

Casa
 Gab. B
 Est.
 Tab. 47
 N.º 11

Officium,
 Litteris.

Depi. = C = 3 - 9.

Este livro cujo Author, era, seg.ª impressão se ignora, talvez seja a trad. de J. fala Moysi no seu Dictionario = Pedro Soeffler genro de Faust em Mogunzia no anno 1460 = inventory da Imprensa = a prim. obra imprimida parise foi um Palterio Latino em 4.º anno de 1457 = 2.º O Rainal de Guillelmo Durand em folio; anno de 1459 = a 3.ª este sobre Livro = Catholicon = anno supra = 1460 = a 4.ª impressão = Biblia = anno de 1462 = todas estas 3.ª obras sahirão de Mogunzia da impressora de Faust, e de Soeffler, e findo como os off. de Curo, anno de 1466 = 4.ª Dicion. de Moysi = Litter Imp = fol. - 122 column. 2.ª, 3.ª e 4.ª, eprim. de fol. 124 = B.

Se esta edição é do século XV, parece ser a de Veneza; de 1490 descripta por Hain no seu Repertorium Bibliographicum, sob o n.º 2261

Impresso em 1460 = tem a id. neste anno de 1826 = 366 = 1111 1861 - h. c. l.

Não parece que esta seja a edição de Mogunzia de 1460.

Segundo o Repertorium Bibliographicum de Hain, a edição de Mogunzia do anno de 1460 tem 373 folhas, e as columnas 66 linhas, em quanto que este livro tem 311 folhas (contando com a final que lhe falta) e as suas columnas tem no geral 70 linhas. Além d'isto a divisão das primeiras linhas da 1.ª folha deste livro differença da da edição de Mogunzia, como se pode ver no citado livro de Hain.

Incipit summa que vocat Catholicon edita a fratre Joanne de Janua: ordinis fratrum predicatorum.

Prosodia

quedā pars grāmatice nuncupat. Partes siquidem grāmatice sunt quattuor. s. orthographia: etymologia: diasynastica: et prosodia. Orthographia dicitur ab orthos quod est rectū: et graphia scriptura: Inde orthographia id est tractatus de recta scriptura litterarū et syllabarum.

Etymologia dicitur ab etymon quod est verū et logos sermo: inde etymologia. i. tractat de veritate omnium partium orationis absolute. **Diasynastica** dicitur a dia quod est de: et syntaxis quod est constructio: inde diasynastica. i. tractatus de constructione perfecta. **Prosodia** vero dicitur a pros quod est ad et odo quod est cantus: inde prosodia. i. tractatus de cuiuslibet dictionis tempore vel accentu. Principaliter autem in isto tractatu siue libro intenditur de prosodia: licet etiam de alijs tribus partibus aliqua hic tangantur. Unde tractatus iste tanquam a principaliori intento: si placet prosodia nuncupetur. vel si magis placet liber iste vocetur catholicon eo quod sit communis et vniuersalis. Valeret siquidem ad omnes ferme scientias. Nam hic de facili inuenitur unde dictiones formantur et deriuentur: quod scribantur et proferantur: qualiter exponantur et etymologizentur et construuntur. Inuenies etiam hic multas vtilis questiones naturales: theologicas motas et declaratas. Ordo autem istius libri talis est. Primo licet principaliter intendam de prosodia: tamen quia orthographia est quodammodo via ad prosodiam: agam de orthographia. Secundo de prosodia. Tertio de etymologia et diasynastica quasi mixtim aliquam dicam. Deinde specialiter de constructione et suis speciebus et partibus: necnon de regimine subiungam. Quarto determinabo de figuris. Quinto de orthographia: prosodia: origine et significatione quarundam dictionum que sepe inueniuntur in biblia: et in dictis sanctorum: et etiam poetarum secundum ordinem alphabeti ordinate subiungam. Libellum autem hunc ad honorem dei et gloriose virginis Marie: et beati Dominici patris nostri: et omnium sanctorum electorum: necnon ad utilitatem meam et ecclesie sancte dei ex diuersis maiorum meorum dictis multo labore et diligenti studio compilavi. Operis quippe ac studij mei est et fuit multos libros legere: ut ex plurimis diuersos carperem flores: que meliora et vtiliora sunt cum beato Hieronymo electurus. Nam secundum Basilium que vtiliora sunt mandari memorie principaliter meruerunt. Demetria enim est superuacua addiscere in tanta temporis egestate. Si alicubi vero vox nostra insonuit: non a patris discessit limitibus. Hoc autem non presumens de viribus proprijs attentavi: quum quasi nulle sint: sed consummationis fiduciam laborisq; mercedem totaliter in samaritano pulso timore figens: qui prolatis in procuratione semivivi duobus destarijs supereroganti cuncta reddere est professus. Delectat nos sane veritas pollicetis: sed terret immensitas laboris: desiderium hortat proficiendi: sed debortat infirmitas deficiendi: quam vincit zelus utique domus dei. In hoc autem tractatu non solum pium lectorem: sed etiam liberum correctorem desidero: dummodo eius sit conscientia inuidie absque veneno. Quis autem mente deuota ut quisque hunc librum legerit: apud districtum iudicem solatium mihi sue orationis impendat: et omne quod in me sordidum deprehenderit orationibus diluat. Orationis autem

et expositionis virtute collata lector meus in recompensatione me superat. Si tamen per me verba accipit: pro me fratre Joanne Januensi fratrum predicatorum nimio ad deum preces deuote fundat.

De prima parte istius operis. s. de orthographia.

Prima ergo pars

istius libri ut dixi est orthographia: Circa quam sic procedam. Primo namque agam de littera. Secundo de syllaba. Tractaturi autem de littera dicemus de diffinitione: diuisione: et uisionis declaratione: mutatione: et

recto ordine litterarum.

De littera.

Littera sic diffinitur.

Littera est minima pars compositae vocis. Vel littera est vox inditidua que scribi potest. Dicitur autem littera a lino linis vel a lituris eo quod antiqui scribebant in ceratis tabulis: et postea linebant. Litterarum alie sunt vocales: alie consonantes. Vocales sunt quinque. s. a. e. i. o. u. nā et idem est quod i vocalis. Consonantium quedam sunt semiuocales: et quedam mute. Semiuocales sunt septem. s. l. m. n. r. s. x. z. Mute sunt nouem. s. b. c. d. f. g. k. p. q. t. et i et u posite ante vocalem in principio eiusdem syllabe: ut iuno et venus. I tamen si est consonans ante us: ita remanet abiecta us: ut cuius cui et pompeius pompeij: preter hunc datiuum ei: in quo est vocalis. Q et k sunt idem elementum quod c. H vero non est littera sed aspirationis nota. Liquide sunt due. s. l et r: que posite post mutam in eadem syllaba permittunt precedentem vocalem naturaliter longam corripit: ut a secla et tenebre. Duplices consonantes sunt tres. s. i consonans posita inter duas vocales naturaliter: et x et z semper: ut maior dux gaze. Vocales autem dicuntur quia per se plenam vocem faciunt. Semiuocales appellantur quia plenam vocem non habent: ut semideos semiueros appellamus: non quod dimidiam partem habeant deorum vel viorum: sed quia non sunt pleni viri vel viri. Mute dicuntur non quod omnino carent voce: sed quia exigua partem vocis habent: sicut informis dicitur mulier non que caret forma: sed que male est formata. Et dicimus frigidum cum non qui penitus expers est caloris: sed quia minime hoc vtiuntur. unde mute nominate sunt ad comparationem bene sonantium. Semiuocales quantum vincunt a vocalibus tantum superant mutas. K et q quibus figura et nomine videantur alia quam habere differentiam cum c: tamen eandem tam in sono vocum quam in metro continent potestate: et k quidem penitus superuacua est. Nulla enim videtur ratio cur sequente a debeat scribi k. kartago enim et caput siue per c siue per k scribantur: nullam faciunt nec in sono nec in potestate eiusdem consonantis differentiam. H vero propter nihil aliud scribenda esse videtur nisi ut ostendat sequentem u ante litteram vocalem in eadem syllaba positam perdere vim littere in metro: non enim facit positionem. quod si ideo alia littera est existimanda quod c: debet quoque quum similiter preponit u amittere vim littere alia putari: et alia quum id non facit. Dicimus enim anguis sicut quis: et augur sicuti cur. vbi si velimus cunctitate contemplari non plus quam xviii. litteras in latino sermone habemus: hoc est. xvj. antiquas grecorum: et x et f postea additas: et eas quoque ab eisdem sumptas. Nam y et z grecorum causa nominum astruuntur. H vero aspirationis nota est: et nihil aliud habet littere nisi figuram: et quod in versu scribitur inter alias litteras: sicut dicit Priscianus in primo maioris. Ite sciendum est quod nulle prepositiones vel coniunctiones debent aspirari. Omnes autem alie partes orationis aspirantur: ut habemus: bereo: habens: hic: huc: heu: sicut dicit Priscianus in tractatu prepositionum. Ite aspiratio ut dicit Priscianus in primo maioris. ponitur ante omnes vocales: ut habeo: heres: hyems: ho: humus: hylas. Post consonantes autem quattuor tantummodo more antiquorum grecorum. s. c ut chremes: t ut

thrafo: p vt philippus: r vt pirrhus. Ideo aut extrinsecus h scribit vocalibus vt minimū sonent: consonantib⁹ aut intrinsec⁹ post vt plurimū sonēt. Dis vō lra vel vox plus se sonat qum ipsa aspiratio postponit q̄ qum antepont. Sed hoc videt fallere in vah ⁊ ab: quia aspiratio videtur postponi vocalib⁹: ⁊ non anteponi. Sed ad hoc respōdet Prif. q̄ apocapa facta est extreme vocalis a: cui prepones bas aspiratio: nā pfecta vaba ⁊ aba sunt. Ideo autē abscissione facta extreme vocalis aspiratio mansit ex supiori pēdens vocali: qz suū est interiectionis voce abscondita proferri: itaqz pars abscondite extremitatis videt cōgrue interiectionis naturali platione remansisse. Et vt Donatus ait: Vox est incōdita vox hec. Nec quoqz q̄ plena est vox interiectionis nō est. Et dicit incōdita. i. intus cōdita. Item scias q̄ nunq̄ ante i loco consonantis posita aspiratio pōt inueniri: sicut nec ante u consonantē. vñ hiulcus trissyllabum est ⁊ hyeme. Nulla vō consonās ante se aspirationē recipit. Hic nota q̄ cremes propriū nomen dicit. a cremo mas: ⁊ fm hoc caret aspiratione. si vō habeat aspirationē cremes: tūc nō ē nomē latinū: nec derivat a cremo mas vt dicit Hug. Item idem dicit q̄ nō credit q̄ hoc nomen propheta deriuat a profoz faris: sed credit potius q̄ componat a pro vel procul ⁊ phonos: qz hoc nomen propheeta b̄ habet post p quā nullū latinū debet habere. Un̄ vult Hug. q̄ predicte quattuor consonantes aspirent in grecis dictionib⁹: ⁊ nō in latinis. Idem etiā videt velle Prif. qui postq̄ dixit q̄ aspiratio inuenit post quattuor consonantes tūc q̄si exponēs q̄ hoc est intelligēdū de grecis dictionib⁹: subiūgit aliq̄ntulū post: T̄ inquit sine aspiratione ponit in latinis: in grecis vō vel principaliter. i. in principio: vel geminata in media dictione aspiratur: vt rhetoz: rhodus: pirrhus. Itē Prif. in. vi. li. vbi agit de desinētib⁹ in es pdu. ita dicit Rhānes netis ⁊ rhānis quod grecū eē ostēdit aspiratio post r posita: qd̄ in latinis noib⁹ nō fit. Idē sentit Apulei⁹ q̄ dicit q̄ vitū facit qui aspirat pulcher v̄ sepulchrū: qz nec vlla consonās debet apud latinos aspirari. Sed contra hoc potest obijci de mibi ⁊ nihilū. Sed dicit Apulei⁹ q̄ debet dici mici: licz cōis vsus habeat mibi De nihilo dico: q̄ cōponit a nō ⁊ bilū pēne. vñ nō per se aspirat c: sed q̄si p accidens. cōtrahit enī hoc ab altero cōponentiū: improprietates autē nō sunt extēdende. Ex hoc patet q̄ catena non debet aspirari. Ex predictis patet q̄ si aspiratio ponit ante omnes vocales apud latinos: ⁊ post quattuor consonantes in dictionib⁹ grecis aliq̄n: nō tūc est determinatū nec declaratum in gramatica a Prif. nec ab aliquo auctore sicut puto q̄n generaliter dictiones latine vel vocales debeant aspirari: nec q̄n predicte quattuor cōsonantes debeant aspirari post in dictionib⁹ grecis: quia nō semp ille consonantes in dictionib⁹ grecis aspirant: et propter h̄ difficile est scire: ⁊ maxime mibi nō bene sciētī linguā grecā: q̄n ⁊ in quibus dictionib⁹ aspiratio debeat preponi vel postponi vniuersaliter. Et ideo si aliq̄s dictiones in hoc libro vel opere aspirari nō aspirādas: vel non aspirari aspirādas: peto veniā de omittis.

De diphthongis.

Sic etiam debes

q̄ qdā vo
cales alijs
vocalib⁹ preponunt sicut patet in diphthongis: vñ hic de diphthongis aliquid dicā. Diphthongus est conuictio duarū vocaliū vim suā retinentiū in eadē syllaba. Nā u posita post g vel q vel s sequente vocali in eadē syllaba amittit vim littere: vt quis lingua suadit. vñ dicit Prif. in primo maio. Est inq̄t q̄ q̄n u amittit vim tā vocalis q̄ consonantis: vt qum inter q ⁊ aliā vocalē ponit: vt quis: quoniā: hōcidē plerūqz patit inter g ⁊ aliā vocalē: vt sanguis: lingua. S q̄nqz antecedente: ⁊ sequēte a vel e: hoc idem sepe fit vt vim suā amittat u tā vocalis q̄ consonantis: vt suadeo suauis suesco suetus. Et q̄nqz idē u trāsit in cōsonantē: vt nauta nauita: gaudeo gauisus: sicut e contrario a consonante trāsit in vocalē: vt caueo cautus: voluo

volutus: faueo fautus. Itē au trāsit in o pductā more antiquo: vt lotus pro lautus. In u quoqz lōgā trāsit: vt claudo includo. Itē ac trāsit in i pdu. vt quaero inq̄ro: caedo occido: laedo illido. Itē au pro ab prepositione ponit in his verbis aufero ⁊ aufero. Diphthongi aut sunt quattuor s. au. eu. ae. ⁊ oe. Quarū due ex toto scribunt ⁊ pferunt. s. au ⁊ eu: vt audeo: eunuchus. Alie vō due ex parte scribuntur: ⁊ ex parte proferuntur. s. ae ⁊ oe: vt musae ⁊ foenū. Et scias q̄ iste due diphthongi. s. ae ⁊ oe in cōi sermone non pferunt: ita ⁊ in hoc libro fere nusqz scribunt. vñ celū inuenies scriptū infra in suo loco in quinta parte p e sine a q̄uis sit ibi ae diphthongus. vñ celū q̄si caelū. Itē fenū p e sine o inuenies scriptū q̄uis sit ibi ae diphthongus tacita q̄si foenū. ⁊ ita de consimilib⁹ intelligas. Feci tūc aliq̄ quoddā signū in vocali q̄ proferit ad denotādū q̄ ibi est diphthongus tacita. Vide in caelū. Diphthongi aut dicuntur q̄ binas phthongos: hoc est binas voces comprehendunt: nam singule vocales suas voces habēt. Itē scias q̄ diphthongus nunqz in preterito pfecto mutat: vt haereo haesi: audio audui: moeno moenui: excepto caedo cecidi. Et si obijcias de aufero abstuli: quod mutat au in abs Dicim⁹ q̄ nō est ei⁹ rectū pteritū sed accōmodatū. Ad aduertendū etiā est q̄ nulla diphthongus in duas pōt consonantes desinere: in duplicē aut inuenit vt fex fecis: ⁊ faur faucis. Scias q̄ ois dicitio pme declinationis vel sequēs primā declinationē in e desinēs cuiuscūqz casus v̄ numeri vel generis sit diphthongat: vt musae: electae: illae: ipsae quae. Recte vō casus vocatiuus non sequit primā declinationē sed secundā: quia ex parte mas. ge. ⁊ neu. est secūde: ⁊ ideo non diphthongat in mas. ge. siue in vocatiuo. ⁊ ita de consimilib⁹ est dicendum.

De accidentibus.

Et in super

q̄ sicut trib⁹ modis
considerat lra: ita ei ac
cidunt tria. s. nomē: figura: potestas. nam inq̄ntū scribit cōuenit ei figura. rōne vocis conuenit ei nomē. sed inq̄ntū p̄nūciat cōuenit ei potestas. Itē nō est ignorādū q̄ mutatio litterarū fit quinqz modis. s. casti: vt virgo virginis. tpe vt ago egi. deriuatione: vt saxū saxosus. cōpositione vt arma armipotēs. antiq̄ platione: vt vt proes proprodes. Est aut mutatio substāntialis ⁊ accidentalis. Substāntialis aut mutatio est qum vna lra ponit pro alia: vt ago egi. Accidentalis vō mutatio est q̄n pducta eadē ponitur pro correpta: vt lego legi. Itē sciēdū est q̄ sex sunt spēs motus: sicut dicit Aristot. in primo li. predicamētōriū s. generatio: corruptio: augmētū: diminutio: alteratio fm locū mutatio. Et fm oēs istas spēs motus habet fieri mutatio litterarū fm generationē: vt creo creati. fm corruptionē: vt ago egi. fm augmētū: vt amo amauī. fm diminutionē: vt sedeo sedi. fm alterationē: vt lego legi. fm loci mutationē: vt mordeo momordi. Itē scias q̄ pductum u nō manet: vt ludo lusi. nō mutat in u correptā: vt pungo pupugi: tundo tutudi. Itē u in o trāsit: vt nemus nemoris: ebur eboris: pro u habet o. Itē aliq̄n o in u mutat: vt tremo tremui: ⁊ huc illuc pro hoc illoc. Itē a pdu. in e pdu. inuenit conuerti: vt alitus anbelitus. Preterea sciēdū est q̄ septē vel nouē fm Prif. sunt lre q̄ interponuntur causa euphonie. s. b vt ambigo: ex am prepositione ⁊ ago interposita b. Itē imbuo uis ex in ⁊ vo vis: n̄ mutata in m ⁊ interposita b fm quosdā. L vt sicubi: ex si ⁊ vbi interposita c lra. Itē nūcubi ex nō ⁊ vbi: interposita c littera D vt prodest a pro ⁊ est: interposita d vt dicit Prif. in. viij. li. p totā declinationē vbiqz a vocali incipit hoc verbū est: interponit d iuncture cōpositiōis. R vt dirimo: ex di ⁊ emo e in i interposita r. S vt obscurus ex ob ⁊ cura cure interposita s lra. T vt idētidē: ex idem ⁊ idem interposita t lra. P vt empt⁹. ⁊ u consonās: vt bos bouis: vt dicit Prif. in. vij. li. A boue quoqz bouū debet fieri e in um. Sed notandū q̄ u cōsonantē assumit obliq̄ casus singulares bias tus causa. abijciūt aut eā q̄n plures sunt genitiu⁹: datiu⁹:

ablatiuus. vñ genitiuus boum. datiuus autē z ablatiuus p syncopā sepe medie proferunt syllabe: vt bobus pro bo uibus. De predictis quidā dant euphoniā ri. sus. te. um. bra. ca. do. z pre. p z u consonans.

De mutatione consonantiū.

Est quā de vocalib⁹ diximus: nūc de mutatione consonantiū dicam⁹.

Sciendū ergo primo est q tres sunt consonantes q manēt eadē p oēs casus: z nō mutant. s. l. n. r. vt sal lis: flus men nis: cesar ris. T quoq; z c quibus in solis trib⁹ noib⁹ inueniant q pnt declinari hōcidem seruāt: vt caput pitis occiput pitis: synciput pitis. ab eodē cōposita alec cis: lac tris: in quo t etiā addit. inuenit etiā hoc lacte indeclinatū. Reliq; vō consonantes mutant vel abijciāt d: ad aliqd ali cuius. m vt templū pli s vt magnus gni. x vt rex gis. S; h videt fallere in hoc noie epar epatis: in quo r non remas net eadē p oēs casus. sed dic q intelligēdū est de noib⁹ latinis: sed epar non est latinū. Nota etiā sicut dicit Prif. in primo maio. q in preteritis pfectis verboy solent oēs consonantes mō mutari mō manere: exceptis q̄ttuor. s. l vt ce lo laui. p vt turpo pau. s vt quasso saui. x vt nexo xui. de enī nunq; mutant. Alie vō consonantes mō mutant mō ma nent: vt habeo habui: iubeo iussi: cōpescō cōpescui: dico dixi: ascēdo di: ledō si: lego gi: pungo xi: demo psi: premo pressi: moneo monui: sino siui: nequeo nequiu: torzi: dese ro desrui: vzo vsi: verto verti: flecto xi. Sed pōt obijci de hoc verbo vello vulsi: in quo mutat l in preterito. S; dic q Prif. intellexit de regularibus. nā vello velli debuit fa cere regulariter. Itē q̄rit de disco didici: pello pepuli: pcello pculi. Sed dic q l z s nō mutant in his verbis: sed abijciunt poti⁹. Intelligēdū est ergo de regularib⁹ z de mutantib⁹: non de abijcientibus. Nunc de singulis con sonantibus videamus.

b **Manet** vt bibo bibi. mutat in ps: vt nubo nupsi: scribo scripsi. vel in duo ss: vt iubeo iussi: vt vult Prif. in. viij. li. Querit autē de scripsi nupsi: cur nō p b sed p p scribant: z h est causa euphoniē: q in principio syllabe b ante s vel t non pōt inueniri: vt ipse aptus: p̄itacus. Nā abson⁹ absti nens z filia nō in principio syllabe iuncta b z s habēt q̄ prepositio sepatim est syllaba accipiēda. Itē participia supradictoy vboy rōnabiliter p pt scribunt: scriptus nus ptus. z noia ex his deriuata scriptor: nuptie. Nec Prif. in ix. li. In pmo aut dicit q b z s nō als debēt prope poni: h est in eadē syllaba iuncte nisi in fine noiatui: cui⁹ geniti uus in bis desinit: vt vrbis bis: celebs libis. Si obijciatur de abs: dic fm quosdā q deberet excipi: vel vt quidā di cunt intelligēdū est de polysyllabis: vt legatur littera sic: Non als debent preponi in nominatiuis nisi in illis cui⁹ genitiuus in bis desinit.

c **Transit** in u consonantē: vt pasco paui. in x vt dico dixi. in s vt mulceo mulsi: parco psi siue pepci. z in g antecedēte n: vt q̄dringēti: quingēti: sexingēti. Necnō post s posita trāsit aliqn in t vel assumit eā: vt irascor iratus: nancisco nact⁹ nascor natus: pacisco pactus.

d **Transit** in c: vt accidit: q̄cō. i g vt aggero. in l vt allido. i p vt appono. in r vt arrideo: meridies. Antiquissimi vō p ad ar frequētissime ponebāt: vt arfari pro adfari: aruolare p aduolare. vñ ostēdit recto arcesso dici ab arcio verbo q̄ nunc accio dicim⁹: q̄ est ex ad z cio cōpositū. Trāsit etiā in s vt assideo. in duas quoq; ss: vt cedo cessi. in t vt attacmino. Item d interponit frequenter biat⁹ cā. phibēdi in cōpositis: vt redigo: redarguo: pdest. Retrahit etiā cum sequēs syllaba ab s z alia consonantē incipit: vt in aspicio: ascēdo: aspiro: asto. hoc aut fit ne consonas geminet ante aliam consonantē.

f **In latinis** dictionib⁹ ponimus: vt fama fili⁹. In grecis vō nois

bus ph: vt orpheus: p̄beton. Hoc tñ scire debem⁹ q nō tā fixis labris est pronūcianda f q̄ ph: atq; hoc solū interest.

s **Transit** in s: vt spargo sparsi. in x: vt resgo rexi. in ct. vt p̄igo pictus: ago actus.

b **Est vbi** manet itēgra: vt habeo habui. est vbi mutatur in x: vt traho traxi: vebō vixi: vt dicit Prif. in. ix. li.

k **Superuacua** est vt dicit Prif. in primo maio. que quibus scribatur nullam aliam vim habet q̄ c: vt supra dictum est.

l **Transit** in x vt paulum patruillū: mala maxilla: velum vexillum. In r vt tabula taberna.

m **Transit** in n: z maxime d vel t vel q sequētib⁹: vt tñ tātūdē: q̄ cōponit a tantū z demū. Idē identidē: eoz eozundē: nū nūcubi: nunq;: nunq;: anceps p amceps. Am enī prepositio f vel c vel q sequētib⁹ m mutat in n: vt anfractus: ancisus: anquiro. Vocali vō sequēte intercipit b: vt ambitus: ambesius: ambustus: ambages. necnō etiā in cōbust⁹ z cōburo idē fit. Idē m finalis dictionis subtrahit in mes tro plerūq; si a vocali incipiat sequens diction: vt illū expi rantē trāffixo pectore flāmas. vetustissimi tñ nō semp eā subtrahēbāt. Enni⁹ in. x. annaliū: Insignita fere cuz milia miliū octo. Itē m obscurū in extremitate dictionū sonus habet: vt tēplū apertū. in principio: vt magnus. mediocrē in medijs: vt vmbra. Itē sola h semiuocalis post s ponit q̄ mutarū est: vt smarina: smaragdus. z an liqdā: vt sanis rhānis. z q̄ ante s ponit in finali syllaba: nois more in terposita i facit genitiuū: hyems hyemis: velut inops ino pis: celebs libis: sic dicit Prif. in pmo maio. Idē in. x. di cit: M manet: vt emo emi. assumit p̄: vt demo dempsi: co mo compsi: promo prompsi. geminat vt mordeo momor di. subtrahit: vt rūpo rupi. Idē dicit in. x. li. Emo emptus facit: quod ideo assumpsit p qz nō pōt m ante tū sine p in ueniri causa euphoniē: vt sumptus: promptus: comptus. De am z circū infra dicam.

n **Manet** mutat in ps: vt temno tempfi. vel in u loco consonantis: vt ster no strau. Subtrahit in linquo liqui: vinco vici: iūx cōiugis pro iūgis: ne vbu putet eē vt dicit Prif. in ix. li. Et in. vi. li. dicit q conūx desinit in nx. Itē n vt dicit Prif. in principio maio. trāsit in g: vt ignosco: ignot⁹: igna uus: ignominia: cognosco cognat⁹. pōt tñ i quibusdā eo rū etiā p scisionē adempta videri n: vt ignarus: qz in sim plicib⁹ quoq; pōt p adiectionē inueniri g: vt gnarus gna tus: z sequēte g vel c: pro ea enī greci scribūt g. Et q̄dē ve rustissimi auctores romanorū euphoniē cā: vt agchises agceps: aggulus. alij scribūt n z g: vt anceps: angulus. z h vsus modernoy hz. Transit n in l: vt vnus vllus: catena ca tella: bon⁹ bellus. silr collido: colligo: illido. Itē trāsit n in m sequentib⁹ b m p: imbellis: imineo: impator: impelloz. Silr in grecis noib⁹ neutris in on desinentibus: vt impel lion: impelliom. Transit etiā in r: vt corrigo: corūpo: irri go. Hāc aut mutationē lrarū sciēdū ē nāli qdā vocl rōne fieri propter celeriorē motū lingue labiorūq; ad vicinos facili⁹ trāseuntū pullus. Et scias q in. ij. li. Prif. scia. addit pene. vñ dicit Pene vbicūq; cuz prepositio ante dictionē ab r incipientē cōponit mutat n in r: vt coruo. Trāsit z su pradicta cōsonas n in s: vt scindo scissus: findo fissus. in t vt canis catulus. in c: vt ecqd pro enquid. Expellit in gre cis in on desinētib⁹: cum in latinā trāseūt formā: vt simo leo: draco: sicut ecōtra addit latinis noib⁹ in o desinētib⁹ apud grecos: ciceron caton pro cicero z cato. Trāsit etiā in u: vt sino siui: sterno strau.

p **Manet vt** vt sapio sapui. assumit s: vt repo repsi. dupli catur: vt reperio repperi.

q **Nisi** eādē vim quā c haberet nunq̄ in p̄ncipijs infinitiuoz v̄l interrogatiuoz quozūdā noīuz posita: p̄ obliquos casus in c l̄ra trāfirer: vt quis cui? cui. Silr a v̄bis h̄ntib? q̄ in quibus dā p̄ncipijs in c trāfferer: vt loquor locut? sequor secutus vt dicit Pr̄f. in primo maio. 2 in. x. li. dicit: Deponētia in quoz mutāt eā in cu: 2 sumētia tū faciūt supinū: loquor locutū: sequor secutū. Et post subdit Pr̄f. in. j. li. Q̄ trāfit in s: vt torqueo torfi: sicut 2 c parco parfi. Silr abijt n̄ in p̄terito p̄fecto sicut 2 c: vt linquo liq̄: vinco vici. Trāfit etiam in x: vt coquo cori: duco duxi. Apud antiq̄ssimos frequētissime loco cu syllabe quū ponebat: 2 ecōuerso: vt arqu? coqu?: oquulus parcus: cocus: oculus. quū p̄ cū: quur p̄ cur. De q̄ etiam supra dictū est q̄n̄ determinati de k. q. c.

r **Sine** aspiratiōe ponit̄ in latinis dictiōib? bus. In grecis v̄o vel p̄ncipal̄ vel geminata ī media dictiōe aspirat̄: vt rhetor: rhor̄: dus: pirrhus. Trāfit in l: vt niger nigellus: vmbra vimbella. In s: vt arbor vel arbor: odos pro odor: verro p̄ vsus. In duas s: vt vro vsu: gero facit gessi. In u cōsonantē: vt tero triui: sero seni. In n: vt eneus pro ereus.

s **In metro** apud vetustissimos suam vim frequenter amittit: vt Virgi. in. x. Enei. Ponite spes sibi quisq̄. Trāfit in m: vt rursum pro rursus: d̄minuo pro d̄minuo. Terētius in adelphis: Diminuet tibi cerebrū. Et scias q̄ d̄minuo p̄ duo m̄ dicit̄ a d̄is 2 minuo. i. in diuersas partes minuo. s̄ d̄minuo p̄ v̄nū m̄ a d̄i 2 minuo importat d̄minutiōnē. Itē s̄ mutat̄ in n: vt sanguis nis. in r: vt flos ris: ius ris. in x: vt aiay pro aias: 2 pistrix pro pistris: in quo seq̄mur dozes. ille enī om̄ix pro om̄is dicitur. in d: vt custos dis: p̄ses p̄dis: palus dis. in t: vt nepos tis: virtus tis. in u cōsonantē: vt bos bouis. Itē sepe pro 3 solem? s̄ geminata ponere: vt patrisso pro patriso. Sepe etiā s̄ pro aspiratiōe ponit̄ in his dictiōib? q̄s a grecis sumpsim? vt semis: ser: septē: sic vult Pr̄f. in p̄mo mino. Dic est sciēdū q̄ss̄ frequēter inuenit̄ liq̄scere: maxime apud antiquos. 2 iō de liq̄dis aliq̄ dicā. Inuenit̄ aut̄ liquecētia tā in vocalib? q̄ in cōsonantib? Et de v̄traq̄ h̄ dicā. Vocales vt dicit Pr̄f. apud latinos oēs ancipites sunt vel liq̄de. i. q̄ facile mō p̄duci mō corrip̄i p̄nt. Inuenim? enī q̄nq̄ vocalē eādē p̄duci: q̄nq̄ corrip̄i: sic p̄z in hac dictiōe tenebre: cui? penul. pdu. 2 cor. virtute illi? liq̄de q̄ est ibi. s. r. 2 vocant̄ liq̄de q̄dā similitudine. liquidū enī de facili currit de vno loco ad aliū: sic videm? in aq̄ 2 vino 2 oleo: ita etiā in vocalibus. facile enī p̄ducim? 2 corripim?: sic dictū ē. Silr dicim? ancipites. i. dubie: quia ad v̄trūq̄ p̄mbiles sunt vt ostensum est. In cōsonantib? enī etiā sunt ancipites. s. liq̄de vt l. r. q̄ mō lōgā mō breuē post mutas posite in eadē syllaba faciūt syllabā. His q̄dā nō irrōnabiliē addūt m̄ n: q̄ ipse quoq̄ cōes faciūt syllabas post mutas posite. Unde Qui. in. x. metha. Discosq̄ guidon grauidāq̄ amathunta metallis. Ecce h̄ l̄ra n̄ posita in eadē syllaba cū muta g: nō facit vocalē seq̄ntē. s. qui lōgā. Scias t̄n̄ q̄ aliter dicunt̄ vocales liq̄de: 2 aliter cōsonantes. Vocales dicunt̄ liq̄de q̄ de facili mouent̄ de correptiōe in p̄ductionē sic p̄dictū ē. Consonantes v̄o dicunt̄ liq̄de: q̄ h̄nt potestātē destruēde correptiōis q̄n̄ videlicz nō liquecūt: 2 nō destruēde q̄n̄ liquecūt. nā tunc vocalis breuis remanet sic nālīē erat. Inuenit̄ etiā h̄ l̄ra s̄ liquefcere maxime apud antiquos: q̄ videlicz in scāsiōe metri abijcit̄ cōsonās cū p̄cedēte vocali: q̄n̄ sequēs dictiō incipit a vocali. 2 h̄ fit frequēter ī hac l̄ra m: vt apud Horatiū: Oib? h̄ vitiū est cantoribus inter amicos. Q̄nq̄ fit in hac l̄ra s: vt apud Latonē: Successus indignos noli tu ferre moleste. Abijcit̄ enī s̄ cū sua vocali u de hac dictiōe successus. Q̄nq̄ abijcitur sine vocali: vt apud Horatiū: Regis opus sterilisq̄ diu palus aptaq̄ remis. Abijcitur enī s̄ finalis de h̄ noīe palus: vt fiat breuis p̄pter seq̄ntē vocalē. vel si liquefcit s̄ vltima hui? noīs palus in scāsiōe metri: q̄d̄ etiā fit apud Latonē: Q̄d̄ nosti

factū nō rectū noli filere: q̄si dicat noli ilere. 2 apud Lucas nū: Terga sedent crebro maculis distincta smaragdo. In scāsiōe enī s̄ abijcit̄: 2 dicit̄ maragdo. Inde etiā ē q̄ d̄sertus corripit̄ primā syllabā di: quū sit nālīē lōga: q̄n̄ cōponit̄ ex di 2 ar̄ interposita s̄ cā euphonie q̄d̄ ibi liq̄scit. Sic ergo frequenter fiebat olim in hac l̄ra s̄ eclipsis: q̄ s̄ sonū h̄z valde facile 2 q̄si sibilantē: 2 multotiēs liquefcit. Nō solū aut̄ s̄ liq̄cit ī metro: s̄ etiā in prosa: s̄ de h̄ Pr̄f. nō faciat mētione. Ideo nota q̄ s̄ posita inter duas vocales fere v̄biq̄ liq̄scit q̄ntū ad sonū. i. nō p̄fert̄ in sui pleno sono: vt nisi designauit. Hoc aut̄ nō p̄t accidere in x: s̄ ab̄ finitate habeat cū s. Nō enī videre rōnabile nec euphonie cōsonū q̄ x q̄ fit duplex cōsonās semp̄ deueniat ad mediū sonū simplicis 2 liq̄de cōsonatis: sic ad sonū de s̄ liq̄da vt videlicz p̄ferat̄ eo sono quo p̄fert̄ nisi dixit vel vexillū vel auxiliat̄. v̄n̄ aliter est dictiō p̄ferēda q̄n̄ scribit̄ p̄ s: 2 q̄n̄ p̄ x: sic manifeste p̄z in h̄ p̄terito hausit: q̄d̄ scribit̄ p̄ s q̄n̄ est p̄teritū de haurio ris. 2 in h̄ p̄terito auxit q̄d̄ scribitur p̄ x q̄n̄ descēdet ab augeo ges. Silr p̄z in h̄ p̄terito luxit: q̄d̄ scribit̄ p̄ s q̄n̄ est p̄teritū de ludo dis. 2 in h̄ p̄terito luxit: q̄d̄ scribit̄ p̄ x q̄n̄ est p̄teritū de luceo ces: vt lugeo luges. In quib? intelligētib? p̄z q̄ differēter p̄nunciet̄ x ab s̄ liq̄da. Sicut ergo p̄nunciat̄ auxit luxit q̄n̄ scribitur p̄ x: itē dixit vixit: sic p̄nunciande files dictiōes sunt: vt auxiliū auxiliat̄: vexillū vexillifer. Ad maiore autē declarationē eoz q̄ dicta sunt de liquidis scias q̄ fm̄ quosdā triplex est liq̄scētia l̄re. Est enī q̄dā liq̄scētia q̄ dicit̄ q̄dā habilitas cōmēti fm̄ q̄ facile trāfit de p̄ductione in correptionē 2 ecōuerso. 2 hec est t̄n̄ in vocalibus. Est etiā q̄dā alia liq̄scētia q̄ attēdit̄ q̄ntū ad substātiā l̄re: siue fm̄ naturā platiōis ipsi? .i. fm̄ q̄ ipsa subtrahit̄ 2 nō p̄fert̄: vel seimplene p̄fert̄: sic patunt̄ in hac l̄ra s. Silr habet̄ in mult̄ alijs tā vocalib? q̄ cōsonantib?: vt suadeo suavis suauitas ommitto: in quib? in scāsiōe subtrahit̄ u vel m. 2 est huiusmodi liq̄scētia substāntialis: p̄cedēs v̄o accidētalis. Et hec secūda p̄t eē in vocalib? 2 cōsonantib?: sic p̄dictū est. Est 2 tertia liq̄scētia l̄re q̄ attēdit̄ circa l̄re potestātē: sic videm? in liq̄dis l̄r: q̄ nō semp̄ cū aliq̄ cōsonate p̄du. vocalē p̄cedentē: imo ip̄sis liq̄scētib? vocalis corri. vt illud Pr̄f. sperit: Et tenebr̄ addit̄ q̄s sine luce gerit. Dic nota q̄ liq̄de posite post mutā in eadē syl. nālīē p̄mittūt p̄cedentē vocalē nālīter breuē corrip̄i: vt assecla 2 tenebre. v̄n̄ dixi nālīē breuē: q̄ si nālīter eēt lōga nō posset eē breuis nec in vsu nec in prosa. v̄n̄ q̄ mater 2 frater nālīter pdu. p̄mā nunq̄ cōmatres 2 s̄fratres p̄nt̄ in penl. corrip̄i nec in vsu nec in p̄sa. Si aut̄ breuis sit: nālīē p̄t pduci 2 corrip̄i in metro: vt tenebre penul. cor. 2 tenebre penul. pdu. s̄ in p̄sa debet corrip̄i penul. vt cōpatres tenebre: 2 h̄ cōiter 2 q̄si generaliter cor. Hug. v̄o videt̄ fuisse q̄si singularis op̄inionis in hoc. Dicit enī in quodā libello quē cōposuit de accētū: q̄ q̄n̄ liq̄da ponit̄ post mutā in eadē syllaba nālīter: q̄ si vocalis est nālīter breuis: p̄t corrip̄i 2 pduci in metro: 2 et in p̄sa. si aut̄ est nālīter lōga tā in vsu q̄ in p̄sa pdu. vt cōmatres. v̄n̄ p̄t dici fm̄ eū tenebre penul. cor. ita q̄ sit accētus antepenul. q̄ breuis est nālīter. Etiā p̄t dici tenebre penul. pdu. eo q̄ accēt? p̄ncipalis sit in penul. propter positionē cōsonantiū. v̄n̄ p̄t tenebre in penul. corri. 2 pdu. in prosa pro voluntate legētis. s̄ quod prius dictū est cōiter tenet̄: 2 hoc puto esse verū.

t **Transit** in s: vt verito versus: concutios concussus. L̄ vero antecēdēte trāsit t in x: vt pecto pexui: flecto flexui. Dic nota q̄ sic dicit Hug. in vincio cis: regula generalis est q̄ quotiēs t ponit̄ ante i purā seq̄nte vocali h̄z sonū de c: vt lectio amatio: nisi p̄cedat s̄ vel x: v̄l aspiratio intercīdat inter t 2 i: vel nisi differētia impediāt. S̄ antecēdēte: vt salustius. x vt cōmixtio. aspiratio intercīdit: vt corinthios. Et in his oib? 2 silib? t tenet̄ in suo sono: s̄ sequat̄ i pura. Differētia impedit ne t habeat sonū de c: s̄ i pura sequat̄ in istis genitiuis litiū vitiū ad differētiā istoz noīatiōz

hoc vitium: hoc licitū. Dicendū est ergo ad Corinth. Extin-
gue flāmas litium. et sicut vitis vitium: ut t retineat in suo loco
h i pura sequat. Et scias quod licet aliquando habeat sonum de c ut
dictū est: non tamen accipit sonum de t. vñ dictiones quae scribuntur p
c debent p c pronuciari: ut facio cis: iacio cis: aspicio cis: illu-
cio cis. Ea vero quae scribuntur p t accipiunt quinquaginta sonum de c: ut
dixi in quatio tis. potior ris: sentio tis: sitio tis. Si autem
queras quomodo cognoscis an facio scribat p c vel p t: Dico quod
ad secundam personam cognoscis quod p c pronuciat: ut facio cis. Et
ita de alijs sibilis: quatio tis: sentio tis: et filia omnia scribuntur
p t h pronuciant p c: quod potest cognosci ad secundam personam et plu-
rale numerum. Dicuntur enim quatio tis: quomodo timor: sentio tis sen-
timus: et ita de sibilis dicas. Amicitia vero pudicitia iusticia
et huiusmodi p c scribuntur sicut pferunt: quod formant a genitio si
veniunt a nominibus secundae declinationis: vel a datiuo si veniunt
a nominibus tertiae declinationis addita cia. Violentia vero et astu-
tia scribuntur p t: sed pronuciantur sono de c: quod formant a genitio
violenti astuti addita a. Prudentia autem et negligentia scribuntur
etiam p t: h pronuciantur in sono c: quod formant a datiuo pruden-
ti negligentia addita a. et sic de sibilis dicas. Sed potest dubitari
de vigintiunus: quod h t non accipit sonum de c. Dico quod h est
in iunctura compositionis: et sic non est contra regulam datam: quod re-
gula h b3 exceptione: licet Dug. non excipiat h. vñ ad predi-
ctas tres exceptiones debet addi: et nisi i sit in iunctura co-
positionis: ut vigintiunus.

Duplex consonans est: modo accipit pro
cs ut in h noie apex cis: modo p
gs: ut in h noie grex gregi. Transit tamen et in u consonas
te: ut nix niuis: necnon in ct: ut nox ctis: suppellex supelle-
ctilis. Sed haec contra regulam declinari videntur: quod videlicet omnia
nomina desinentia in x faciunt in cis vel in gis genitiuum: excepti
quatuor nominibus quae videntur contra regulam declinari. s. nix niuis
nox ctis: senex nis: suppellex ctilis. Composita vero simplicium
declinationem sequuntur: ut pnox pnoctis: exlex exlegis. subit
etiam x loco aspiratiōis: ut vebo vexti: traho traxi. vertis in f
ut efficio effero. Et sciendum quod quotienscumque ex prepositio
preponit compositis dictionibus a vocali incipientibus: vel ab
bis tribus consonantibus c p t: integra manet: ut exaro: exeo: eri-
go: exoleo: exuro: excutio: expeto: extraho. Quidam vero di-
xerunt quod etiam x sequente s integra manet: ut si dicat sequor
expers. sed isti videntur facere contra grecorum consuetudinem. illi
enim s sequente nunquam x preponunt s. k. Melius ergo ut dicit
Priscianus in j. maio. nos x sola ponimus quae ponitur pro cs. Cuius
rationem non solum ipse sonus aurius iudicio possit reddere: sed etiam
quod geminari s aliam consonantem antecedente minime potest. gemi-
nari autem videtur post consonantem si x antecedente quae loco cs su-
git ipsa sequatur: ut dicat exsequie exsequor. Quod si liceret
licebit etiam a sili post bs vel ps: quod loco x duplicis consonantem
accipimus addere s ut dicat obsessus abessus: quod minime
licet: quod non potest duplicari consonas alia subsequente conso-
nate: quoniam nec antecedente nisi sit aliqua ante mutata: ut suppel-
lex: suffrago: suffluo: effluo: effringor: ut dicit Priscianus in j. li.
tractatu de b. Tamen duplex consonans ut x potest inueniri antecede-
nte consonante: ut lanx falanx: et sequente: ut expeto. Et nota
quod sic dicit Priscianus in xiiij. li. nulla alia pars in x desinit apud
latinos nomina: et ex prepositio quae greca est: et vix et par aduer-
bium comicum: quo vtitur Terentius: quod sicut grecum est. Et scias quod
x incipit ab i quoniam alie semiuocales ab e incipiant. Et est ratio
quod in i terminat apud grecos. Vocat enim xi sicut docet al-
phabetum grecum. vñ p apostrophē dicimus ix. Vñ h nota quod
vocales dicuntur quod p se vocem faciunt sine consonantibus. vñ quibus
bet vocalis p se facit syllabam: ut amo. et inchoant vocales
a suo nomine: et in se terminant siue in nomine suo. Consonantes
autem dicuntur quoniam cum alio sonantes. i. cum sono vocalis. Non enim
possunt pferri consonantes sine sono vocalis. et h satis patet in eorum
platiōibus: sicut cum dicimus be. ce. de. sicut non possunt p se perficere
syllabam sine praesentia vocalis. vocalis vero sine eis syllabam facit
Tantum enim fere refert inter vocales et consonantes quantum
inter animas et corpora. Anima enim p se mouet et mouet corpus.
Corpus autem non mouet animam: nec p se mouet: sicut patet in ca-

datiere. ita et vocales p se mouent ad perficiendum syllabam: et
ipsas consonantes mouent secum. Consonantes vero sine vocalibus
inmobiles sunt ad perficiendum syllabam. Semiuocales autem ab e
incipiunt: et in se terminant ab s q x: quae sola ab incipit p apo-
strophē greci nominis xi: quod necesse fuit quoniam x sit semiuocalis
a vocali incipere et in se terminare. Quae x nouissime a latinis
assumpta post omnes ponitur litteras quibus latine dictiones
egent. Quae autem ab i incipit eius nomen ostendit etiam Seruius in
comento quod scribit in Donato his verbis: Semiuocales
sunt septem quae ita pferuntur ut inchoent ab e littera et desinent in
naturalē sonum: ut f. l. m. n. r. s. x. s. x ab i inchoat. Idem etiam
Eutropius confirmat dicens: Una duplex consonans x quae iō ab i
incipit quae apud grecos in eadem desinit: ut xi. Mute autem a
se incipientes et i e vocalē desinentes excepti q et k quoniam altera
in u altera in a finit sua desinit nomina. Incipiunt ergo mute
a sono muto siue a sono proprio: et terminant in sonum vo-
calis. quoniam ergo plurimum denotat littera a principio: et sonus mu-
tari sit in principio mutus: sicut patet in earum platione me-
rito vocate sunt mute. Incipiunt ergo ut dixi mute a sono
muto siue a sono proprio et terminant in sonum vocalis e: ut
be. ce. de. excepta f quae quidam ideo posuerunt semiuocalem
ut Seruius supra: quod incipit a vocali. s. ab e sicut semiuocalis
lis et terminat in sonum proprium. hoc tamen non facit eam semiuo-
cale: nomen enim littere non mutat e littere. Vñ dicit Priscianus in primo
maio. Nihil enim aliud semiuocalis habet littera haec nisi no-
minis plationem quae a vocali incipit: sed h potestatem littere mu-
tare non debuit. Si enim esset semiuocalis necessario termi-
nalis nominum inueniret: quod minime reperies. Nec ante l
vel r in eadem syllaba posset poni quod locum mutari est duxerat
nec com ante eadem positam faceret syllabam. Volo etiam te
scire quod quantum semiuocales vincant a vocalibus tantum vin-
cunt et ipse mutas ut supra tetigi. quod patet ex eo quod vocales
habent tres proprietates. p se enim perficiunt: vocem inchoant: no-
mina et terminant sicut. Semiuocales autem harum duas tamen habent
Nam inchoantive sunt dictionum et terminales ut nil. et ita de
alijs semiuocalibus quae quinquaginta inchoant dictiones: quinquaginta termi-
nant. tertia vero non habent. s. q: p se vocem non perficiunt: et ita vin-
cunt a vocalibus. Mute vero nec p se vocem faciunt: nec omnes
terminant nomina h3 quedam earum terminant nomina: sicut c. d. t. et h
hoc in paucis nominibus exercet. nam pauca nomina desinentia in
eas inueniuntur. inchoant tamen: et ita vna tamen sibi videntur ex il-
lis tribus proprietatibus. Vincunt ergo a semiuocalibus sicut
quod semiuocales a vocalibus: quod licet inchoent: tamen raro termi-
nant nomina. Tamen et apud grecos vocales et semiuocales tamen ter-
minant nomina: non mute: et merito. Illa enim debent esse in fine quae
multum sonant: quod omnis platio plus festinat circa finem et plus
sonat. vñ etiam oratores exaltant vocem suam in fine vel circa
finem. Habent ergo semiuocales secundam euphonia. nam
melius et perfectius sonant quam mute: sicut et vocales ipsis
semiuocalibus. Haec dicta sunt de semiuocalibus gratia
dei: et de x.

Vocalis est sempiterna: et scribitur tamen in grecis
nomibus et barbaris sicut et 3. vñ
quoniam y ponitur inter duas vocales est vocalis: et p se syllabica
tur. vñ prosopopeya est sex syllabarum: et ita de sibilis dicas.
Quia autem metio facta est de x et 3 quae sunt duplices consonan-
tes: et i aliquando duplex est consonans: ideo hic dicam de i ostendens
quoniam sit duplex consonans: et quoniam simplex. Deinde etiam subiungam
de u consonante.

Potest esse simplex consonans: et aliquando du-
plex. u vero tamen est simplex consonans
Notandum est ergo quod i consonans posita naturaliter inter duas
vocales vnum suam retinetes: alis seruantes: et maxime in sim-
plici dictione: accipit pro duplici consonante: et debet syllabi-
cari cum sequente syllaba: ut maior: troia. Si enim i remane-
ret vocalis essent tres vocales iuncte sine vlla media conso-
nante: et inde pueniret hiatus intolerabilis ut vult Priscianus
in. iij. li. maio. In tenuia autem remansit i vocalis. et est ratio
huius haec: quod nominatiui pluralis neu. ge. formatus ab ablati-
uo singulari desinente in i debet suppare illum ablatiuum vna

syllaba: vt mari maria: forti fortia. Hoc aut non fuisset in hac dictione tenuia nisi i remansisset vocalis. Preterea quoniam est duplex consonans debet syllabari cum sequente syllaba: quod non fit in tenuia. Notandum etiam quod inuenitur inter duas vocales positum simplex consonans: sed in compositis tamen: vt reiectus reijce: sicut docet Priscianus in orthographia introducens exemplum Virgilij: Titire pascetes a flumine reijce capellas. Ecce hec quattuor syllabe re. ij. ce. ca. sunt omnes breues: et faciunt proceleumaticum constantem ex quattuor syllabis breuibus. Oportet ergo quod ibi non sit duplex consonans: imo simplex quoniam non faciat ibi positionem. Ratio autem hec est quia i non est inter illas vocales naturaliter sed gratia compositionis. Quoniam ergo hec prepositio re naturaliter breuis fit: ibi etiam correpta inuenitur a poeta. vnde composita excluduntur in hoc quod dicitur naturaliter. et hoc vult Dug. qui dicit quod baiulo las est verbum simplex: et sic ibi est duplex consonans: et producit primam. Si autem baiulo sit ibi compositum verbum: tunc non est ibi duplex consonans: nec prima longo sed potius breuis: iuxta illud Loto coluz baiular: lathesis trahit: atrops occat. Item dicit Dug. quod magister componit a maior et sterion: quasi maior in statio de. et debet scribi media syllaba per duo ij: vnde consonans et alia vocale: vt dicat magister. Sed constat quod magister habet primam breuem: et est compositum. ergo si scribatur per duo ij magister: non erit ibi duplex consonans quoniam fit prima breuis. Alij dicunt quod reijcio tam in presenti quam in preterito primam producere et corripere inuenitur: quia ibi i potest esse simplex consonans: et sic primam corripit. Vnde Virgilius: Tytire pascentes a flumine reijce capellas. Vel potest ibi esse duplex consonans: et sic producitur prima positione. Vnde idem Virgilius: Reijce ne maculis obsuscant vellera pellis. Alie vero prepositiones compositae cum hoc verbo iacio penit? producuntur: vt iniicio: adijcio: eijcio: proijcio: deijcio: in quibus omnibus duplex consonans est ante i vocalem. et istius opinionis fuit magister bene. His visis dici potest quod i consonans posita inter duas vocales naturaliter est duplex consonans: et positionem facit precedenti vocali: vt maior: peior. et hec regula generalis est in simplici dictione. De tenuia non est obiectio: quia ibi i non est consonans quoniam non syllabice cum secunda syllaba sed per se: quia vocalis est. In compositis autem habet instantiam: sed hoc potest excludi in eo quod dicitur posita inter duas vocales naturaliter: quia in compositis non videtur ibi i esse naturaliter sed potius accidentaliter. scilicet ratione compositionis. Alij etiam faciunt positionem etiam in compositis: vt adijcio eijcio: quia ponitur inter duas vocales: et syllabatur cum sequente syllaba: huiusmodi non fit naturaliter vt superius declaratum est. Patet ergo quomodo verificetur regula predicta I consonans posita naturaliter inter duas vocales vim suam seruantes: et maxime in simplici dictione accipitur pro duplici consonante. Hec autem particula Uim suam seruantes: non est declarata. ideo nota quod hoc additum est: quia i positum inter u post g vel q et alteram vocalem: non est duplex consonans: imo vocalis. Ratio autem huius est quod altera illarum vocalium. scilicet u non seruat ibi vim suam: imo amittit. Iuxta illam regulam de diphthongis superius datam. scilicet u posita post g vel q vel s sequente vocali in eadem syllaba amittit vim littere: vt qui lingua suadet. Ex quo patet quod in his dictionibus nequior: pinguior: quia et similibus ibi i non est consonans sed vocalis: sicut docet Priscianus in li. iij. maio. in tractatu comparationum. Quidam contra predictam regulam obijciunt de coire: vbi i non est duplex consonans posita inter duas vocales: quoniam precedens vocalis corripitur. scilicet co. Vnde Lucanus: Nec coire patres etc. Sed ex predictis patet solutio quod videlicet non est ibi inter duas vocales naturaliter: imo accidentaliter videlicet gratia compositionis et syncope. Deberet enim dici coire: sed per synopem dicitur coire: sicut coij. vnde in his dictionibus coire coij coisse introire introierunt et similibus remansit i vocalis quoniam non fit ibi naturaliter

inter duas vocales. et hoc etiam patet quia i non syllabatur cum sequente syllaba sed per se solam: quod non posset fieri si esset consonans. Sic vidimus quando i fit duplex consonans: Nunc videamus quando sit simplex. Et est dicendum secundum Priscianum quod i modo pro simplici modo pro duplici accipitur consonante. Pro simplici quando ab ea incipit syllaba in principio dictionis posita sub sequente vocali in eadem syllaba: vt inno iuppiter. Pro duplici autem quando medio dictionis ab eo incipit syllaba post vocalem ante se positam: subsequente quoque vocali in eadem syllaba: vt maius: peius: eius. Pro simplici quoque in media dictione inuenitur: sed in compositis: vt iniuria: eiectus: reijce. Virgilius in bucoli. proceleumaticum posuit pro dactilo: vt Tytire pascentes a flumine reijce capellas.

Est consonans quando

ab ea incipit syllaba in principio dictionis posita subsequente vocali in eadem syllaba: vt venus. et est tamen simplex consonans. Vnde dicit Priscianus quod in ea preualuit potestas simplicis consonantis. Sed videtur quod sit duplex consonans. nam si dicam cupiui penulti. produ. si dicam cupij penulti. cori. et sic videtur quod u sit ibi duplex consonans et prestat positionem vocali precedenti. Ad hoc dicendum est quod u tamen est simplex consonans: nec illa vocalis precedens positionem ab illo u recipit: imo est naturaliter longa sicut patet in supino et participio in quibus non est u: et tamen produ. penul. vt cupitus cupita cupitum. Et scias quod u posita post g vel s sequente vocali in eadem syllaba amittit vim littere: nam vim consonantis non habet ibi quoniam non faciat positionem cum altera consonante. vim vocalis non habet quoniam non faciat cum altera vocali cum qua est in eadem syllaba diphthongus. Et sciendum quod hoc verum est vbi u cum altera vocali sequente est in eadem syllaba: vt quis: anguis. Si vero sunt in diuersis syllabis non est verum: vt arguo: exiguus. et hoc accidit tamen vbi est g et non q. Nam q nunquam potest syllabari vel scribi nisi sequentibus duabus vocalibus que sunt in eadem syllaba secum: et ideo quis iste nominatiuus quis scribatur per q: genitiuus tamen eius non scribitur per q sed per c: vt cuius: quia in cuius i est consonans: non vocalis. Ex predictis patet quod equus equi: et equus equa equum: et similia scribuntur per duplicem u post q.

De recto ordine litterarum.

Icto de diuisione litterarum

et earum mutatione: nunc dicendum est de recto ordine ipsarum litterarum. Scias ergo quod vnicuique littere accidunt tria. scilicet nomen figura potestas. Nomen. i. nominatio: vt a b: et sunt elementorum nomina indeclinabilia: tam apud nos quam apud grecos. et hoc duplici de causa. Prima est quia simplicia et stabilia debent esse elementa quasi simplex fundamentum cuiuslibet doctrine et immobile. Secunda est quia si variaretur eorum nominum declinatio significatio euanesceret: quoniam vocales a suis vocibus conficiunt sua nomina. Si enim diceret hoc a huius atis: non esset amplius nomen illius littere in obliquis. sicut de vnaquaque littera siue vocali siue consonante. quare nomina elementorum indeclinabilia remanserunt. Figure accidunt quas videmus in singulis litteris. Potestas vero est ipsa pronuntiatio: propter quam et figure et nomina sunt inuenta. Diuiditur tamen potestas littere in substantialem et accidentalem. Substantialis potestas litterarum est litteram esse vocalem vel consonantem: semivocalem vel mutam. Accidentalis vero est multiplex: videlicet correptio: productio: aspiratio: leuitas: liquescentia: duplicitas: imutatio: transmutatio. Ordo etiam accidit litteris: sed non signatur eis pro accidentibus: quoniam pars dicitur esse potestatis. Quod enim aliqua littera preponatur vel postponatur in syllaba: hoc habet a modo pronuntiandi: qui nihil aliud est quam potestas. Accidit ergo ordo litteris: qui quibus in syllabis dinoscitur: tamen quod iunctus esse

videt cū ptate elementoz: non absurdū puto nunc illū ei subiungere. Sunt ergo vocales prepositiue videlicet: sub sequentibus alijs vocalibus in eisdē syllabis: a e o. Subiunctiue e u: vt ae au eu oe. I quoq; apud antiquos post e ponebat: et ei diphthongū faciebāt: quā p. oī i longa scribebant more antiquoz grecoz. Diphthongi autē quibus nūc vtimur sunt quattuor. scilicet ae au eu oe. de quibus supra dictum est. Nunc ergo de ordine consonantiū videam: et primo de ordine semiuocaliū. In semiuocalibus sunt alie prepositiue alijs semiuocalibus in eadem syllaba: vt m sequente n: vt amnis: damnū: somnū: hymnus. Et vt dicit Papi. somnū somnū: et cetera similia que habent m ante n: in eadem syllaba debent pronunciari. et Martianus in orthographia sua dicit: q littere que inter se copulari nō possunt adiecta alia littera sociantur: vt m et n: quā non coeant vocali antecedente vniuntur: vt in omni et in somno. S quoq; prepositiua est sequente m: vt smirna: smaragdus: per s non p scribi debet. Nam vt dicit Priscianus in primo maioris. Vitium faciunt qui ante m scribunt. Nūq; enim duplex littera in capite syllabe posita potest cum alia iungi consonante. preterea s frequenter liquescit in metro: et vō non. Sic ergo ille versus posset culpari si smaragdus scriberetur per s: quem ponit Lucanus in x. libro: *Lerga cedēt crebro maculis distincta smaragdo.* S vō ibi scripta cessat reprehensio. Nam s frequenter liquescit in metro: et ideo illa syllaba ma potest ibi corripi vt supra ostensum est. In fine autē syllabe omnes liquide solent ante s poni: vt plus: hyems: mons: ars. Similiter ante x: excepta m: vt falx: lanx: arx arcis. In mutis preponuntur b et g sequente d: vt bdellius: genus lapidis: abdomen: migdonides. L vō et p preponunt sequente t: vt actus: lectus: diphthongus. vnde peccant qui syllabicant actus: sed debent syllabari actus: qz c cum t sunt eiusdem syllabe: et sic de omnibus predictis et similibus. Semiualis nulla pponit mutis nisi s sequente b: vt asbestus: albutes. L vel q: vt scutū: squalor. P: vt spes spera. T: vt status. ante aliam aut nullam mutarū. Dic nota q; sicut dicit Priscianus p non patitur r ante se in eadem syllaba. si aut obijciat de h noie stirps: in quo r ponit ante p in eadem syllaba. dico q; Priscianus intellexit in principio syllabe. Principium autē voco: quicquid est ante primā vocalem. Quia ergo p non patitur r: ibi ante primā vocalem cessat obiectio. Potest etiā aliter dici: Quod enim dicit Priscianus intelligitur quando p sumit in vi sua et simpliciter: ibi autē non sumit p simpliciter siue in vi propria: imo ps ibi colaterales sumuntur pro vna figura que est apud grecos: et vocatur psi: et huius est figure. Et vt vult Priscianus in primo maioris. hoc interest inter elementa et litteras: q; elementa proprie dicuntur ipse. scilicet pronunciations: note aut earū littere: abusiue tñ et elementa p litteris et littere p elementis vocantur: quia enim dicimus non posse constare in eadem syllaba r ante p non de litteris dicimus: sed de pronunciationse litterarū. Nam quātum ad scripturā possunt coniungi: nō tñ etiā enuncitari: nisi postposita r: vt princeps. Mute vō semiuocalibus pponunt. Liquide absq; m oēs pene oibus: vt bl: blandus: cl: clarus: dl: abodlas nomen barbarū: gl: gladius: tl: athlas: pl: plantis: fl: flauis: bn abnuo: sed ibi b magis est superioris syllabe: qz prepositio syllabari debet p se. cn cnidus: cr crudus: dn ariadne: gn gneus: tn etna: pn therapne: bz vmbre: cr crebre: dr draco: fr frater: gr gratus: pr pratu: tr tractus. Ante m aut inuenitur c o g t: sicut piracmon: alcmena: dragma: admietus: ritmos. P preponitur huic littere s in principio syllabe: vt ipse: psitacus: et sic constat q; p et s debent simul syllabari. B ante s vltimūq; inuenit in principio syllabe nec etiā stare potest: et ideo b conuertitur in p: vt nubo nupsi nuptū. Analogia enī requirebat b in preterito et supino: quia esset b in presenti: sed euphonia cogit scribi per p: et nō per b dictas dictiones. vñ Priscianus in fine primi maioris dicit: nubo nupsi: scribo scripsi faciūt: quibus analogia p b

cogit scribere. sed euphonia superat que etiā nuptam nō nubtā: et scriptū non scribtū. compellit p p: non p b dicere et scribere.

De syllaba.

Triso de littera

Nunc videndū est de syllaba: et de syllaba hoc modo. Primo quid sit syllaba: quot litteris constare videt et potest: et quo ordine. Secundo de litteris terminantibus syllabā. Tertio de accidentibus singulis syllabe. Scias q; q; syllaba vt dicit Priscianus in ij. maioris. est cōprehensio litterarū consequens sub vno accentu et vno spiritu prolata. Abusiue tamen et singulariū vocaliū sonos syllabas nominamus. Possumus tamen et sic definire syllabam. Syllaba est vox litteralis que sub vno accentu. i. vno spiritu indistanter pfertur. A singulis tñ incipiens non plus q; sex litteras procedere syllaba potest in latino sermone: vt ab ars: mars: stans: stirps. Et notandum q; syllabe que ex singulis constant litteris non plures sunt q; ipse vocales ex quibus fiunt. Quot autem ex amplioribus: innumerabiles. Nulla syllaba tres vocales habet. vnde u et i non aliter iunguntur diphthongis nisi loco posite consonantiū: u tamen etiam tunc iungi potest diphthongo quā amittit vim littere: vt quae: linguae. Sepe inueniuntur pro duabus vocalibus iunctis: hoc est p diphthongo singule vocales posite: vt plostrum p plaustrum: et inquirō pro inquaero: et vbiq; pro eu diphthongo e produ. vel i. Que singularum litterarum sunt. scilicet syllabe ex vocalibus vt dictum est constant: vt a et e et c. Que autem ex duabus constant: vel a vocalibus fiunt: et inuenitur diphthongus in ae oe: vel a vocali et consonante antecedente vel sequente: antecedente vt da: consequente vt ad: non plures tamen q; tres consonantes antecedere vocalem nec rursus consequi nisi tres possunt. Sed h notandū est q; si antecedunt tres consonantes non possunt nisi due consequi vocalem: vt monstrans. nec iterū si consequantur tres: non possunt antecedere nisi due: vt stirps. Si antecedens syllaba terminetur in consonante necesse est etiam sequentem a consonante incipere: vt arduus: nisi sit compositum: vt abeo: adeo: pereo. De rodianus tamen de orthographia ostendit rationabiliter esse sonozusq; quātum ad ipsam vocis prolationem: in compositis quoq; simplicibus regulam in ordinandis syllabarum litteris seruari. Sed cōtra eum sic obijciuntur: ergo oblitus: oblatus: obruo: abzado: et similia. si b transit in secundam syllabā: more simplicium dictionū primā cōem hēre in metris oportet: vt posset etiā corripī: sed hoc nusq; inuenit. Preterea circūeo et circūago et filia nō paterentur esse in pronunciationse: si transiret in sequentē syllabam. Nec in phibeo: exhibeo: inbumat: anbelo: inbibeo: adhuc: adhinc: et similibus scde syllabe principalis aspirare vocalis: si terminalis consonas prepositiois in eā transiret: quō in istic: istoc: et h: istec: istuc. Si vō in media dictione syllaba a vocali incipiat: necesse est antecedentē quoq; nisi sit cōposita in vocalē terminari: vt pietas: curialis: peo: ruo: minuo. Est tñ quā in cōposito et subtrahit consonas: vt coeo cois. quāq; mutat: vt comedo: vbi etiā prepositio nō syllabificat p se: sed transit ad sequentē syllabā. Itē scias q; consonans posita inter duas vocales semp est de sequenti syllaba in simplici dictione: vt amo: oro: nisi geminet: tūc enī vna consonas est de pma syllaba: et sequēs de scda: vt afflus sed in cōposita dictione est de pcedenti syllaba: si nāliter sibi coheret: vt adeo: peo. Primitiales syllabe: h est in principio dictionū posite ab oibus incipere lris: definire tñ nō in oēs possunt: sed in has. In vocales quidē oēs a quacūq; consonante incipiat sequens syllaba: vt mare: genus filius: votū: ludus. In consonantes vō si sequens syllaba a vocali incipiat: nō pnt syllabe definire: nisi vt dictū est in dictionibus que ex prepositionibus in consonantes definētibus: vel alijs partibus orōnis sunt cōposite: vt abutor: obaudio: obedio: subeo: aduro: ineo: exacuo: itereo: pago

alterutrum: transeo. Nec tñ si sequens syllaba a consonante incipiat: h̄ antecedente in quacūq; consonante desinere: ḡ per singulas consonantes: vt potero id tractare conabor.

De littera b.

Terminat ^{cedente syllaba: si sequens quoq; ab eadē incipiat: vt}
 b ^{abburna: sabbatū: gibbus: gibberofus: gibber:}
 obba. Cōposita quoq; a p̄positionib; in b desinentibus: et ab alijs dictionib; a b incipientibus: vt subbibō: q̄ tñ cōsonas c sequēte solet plerūq; mutari in eā: vt occido: accūbo: succūbo: succino: succido. In q̄busdā tñ p̄ ab abs p̄positio cū dictionib; a c incipientibus cōponit: vt abscondo abscedo: abscido. Ob quoq; est qñ assumit s: tūc cū cōponit cū dictione a c incipiente: vt obscurus: boscen: ita dicit Prif. in. ij. li. maio. Sed in. ix. li. dicit q̄ inuenit obs: a quo cōponit obscen: vñ dicit: obsoleo quoq; obsoleui facit: nō est enī a soleo solitus sū: qd̄ vel solui facit p̄teritū sed ab obs et oleo: sicut obscen: ab obs et cenando. Et etiā sequēte in eadē uertit b: vt officio: effundo: sufficio: suffero. v̄l uertit in u vocalē: vt aufero: aufugio: et cōponit aufero ex ab et fero: aufugio ex ab et fugio. Rō autē q̄re b nō uertit h̄ in f: sed in u vocalē est h̄: qz si scriberent ibi duo ff: dubiū esset vtrū essent cōposita ex ab vel ad: quā vtraq; illarū p̄positionū uertat suā consonantē in f: sequēte ea. Nec est inconueniens q̄ b mutet in u: qū etiā u aliqñ uertat in b: vt celebs: cōponit enī a celestē et vitam et dūcens. S̄ quoq; sequēte in eā trāsit b: vt suggero: oggānio necnō etiā in subsequente: vt sūmitto: p̄terea omitto: p̄ommitto dicimus. Horati; in sc̄do sermonū: Aut spem deponas: aut artē illusis omittas. subtrahit vñ m̄ vt p̄mā corripit. Idē patit b subsequente p: vt oppono: suppono. Quāq; tñ vt dicit magister bñ abicit b sequente p: vt opio: et opior: sicut d in aperio. R̄ quoq; sequēte p: plerūq; i eā uertit b: vt arripio: surripio. In q̄busdā tñ manet imutabilis: vt abrogo: abrado: et h̄ fit eā differētie: qz si arrado: arrogo dicerem? p̄ duo r: dubiū eēt: vtrū essent cōposita ex ab vel ad: quā vtraq; p̄positio mutet extremā consonantē in r sequēte r. Itē ob retinet b sequēte r: vt obruo. Alijs autē q̄buscūq; lris sequētibus integra manet b: vt abdo: obdo: subdo: subdolus: abhinc abluo: sublatus: obliquor: abnego: obnitor: subnixus. Ergo nulla nisi p̄positio cogat antecedens syllaba in b pōt desinere: nisi cōsequens quoq; ab a incipiat: vt ostensū est in p̄dictis nobis. ita dicit Prif. in. ij. li. In tractatu autē p̄positionū sic dicit Prif. Ab abs e ex fere eadē significatiōis vim h̄nt Nā et locales et t̄pales et ordinales s̄l̄r inueniunt. sed qñ consonans sequit a et magis p̄ponunt in appositione: vt a domo e iure. Ab v̄o et ex sepissime in cōpositiōe nō soluz vocalibus: sed etiā consonantibus p̄ponunt: vt abigo abduco: exuro: excurro. In appositione vocali qdē sequēte sp: vt ab illo ex illo: consonanti raro. Nā a qdē et e vocali qdē sequente nō p̄ponunt. Ab aut et ex: consonantibus sequētibus solēt p̄poni si nulla asperitas vocis phibeat. Abs tñ in cōpositiōe consonantibus solet p̄poni. Ab oibus in cōpositiōe ne p̄ponit lris absq; c vel q v̄l r: vt abbrevio: abduco: affas: nā b in f uersa est. Aufero in quo b cōuertit in u: tā euphonie q̄ differētie cā ne si affero dicas ab ad p̄positione et fero cōponi videat: abluo: abnego: ommitto: in quo b in m cōuertit: arripio in quo b in r cōuertit: aspor to in quo b in s mutaf: sicut et in aspello differētie cā: ne si apporto: et appello dicamus ab ad cōposita estimentur Dec Prif. vñ vsus: Ab si cōponis elementa quecūq; sequunt: L q t tñ s̄l̄r he tres excipiunt. Ex p̄dictis collige q̄ hec p̄positio ob his lris sequentibus mutat b in illas s. c. vt occido: f vt offero: g vt oggānio: p vt oppono: qñq; subtrahit: vt opio. si aut sequat m subtrahit b: vt omitto vel mutat in m: vt ommitto: qñq; tñ incipit scū dictione incipiente a c: vt obscurus: obscenus. vñ qdā dixit de p̄dictis: Lur fert grex pomū nūc ob mutat in illas. Ex p̄dictis p̄ q̄ obprobriū scribit p̄ geminū p. Cōponit enī

ex ob et probriū mutato b in p. De ab satis p̄ p̄dicta. Sub vt vult Prif. in tractatu p̄positionū his lris sequētibus mutat b in illas. s. c vel f vel g vel m v̄l p: vt succūbo succorro: sufficio: suffero: sugero: sūmitto: sūmoueo: supparo: suppono: Sic de alijs silibus. In cōpositiōe v̄o mō localem vim retinet sub: vt subeo: suppono: subicio: submitto: subduco: subtraho: modo diminutiua vim: vt subrideo: subtristis: suffundo. An v̄o sub mutet in r sequēte r nō facit mentionē Prif. in. xiiij. li. in tractatu de p̄positionibus. Sed in. ij. li. vt dictum est supra dicit Prif. q̄ b sequente r plerūq; in eam conuertit: vt surripio et c. v̄l de supra. Dicit etiā Prif. q̄ b mutat in s: vt iubeo a quo venit iussi. Conuertit etiā in s causa differētie in aspor to et aspello: vt supra dixi. De p̄dictis dici potest: cor fugam mel porrum: precedēs sub trahit ad se. qñq; aut remanet b sequente c: vt subcinericius: ne ex succo et cinere cōponi videatur. Dicendū est ergo subcontrarie: h̄ quidam dicant subcontrarie p b. Quidā etiā dicunt obceco per b h̄ hoc nō habeat a Prif. Item nota hic q̄ fm Prif. suscipio et sustuli sunt cōposita a susum vel sursum aduerbio et non a sub p̄positione. Suscipio enim componit a susum et capio. Sustuli a susū et tuli. q̄ aut nō sunt cōposita a sub p̄. Nā si in suscipio fuisset b nō fuisset mutata in s sequente c: imo in c sicut in succorro a sub et curro. S̄l̄r si in sustuli fuisset b nō fuisset mutatu in s sequente t: imo remansisset integrum: vt in subtinio: ergo non sunt composita a sub: sed a susum vel sursum. Suspico: aut et suspicio similiter sunt composita a susum et non a sub. Si enī composita essent a sub remansisset b ibi et non fuisset mutatu in s: sicut patet in similibus: vt substo et subsisto. Cōposita ergo sunt a susum vel sursum. Dic tñ sciendū est q̄ s quod erat in illo aduerbio susum subtractum est p̄pter aliud s: qd̄ erat ex parte illius cōponentis. s. spica vel specio. nam si remansisset ibi sicut in sustuli et suscipio geminaret ibi par consonans ante alterā consonantē. vnde dicit Prif. Suspico: quoq; et suspicio a susum vel sursum cōponunt: sed adiungunt vñ s: qz non potest duplicari consonans alia subsequente consonante: qñ nec antecedente nisi sit muta ante liquidā: vt supplex suffragor.

Nullam ^{superiore syllaba terminat nisi sequens incipiat a c vel a q: vt bacca: bucca: ficcus: succus: q ecquis: q̄c̄q; atq;.}
 c ^{Ex hoc quoq; ostendit eandē vim habere c et q. Si obiciat de necdum: necne: necnon vbi precedens syllaba desinit in c: et tñ sequens nō incipit a c vel a q. Dicit potest q̄ Prif. intellexit de cōpositis ex principalibus partibus i. nomine et verbo. vel dicas q̄ nō sunt cōposita: sed sunt irregulares dictionū aggregationes sub vno accentu p̄ferende. quidquid aut per d scribitur. Et scias q̄ c cum e et i representant plene sonū suū: vt secus cibus. Cum a v̄o vel o vel u sonū habet littere k: vt caput culex coma: vt q̄dam dicunt. Item aiā duerte q̄ c transit in g: n̄ precedēte vt quingenti. Compositū est ergo a quinq; et centum cōuersa c in g p̄pter affinitatem quā habet g cum n. tantaz enim affinitatē habet n cū g q̄ sepe facit se conuerti in g. precedente tñ n: vt quingenti quadringenti: cuius signus est q̄ si non precedat n non cōuertit in g: imo remanet integrū vt ducenti trecenti. De hoc etiā in g dicā inferi.}

Non terminat ^{precedentē syllabam: nisi sequens quoq; ab eadē incipiat a simplicibus dictionibus et in plerisq; cōpositis vt ab addit vel ab addier addo reddo redduco: qd̄ etiā reduco dicif. Virgi. in. iij. Enei. Eiectam classem socios a morte reduxit. Dic tamē ipsa consonans d in ad p̄positione mutat sequentibus his nouem litteris c f g l n p r s t: vt accido accūbo affecto aggero allido annuo applico arrideo assiduus assideo attingo. vnde. versus: L o: fla grans le nis pir sal ta. ad sibi mutat. Ex quo p̄ fm quosdā q̄ dicendū est assum affui: non adsum per d: assumus nō adsumus. Item scias q̄ d}

aliqui non mutat sequente p: sed abijci: vt aperio quod
 coponit ex ad r pario. aliq dicit q coponit ex a r pario.
 sed prius dictu magis mihi placet. Subtrahit etia d in q
 busda qu sequens dicitio incipiat a gn vel sp: vel sc: vt agni
 tus: aspectus: ascendo. vñ vsus: Tollit inde n sequit si con
 sona post s: Et est ro q: regula supra a Prif. data est: Si
 due pares consonantes pcedunt aliquem consonantem vna illarum
 abijci: vt asto ascendo: ne geminatio consonantis fit an con
 sonantem: qz nec an consonantem nec post consonantem d3 fieri ge
 minatio consonantis: nisi altera illarum fuerit liquida l vel r:
 vt supplico supprimo. Sed obijci de idcirco: quodcumqz
 r silibus quoz prima syllaba desinit in d: lz sequens no in
 cipiatur a d. Dico q ista regula no semp verificat in coposi
 tis fm Prif. r id fallere pot in illis: sic etia in his dicitio
 bus adeo aduro. Alijs aut sequentibus lris integra manet
 d in copositione: vt adhibeo: adhibeo: admitto: adqro: ad
 uoco. Inuenit ammito: lz coponit ex am ppositioe inse
 pabili. Admitto eni ex a coponit: vt admiro: r etia ammi
 ro: ex ad r ex am ppositione inuenit. Sic g d integra ma
 net sequente q: vt adquireo fm Prif. Sed obijci de qcqz
 vbi d mutat in c sequente q. vñ supra dixit Prif. q d transit
 in c: vt accidit qcqz. Dico q hoc intelligendu est de hac p
 positione ad: q no mutat d sequente q: vt acquiror: sicut p3
 p textu Prif. q dicit: Alijs aut sequentibus lris: integra ma
 net d in copositione: vt adhibeo admitto r. semp exempli
 ficat de ad: r sic de quicqz no est obiectio: vl pot dici q h
 consonans d sequente q remanet integra r no mutat: vt ad
 quiro. Hoc aut dictu esse videt: qz qu q r c representent
 ide elementu: videt q sicut d mutat in c sequente c vt acci
 pit: ita etia d sequente q: sed remanet tuc inmutabilis gene
 rali in copositione ab hac ppositione ad: r fere vbi qz etia in
 alijs copositione. hoc dico: qz quicqz mutat in se ca euphonia:
 vt quicqz: r etia quicqd: vt dicit quida. Alij vo dicit q
 quicqd scribit p d: no p c. vñ no mutat ibi d: sicut nec in
 quodqz vl quidqz. Nec Prif. exemplificat nisi de quicqz
 vt patuit. dicit eni: D transit in c: vt accipit: quicqz: r sic ex
 verbis Prif. no habet q quidqd scribat p c. Itē nota q
 nullu verbu desinit in d. vñ in q scribit p t. Uolo etia te
 scire q quedā cognatio siue affinitas est inter d r z. vñ q
 da scribentes d sepe exprimit z i sono: antiq eni scribebāt
 medenti p mezenicius. Sicut affinitate hnt in sono d r t:
 sicut p3 in terminatioe istoz noiz: caput apud. Paru eni
 distinguit inter d r t: quo ad sonu. Itē inter t sine aspira
 tioe r t cu aspiratioe est d media: vt declarabit in b lra.

Nullam terminat syllabaz: nisi loco b
 vel d vel s vel x in ppositioni
 bus sit posita quum sequens dicitio ab eade incipit
 consonate: vt officio: sufficio: affectus: difficilis: diffido: es
 ficio. Et ex h quoqz muta esse ondit f fm q qu oēs semi
 uocales simplices solent in medijs dicitioib3 geminari h
 no geminat nec terminat eas sicut ille: nisi in suo noie p
 prio. f. qñ d r f. Sed etia qñ l r r pponit liqdis more mu
 taru. De offa no ē questio: qz coponit ex ob r fans: r ita f
 est ibi posita loco b: r d r offa qñ offans. i. fantē qz noce
 at fanti quē eius os impleat. vñ qdā: Offa nocet fanti: sed
 pdest esuriēti. Itē scias q f magnā affinitatē h3 cu pb in
 sono: vt p3 in filius r philipp. r scribit f in latinis dicitio
 nib3: pb in grecis: nec tā fixis labris pnucianda est f quō
 pb: atqz hoc solū interest: vt dicit Prif.

Apud Latinos nulli3 syllabe est termina
 lis nisi qu loco b vel d ponit: vt in
 ad vel sub vel ob ppositione: vt aggero agger sug
 gero aggānio. Est quqz n principalis syllabe: r an se assu
 mit g: vt p natus gnatus: p notus gnotus antiq dicebāt
 vñ ignot3 notus nosco cognosco: noui cognoui: r post n
 c sepe posita in g uertit: vt in numeris quadringenti. p
 quadracenti: a centū quingenti septingenti octingenti.
 Adeo eni n pposita facit c in g uertit: q in quib3 n no est
 numeris seruant c: vt ducenti trecenti secenti p sexcenti.
 Ad predictoz declarationē scias q in his ppositionibus

in r con: n altera n sequente plerūqz mutat in g: vt ignosco
 r cognosco ignot3 cognitus cognatus ignominia ignar3
 in quibusda supradictis subtrahit n a pdictis ppositioi
 bus: qz in altero coponentiū inuenit g: vt ignarus: vel ad
 dit per pthefim: vt dicat gnosco gnoui. vñ dicēdu est dis
 nosco sine g. Preterea supinū faceret dignitū si ibi effet g
 sicut agnitū cognitū: r participiū preteriti passiu faceret
 dignitus sicut cognitus agnitus: qd tñ no dicimus. Itē
 scias q inter c sine aspiratioe r c cu aspiratione media est
 g: sicut declarabit in b. Itē i consonans h3 in sono affinita
 tē cu g: r inde est q plures scribūt magister p g: qu recti3
 fm Dug. scribat p duo ij: vnū consonans r aliud vocale:
 vt maijster.

Non potest terminare syllabā. Et
 si opponat de vab r
 ab r ob interiectionibus: in quib3 videt b termi
 nare syllabā. Dico q h fit p apocopam: qz pfecta sunt voi
 calia vaba aba r oba. Nam suū est interiectionis pferr
 voce abscondita. Interiectiones eni significant affectus
 animi q pturbant mentē loquētis ne pfecte loqui possit.
 Hoc intellige de dictionibus latinis. Nam in theologia
 vt in dictionibus hebraicis in qbus aspirationis nota
 post tres mutas terminales habet post c: vt sadoch: post
 p: vt ioseph aleph: post t: vt deleth. Itē scias q si aspira
 tio ponat inter aliquā consonantē r vocalē sequentē in ea
 dē syllaba: tuc aspiratio attribuit consonanti precedenti r
 no vocali sequenti: vt nihil philippus. Itē si dicitio inci
 piens a vocali aspirata coponit cu alia dicitioe remanēte
 vocali vel muta remanet aspiratio: vt rebabeo phibeo ex
 hibeo. lz si abijciat vocalis: abijciat r aspiratio: vt prebeo.
 Itē nulle ppositiones vel diuisiones aspirant. requis
 re supra vbi de aspiratione dixi. Nota etia q sicut dicit
 Prif. inter c sine aspiratioe: r c cu aspiratioe media est g.
 Inter t sine aspiratione: r t cu aspiratione media est d. In
 ter p sine aspiratione: r p cu aspiratione sine f media est b
 sicut igitē medie g b d. r dicitur medie: qz no ita leniter so
 nant sicut ille no aspirate: nec ita aspere sicut ille aspirate
 verbigratia: g no ita leniter sonat sicut c sine aspiratione:
 nec ita aspere sicut ch. Similiter d no ita leniter sonat sicut t
 sine b: nec ita aspere sicut th. r id dicit media inter t sine
 aspiratione r t cum aspiratione. i. inter t r th. Similiter b
 non ita leniter sonat sicut p sine b: nec ita aspere sicut pb:
 siue f. Et ideo dicit media inter p no aspiratā r p aspira
 tam. i. inter p r ph. Et notandū est q in lenibus. i. pdictis
 in tribus consonantibus. f. p t c no aspiratis pulsus exterior
 est. i. circa labia: qz formant in extremitate labioz: vt pat
 tet in eoz platione. In asperis vo. i. in illis aspiratis pul
 sus fit interior. i. in gutture: qz in gutture formant. Me
 die vo earū. f. b d g obtinent medium locum: qz nec for
 mant circa labia nec in gutture: sicut patet in prolotione
 earum: sed formant quasi in lingua affixa medio palato
 qui locus est medius inter guttur r labia. Et hec est vna
 causa qua rfirmat Prif. b d g esse medias predictarū.

Nullius syllabe potest esse termina
 lis.

Quacumqz consonante sequente po
 test antecedentem ter
 minare syllabaz: vt albus vlcus soldū apheus algeo
 illud vlmus alnus talpa fulsit altus filua mulxi. Q r r so
 lis sequentibus non inueni antecedere: nā b r k nec pnt
 post l inueniri.

Terminat superiorē syllabam quan
 do sequens syllaba incipit
 a b vel p: vel altera m: vt cambifes ambo compa
 ro imperium summus hāmon. vnde versus: M vel b vel
 p nusqz vult n fore prese. Illius ergo loco semper m ipse
 loco. Notandum q inuenitur an coniunctio r scribitur
 per si vt ibi: Eloquar an fileam: r nunquam inueniuntur
 in compositione. Am autem prepositio nunq inuenitur
 in appositione: imo semp in compositione: vt di dis re se

am con. Ex p̄dictis p̄ q̄ ante c d t q f nō est scribenda m; sed n: vt nūcubi tantundē eūdē idē dē nūqd anfractus Et mutat in p̄dicti m in n. Itē quotiēscūq; h̄ p̄positio cir cū cōponit cū dictōe incipiēte a vocali m d̄ scribi sed nō p̄ferri: vt circūago: circūamictus: circūeō. vñ vsus: Circū cōposita vocalis si cōmittef: nō nō p̄ferf: sed sola figura tenef. hoc aut fit ne m videaf syllabicari cū sequente vo cali z p̄p̄ son̄ difficilē: qz sonū ei⁹ terminaf labijs clau fis: sed statim d̄nt labia apiri p̄pter sequētē vocalē. vide ē t̄ i circūeō is. Itē sciēdū q̄ iuenit cō z cū. Nec p̄positio con scripta p o z n nūq; in appositōe inuenit: s; in cōpo sitōe tñ. Et mutat q̄nq; m i n z maxie sequēte b: vt cōbu ro: m vt cōmitto: p vt cōpono. Qū vō scripta p u z m nūq; inuenit in cōpositione. Ex quo etiā p̄ q̄ mecū: tecū: secū: nobiscū: vobiscū nō sūt cōposita z est qū q̄nq; aduerbiū tpale: vt qum vener̄ ad me. i. qñ. Qñq; diuictio adiuctiua vt qū seruias mihi diligo te. Qñq; est p̄positio seruiens ablatiuo: vt vado cū illo ad ecclesiā.

Terminat aīcedentē syllabā sequē ribus c vel d vel f vel g vel altera n vel q vel s vel t vel i vel u: etiā p̄ consonati bus positus: vel x vt manc⁹ oduco ofiteoz ogruus annus in q̄ro ofitus anthoni⁹ oūgo ouerto anxi⁹: Nā aut sequē te b vel p in m ouertit: vt imbuo impius. L vō vel m v l r sequētib⁹ in eas cōmutaf: vt collido in unis corūpo. Et pene ybi cūq; con p̄positio aī dictionē ab r incipientē cō ponit. Hoc idē patit: z h̄ recte qū nec in simplicib⁹ inue niat dictionib⁹ nā r nisi forte in aliquo p̄prio noie: vt henric⁹ corand⁹. Ex h̄ p̄ q̄ bee p̄positiōes in et cō si cōpo nanf cū dictiōe incipiēte ab r vel l ouertit n in illas: vt in ruo collido illudo corūpo. verūtñ con cōposita cū dictiōe incipiēte ab r q̄nq; retinet n. z iō dicit P̄rif. pene z fit cā d̄ie: vt origo gas. fuisset enī ibi scidentia inē p̄mā p̄sonā hui⁹ verbi corrigo gas: z p̄mā hui⁹ verbi corrigo gas fm quosdā file indicū de silibus habef. Itē scias q̄ h̄ p̄posi tio con q̄nq; in cōpositiōe pdit n sequēte vocali: vt coeo is: a cō z eo is subtracta n cā euphōie: q̄nq; ouertit n in m: vt cōmedo dis: z h̄ etiā fit cā euphōie: z syllabica m cū sequēti syllaba z nō cū p̄ma. Et h̄ accidit p̄p̄ mutatōz consonantis. Et si obijcias ois p̄positio ita syllabica est in cōpositiōe sicut p se: vt habef a P̄rif. dico q̄ h̄ verifica tur qñ p̄positio remanet integra: h̄ aut corūpit cū n ouer taf in m. Si vltra instes dicēs: g a fili potuit fieri i h̄ vbo coeo is: vt ouerteref n in m: z dicaf comeo mis mit: dico q̄ fuisset ibi scidētia inē secūdā z tertiā p̄sonā hui⁹ vbi como mis mit: q̄re cā vitandi scidētia illā nō ibi ouerfa fuit n in m: imo subtracta est n cā vitadi cacephaton. Itē nota q̄ sicut dicit Bug. in erge: En apud grecos tñ valet q̄ntū in apud latinos. vñ noīa greca siue noīa q̄ p̄dictaz positionē h̄nt in sui cōpositiōe p̄nt scribi indifferentē mō p̄ en mō p̄ in: vt entithema z intumenta energumin⁹ iners guminus encaustū z incaustū. z sic de silibus dicas.

Nullam terminat syllabā: nisi sequēs incipit a p: vt lippus apparet appellatiuū opprobriū approbatus.

Non pōt terminare syllabā: qz q z k semp i inicio syllabarū inueniunt: z apud antiquos ponebat cui p q: sic z qū p cu syllaba z quur p cur: vt supra dixi in q z k d̄ l̄ra. Et scias q̄ q nū q̄ pōt syllabicari vel scribi nisi sequentib⁹ duab⁹ vocali bus q̄ sūt in eadē syllaba secū. vñ l; ille ntis q̄s scribit p q gtis aut eius nō scribit p q sed p c: vt cui⁹: qz in cui⁹ i cō sonās est nō vocalis. Datet etiā ex h̄ q̄ equus eq: z equ⁹ equa equū: z filia d̄nt scribi p duo u: vocalia ambo: vt su pra dixi in u consonante vbi egi de l̄ra.

Quacumq; consonate sequēte pōt ter minare priorē syllabā: vt morbus peus ordo pficio corfuiū oppidi noī mē margo phibeo plego pluceo interluniū carmē carnis corp⁹ arq̄potens anq̄tenus cursus morsus artus piurus

curuus xerxes. In q̄busdā tñ cōpositis inuenio l in r con uerti: vt intelligo z pellicio pro interlego: z plicio pellego pplego: pelluceo ppluceo.

Nullam supiorē syllabā terminat in simplici dictione nisi sequēs incipiat ab eadez: vt cassus: z nisi in cōpositis ab his consonantibus incipiat. s. c f g m p t vel i z u consonantib⁹: vt obscurus: discutio: trāffero: transgredior: transmeo dis plicet: disterrina: distungit trāstuebo. In oibus p̄dictis cōpositionibus est s terminalis p̄positionis. Nā in sim plicib⁹ dictionib⁹ necesse est s z c esse eiusdē syllabe: vt pascua luscus. Nō etiā vel p vel t sequēte s in simplici di ctioe s eiusdē syllabe secū est: vt cosmus: p̄sper: testis. Et scias q̄ P̄rif. in. ij. li. maio. obscure determinat de s. Sci re etiā debes q̄ ait P̄rif. in. xiiij. li. Ab m vel u loco conso nantis incipientib⁹ solet in cōpositione p̄poni a: vt amēs do amens: aueho añ q in appositōe abs: vt abs quolibet añ c vō vel t in cōpositiōe: vt abscondo: abscedo: abscido: abstrabo: obstruo: abstineo. frequentius tñ a z ab z abs v̄bis passiuis vel ablatiuis iūgunf vt: amor a viro vel ab illo: accipio ab illo: vel abs quolibet aufero: vel ab illo au fero. Nec P̄rif. Abs etiā in appositōe inuenit cū dictōe incipiente a t: vt piice h̄ abs. De abs etiā dixi in b. Itē vt dicit P̄rif. in. xiiij. li. Nec p̄positio trans z cōponit z sepat: vt transtuebo: transfero: trans padū: trās tybzim. z qñ cōponit cū dictione incipiente a d vel n vel i cōsonate amittit ns: vt trado: traduco: trano: traicio: traieci: cum i vō vocali remanet integra: vt transit⁹: z etiā cū alijs voca libus vt transact⁹: transeo. Ex dictis p̄ q̄ in Matth. j. ca. dicendū est qū nollet eā traducere: vt abijciat: tā in scri ptura q̄ in p̄nūciatiōe ns. Itē vt in eodē lib. dicit P̄rif. Di vel dis p̄positiōes semp in cōpositiōe inueniunt: z h̄nt eandē significatiōe quā ab z abs: sūt aut separatiue: vt diuido dis di: duco: distraho: discurro: qd̄ dia p̄positio apud grecos facit. Et sciēdū q̄ tūc dis p̄ponit qñ sequit c vel f vel p vel s vel t vel i loco cōsonantis: vt discubo: dis cutio: differo: diffido: diffundo: in q̄b⁹ s in f cōuertit eu phōie cā. displiceo: disputo: disicio: differo: distraho: distribuo: distorqueo: disiect⁹: disūgo. Alijs vō q̄buscū q; cōsonantib⁹ sequētib⁹ di p̄ponit: vt dignosco: dimitto diduco: digero: diluo: dirno: z vbiq; p̄ducit di: excepto dirimo z disertus. Luca. in. v. Et nō admisse dirimit sus fragia plebis. Hora. Secūdi calices quē nō fecē disertū. Componitur autem dirimo a di z emo interposita r cā euphōie. Disertus vō cōponit a di z ars interposita s. Et nota q̄ di q̄nq; cōponit cū dictiōe incipientē a vocali: z tūc aliqñ recipit cā euphōie vel cā vitandi habitū: vt di rimo. Qñq; recipit s: vt disert⁹. Tñ scias q̄ bis z tris qū cōponit cōponit cū dictiōe incipiēte ab f abijciūt s z p̄ri mā corripit. Nā i añ f siue ph p̄ducit vt ripheus p̄ter cō posita a numeris: vt bifid⁹: trifidus: bifarius: z filia.

Si superiorem finit syllabaz necesse est sequēte quoq; ab ea incipe: vt omitto quotta attis cus attinet si opponat de atq; atubi: astubi vtiq; postq;. Dico q̄ nō sūt p̄p̄rie cōpositiōes: sed poti⁹ qdā irregula res dictionū aggregationes: z sic obiectio cessat.

Nullam terminat syllabā in media di ctione nisi in cōpositis a p̄po sitiōe ex q̄ integra manere pōt sequēte c vel p vel q v l t vt excuro expello ex q̄ro extendo. S etiā sequēte ex abijciē s: vt exequor. vñ vsus: X p̄cedente cadit s de p̄te sequēte: L quoq; sequēte inuenit in h̄ noīe exlex ex inte gra. S enī sequēte in eā cōuertit x: vt efficio effundo esse ro. Leteris vō cōsonantib⁹ sequentib⁹ enō ex p̄poni solet. ita dicit P̄rif. in. ij. maio. In. xiiij. aut li. sic dicit: Etiaz in appositione z cōpositione inuenit añ b d g l m n r: z añ u z i loco cōsonantiū positas: vt ebibo educo egero eludo emineo enarro eruo eripio eueho eijcio qd̄ cōponit ab e z iacio cōuerfa a in i. vñ d̄ scribi p duo ij. Reliquis vō

consonantibus sequentibus ex preponitur non e. s. c. ut excubo. f. ut efficio effundo effero: in quibus et silibus x in f. commutat euphoniae causa: h. ut horreo exhorreo exhibeo: p. ut expello q. ut exquiro: t. ut extendo. Vocalibus quoque sequentibus in appositione quae in compositione ex preponitur: ut exaro exegi exigo exoletus exulcero exequatur exaudio. Si vero sequente x abijciatur: ut exequor ab ex et sequor. Sed quae de h. quod dicitur Priscianus quod in x nulla syllaba terminatur in media dictione: nisi in compositione a prepositione ex: quae integra manere potest sequente c. et cetera. Inuenitur enim instans in dextra dextrosus sexcenti sexdecim textus sexaginta et silibus. Ad hoc dico quod Priscianus. h. obscure locutus est. vnde praedicta verba eius a diuersis diuersimode exponuntur. Quidam enim dicunt quod intelligunt de compositionibus et non simplicibus: et sic non est obiectio de textus: quod simplex est. quod autem desinat in x in media dictione: testatur Priscianus dicens in xi. li. X. antecedente vniu. inuenio in tus: ut a texo textus. sic ergo intelligitur de compositionibus: sed quidam conuertunt hanc regulam ad compositionem ab alia prepositione: et sic non esset obiectio de sexdecim: quod non est compositum a prepositione sed a nomine: et tunc est sensus: Nulla syllaba in iunctura compositionis desinat in x in aliquibus compositionibus a prepositione: nisi in compositione ab ista prepositione ex: quae integra manere potest sequente c. et cetera. Quidam vero dicunt quod generaliter intelligendum est quod dicitur Priscianus. Nam nulla syllaba in iunctura compositionis desinat in x: nisi in compositionibus ab ex. Si ergo obijciatur de dextrosus: dico quod x non est ibi in iunctura compositionis siue in media dictione seu in fine primi componentis: imo est ibi r. Componitur enim a dextera et versu. Et scias quod tunc de x ponitur in iunctura compositionis quae est finis primi componentis: et nihil additur inter componentia. Sed tunc opponitur de x sexcenti: quod h. x est in iunctura compositionis. Componitur enim a sex et centum. Ad hoc dicitur quaedam quod sexcenti p. s. d. s. scribi: quod x mutat in s. Alii dicunt quod x abijciatur et sic sexcenti et sedecim scribuntur sine s. et x: et hoc magis mihi placet. Sexaginta enim componitur a sex et gentos quod est decem. vnde non est ibi x in iunctura compositionis: quod a apponitur et additur inter componentia. vnde nil prohibet quoniam scribat p. x. Alii sunt qui intelligunt praedictam regulam in simplicibus et compositionibus. vnde sic exponunt verba Priscianus. In x nulla syllaba terminatur in media dictione nisi sequente c. vel p. vel q. vel t: et hoc apparet in compositionibus a prepositione ex: quae integra manere potest in his verbis: expello: excurro: exquiro: extendo. Praedicta regula sic intellecta est plana: et verificatur tamen in simplicibus quae in compositionibus generaliter.

Vocalis est: et ideo potest terminare syllabam: et incipere quacumque consonante sequente vel precedente sicut omnes vocales faciunt.

In peregrinis dictionibus siue in principio inuenitur syllaba. Et si antecedat alia syllaba necesse est ea vel in vocali desinere ut gaza: vel in n ut melanzotos: vel in r ut ariobarzanes. Sed opponitur de achaz vbi non in principio sed in fine syllaba est. Potest responderi quod nomen hebraeum est Priscianus. autem de latinis vel grecis dictionibus intelligitur. Et scias quod peregrinum hic proprie appellatur grecum. Aliquod autem sub peregrino comprehenditur greca dictione et barbara: aliquod omnis dictione que non est in propria lingua.

De quattuor accidentibus syllabe.

Primus de litteris terminantibus syllabam: nunc de accidentibus syllabe dicamus. Scias ergo quod vnicuique syllabe accidit tenor: spiritus: tempus: numerus litterarum. Tenor acutus vel grauis vel circumflexus: in dictione tenor siue accentus certus absque ea dictione incertus: non potest tamen sine eo esse. Si littera spiritus asper vel lenis: Tempus vniu. vel duo: vel etiam ut quibusdam placet vniu. de semis: vel duo et semis: vel tria vniu. ut si vocalis est breuis p. se: ut eo: vel etiam in vno consonans simplex sequatur: ut caput vniu. et semis in consonantibus: ut lachryme. Et sciendum quod non solum a. n. l. vel r: sed etiam a. n. m. ut supra docuimus et non posite mute faciunt consonas. Preterea m. a. n. n. posita faciunt quaedam consonas syllabas.

bas. Illud quoque non est pretermittendum quod tribus consonantibus sequentibus potest fieri consona syllaba quae in principio syllabe sequentis post vocali correpta s. et muta: et post ea li quaedam sequitur. Quippe quae s. in metro subtrahitur more soleat veterum: ut Hora. sermonum li. j. Liquimur infanti ridetes premia scribe. In longis nam vel positione duo sunt tempora: ut dos ars. Duo et semis: quoniam post vocali nalis longa vna sequitur consonans: ut sol. Tria quoniam post vocali nalis longa due consonantes sequuntur: vel vna duplex: ut mons: rex. Tamen in metro necesse est vnaquaque syllaba vel vniu. vel duu. accipi tempore Numerus. s. litterarum accidit syllabe: quod ut supra diximus non minus quod vniu.: nec pl. quod sex litterarum apud Latinos potest inueniri syllaba. Prima pars huius operis de orthographia explicat.

Secunda pars de accentu siue secundus liber incipit.

Xpleta iam per gratia

dei prima parte huius operis quae est orthographia: nunc de secunda parte. s. de accentu videamus. De accentu autem hoc modo dicemus. Primo ostendemus quod sit accentus et quot sint. Secundo ponemus regulas generales accentus et quoniam circa eas. Tertio manifestabimus quod et quot loco obtineat accentus et quare. Quarto autem ponemus quaedam regulas generales valentes ad accentum cuiuslibet syllabe. Quinto subiungemus regulas speciales de accentu prime syllabe et medie syll. et sumatur hoc largo modo accet etiam ad tempora. Sexto dicemus de accentu primum declinabilium. Septimo de sex impedimentis accet: et de dubijs circa ea.

De accentu generali.

Accentus est regularis

modulatio vocis facta in significatiua pronuntiatione principaliter adiacens vni syllabe. regulari dicitur ad differentiam metricae modulationis: et mellice: quae accentum non officit regularem. Adiacet autem accet principaliter vni syllabe: quoniam finis ipse totalis dictionis iudicet: Et dicitur accet ab accinendo. i. ad significandum aliquid canendo: quoniam accet ad hoc inuenitur est: ut significatio dictionis meli. distinguitur. Tres autem sunt accentus. s. acutus: grauis et circumflexus. Acutus fit per elevationem vocis ut in prima syllaba huius nominis dicitur. Grauis fit per inclinationem vocis: ut p. in media et vltima syllabis huius nominis dicitur. Circumflexus autem fit per primam elevationem: et primam inclinationem vocis: ut p. in penultima huius infinitiui amare. vnde dicitur Priscianus in li. de accentu: Accet acutus id inuenitur est: quod acuit sine eleuat syllabam: grauis vero eo quod deprimat atque deponat. Circumflexus id quod deprimat et acuat. Et nota quod quaedam dicunt circumflexum nihil esse in tempore nostro: ponentes illum sub acuto: sed errant penitus. Si namque et arte loquentes: quod inter acutum et grauem o. medium inueniri Duo vero sunt principales accentus. s. acutus et circumflexus: grauis enim est secundarius. In nulla ergo dictione potest esse sil. acutus et circumflexus: nec duo acuti: nec duo circumflexi. Habita ergo accentu alicuius dictionis acuto vel circumflexo: reliqua syllabe eiusdem dictionis grauantur. Et hoc obseruatur in simplici dictione: ut romanus. et in compositione: ut malesan. vno enim accetu regitur principali. Notandum est ergo quod nulla syllaba breuis circumflexa. Item omnis dictione monosyllaba nalis breuis acuit: ut quod dicitur. nalis longa circumflexa: ut sol: et par. Item in bisyllabis si prima fuerit longa nalis: et vlt. breuis: prima circumflexa: et vlt. grauat ut ham: et vrbe. In omnibus alijs bisyllabis acuit prima: et vlt. grauat: siue ambe sint longae: ut estas: siue breues: ut mare: siue prima breuis et vlt. longa: ut amat: siue sit prima breuis nalis si longa positio: ut frango: parco: arceo: fontes: nact: cessi: gesti. In polysyllabis. i. in trissyllabis: et sic deinceps. si penultima breuis: antepenultima acuit: ut dicitur et misericordia. Reliqua grauantur. Si vero penultima sit longa nalis: sed vlt. breuis: penultima circumflexa: ut amare. In reliquis autem polysyllabis penultima acuitur: et reliqua grauantur siue penultima et vltima producantur: ut amarum siue penultima sit breuis nalis: sed longa positio: vltima exite longa seu breuis: ut stringit: vel stringit stringunt.

Questiones circa accentum.

De maiore intelligentia

predictarum regularum a Prisc. traditarum: hic aliqua dubitabilia moueamus. Quero igitur primo quid sit tempus productum: et quid correptum. Ad hoc dico quod tempus correptum dicitur hoc in quo generatur vox vel syllaba aliqua: ita quod non possit generari in minori: ad hoc quod soluetur species illius littere vel syllabe. Tempus vero productum dicitur ipsius temporis correpti geminatio. Et si obijcias: omne continuum est diuisibile in infinitum: et tempus est huiusmodi: igitur poterit in infinitum diuidi. Dico quod tempus secundum se et per se non est diuisibile in infinitum: sed in comparatione ad formam vocis placitam in specie non est diuisibile in infinitum. Potest enim aliquid in se esse diuisibile in infinitum: in comparatione tamen ad formam rei simpliciter: vel ad formam rei relatam ad motum non est diuisibile in infinitum. verbigra: Laro secundum suam quantitatem secundum quam quanta diuisibilis est in infinitum: si tamen diuidatur actu contingit deuenire ad quantitatem quam non est ultra diuidere ad hoc quod maneat species carnis. Sicut et ignis diuisibilis est secundum quantitatem in infinitum: si tamen diuidatur actu aliquando est indiuisibilis ratione speciei. Contingit enim per diuisionem venire ad minimum ignis: quod est forma ignis et speciem et possit ulterius diuidi manente forma et specie ignis: non tamen potest ulterius diuidi per species: et ita quod maneat motus sursum: et ita quo ad formam relatam ad motum est aliquando ignis indiuisibilis quod tamen de se est diuisibilis in infinitum. Sicut autem est et in successibus sicut et in voce et in tempore commensurate ipsa: nam quous tempus secundum se in infinitum sit diuisibile: tamen comparando ipsum ad vocem quam mensurat: manifestum est quod contingit vocem generari in aliquo tempore tam puo quod si generaretur in minori non saluaretur in eo species vocis: et tale tempus dicitur hic correptum. et huius geminatio constituit tempus productum quous de se sit diuisibile in infinitum: quod sic non sumit tempus productum: sed pro geminato tempore correpto sicut dictum est. scilicet secundum quod est indiuisibile non in se: sed in comparatione ad vocem siue ad ipsam formam vocis: sic autem non est indiuisibile in infinitum. Item queritur quomodo tanta videatur esse mora in graui accentu quanta in acuto secundum eleuationem quod magis ponitur acutus esse accentus principalis quam grauis: quare ergo ponuntur alij accentus a graui esse principales: et grauis non. Ad hoc respondeo quod accentus principalis fit propter sonoritatem. sonoritas autem magis habet per eleuationem quam per depressionem: et propterea accentus qui consistit in eleuatione magis constituitur principalis quam ille qui consistit in depressione. sed acutus et circumflexus magis consistit in eleuatione: et grauis magis in depressione: et propterea ponuntur acutus et circumflexus esse principales: et grauis non. quod autem sonoritas magis habet per eleuationem quam per depressionem sic ostenditur. Mora maior maiorē causat sonoritatem: sed maior est mora in eleuatione quam in depressione: ergo maior sonoritas. Et quod maior fit mora in eleuatione quam in depressione sic ostenditur. Eleuatio non fit nisi per motum instrumentorum sursum. depressio vero per motum eorundem deorsum. Sed ipsa instrumenta quous sunt grana naturaliter mouentur deorsum: non autem sursum nisi per violentiam: et ideo facilius mouentur ad depressionem quam ad eleuationem: et ideo minor fit mora in depressione quam in eleuatione: quare quous in acuto graui fiat depressio: in alijs autem eleuatio minor fit mora in ipso quam in alijs: et ita minor sonoritas. Si autem dicas quod circumflexus consistit tam in eleuatione quam in depressione et ita quatenus erit accentus principalis eatenus erit et non principalis: iam per solutio. maior enim mora fit in eleuatione quam in depressione: et ideo maior sonoritas fit et magis consistit et principalis in eleuatione quam in depressione. Et ideo ratio eleuationis dicitur principalis: et ratio depressionis secundaria. Item queritur quare tamen unus accentus principalis dicitur esse unus dictionis. Solutio. Accentus principalis est ad continuandum pres dictiois sic quod fiant tanquam unus male respectu significationis representande. Hoc autem maxime fit per aliquod unum continuans: quare necesse est esse in dictione unicum accentum principalem continuantem eius partes ad que relique syllabe dictionis inclinantur quemadmodum omnes partes corporis ad unam commo-

positionem principalem inclinantur: in quantum sunt partes unius. Item queritur quare accentus circumflexus non potest fieri nisi in littera vel syllaba naturaliter longa. acutus vero in breui potest fieri. Ad hoc dicendum est: quod circumflexus accentus consistit in eleuatione et depressione. Ad hoc autem quod eleuatio et ipsa depressio sint supra idem atque supra eadem litteram exigunt duplex tempus: quod vtrique in uno tempore nisi fuerit productum fieri non potest scilicet. nisi necesse est quod illa vocalis que accipit dicitur circumflexum accētum habeat tempus productum: nisi non potest fieri accentus circumflexus nisi in littera naturaliter longa. Acutus autem accentus consistit in sola eleuatione qua in unico tempore supra unam litteram fieri contingit: nisi quous omnis vocalis et omnis syllaba habeat unum tempus ad minimum: potest omnis vocalis et omnis syllaba sustentare acutum accentum. Ex hoc patet quod quous syllaba longa positione terminetur per consonantem: et geminatio consonantis terminetur in depressione: sicut accentus circumflexus: tamen ob hoc non contingit quod in syllaba tali fieri habeat talis accentus: quod supra eandem litteram numero: et ante quous aliquam litteram grauem in voce: oportet fieri eleuationem et depressionem vbi quous dicitur fieri circumflexus accentus: nisi subsequens geminatio consonantium facere non potest quod circumflexus illa vocalis si simplicitate fuerit correpta. Item queritur de regulis que dantur Prisc. de dissyllabis et polysyllabis sic: Si penultima fuerit producta naturaliter: et vltima fuerit correpta: penultima circumflectitur. Si autem penultima fuerit correpta naturaliter et vltima producta. acuetur et non circumflectitur. Queritur ergo causa. Vides enim quod dicat falsum: quod circumflexus accentus non exigit nisi syllabam naturaliter productam. nisi vides siue vltima producta. sit siue correpta: dummodo penultima sit longa naturaliter quod supra ipsam litteram possit fieri accentus circumflexus. Item circumflexus accentus determinat syllabam naturaliter productam. ergo productio confert ad hoc quod sit circumflexus accentus: ergo vltima existente producta. magis circumflectitur penultima. ex his producta. quam vltima existente cor. Ad hoc dicendum quod vltima existente producta. non potest penultima circumflecti. Et hec est causa: quod accessus circumflexus non patitur post se in eadem dictione duas syllabas breues et vna syllaba producta. equipollet duabus breuius: propterea non patitur post se circumflexus accētum vnam productam. Causa autem quare non patitur duas syllabas breues post se est quod non patitur post suam eleuationem nisi duplicem depressionem: nisi quous post eleuationem factam in ipso circumflexo: adhuc fit in eodem depressio: non erit post ipsum nisi vna syllaba breuis: vel vna depressio: et ita non patitur post se duas syllabas breues vel vnam productam. que his equipollet. Item causa quare non patitur post se nisi duplicem depressionem est quod principalis accentus quous non possit esse in fine: attenditur tamen in eleuatione ad finem: et ideo maxime secundum quod potest debet esse propinquum fini. si si propinquum fini non erit sequitur ipsum magis quam vna depressio. nisi post eleuationem principalis accentus non ponitur nisi vnica et duplex depressio vnica: ut quous penultima. acuetur. duplex: ut quous penultima. circumflectitur: vel antepenultima. acuetur. Ad primum obiectum dicendum quod circumflexus sicut exigit syllabam naturaliter productam. non quous quous modo: sed subsequente syllaba existente breui. nisi non solum exigit syllabam naturaliter productam. sed etiam ita quod subsequatur syllaba breuis. Ad aliud dicendum quod productio dupliciter confert ad accentum circumflexum: quod aliquando fit aliquando non. Confert enim productio ad accentum circumflexum: si fit in eadem syllaba cum accentu circumflexo: non confert autem si fit extra syllabam: Dubitatur de hoc quod est supra suppositum. scilicet quod tamen duplex depressio fieri dicitur post principalem accētum: et quod syllaba longa habeat quous duas depressiones: tunc enim vides quod ante penultima. non potest acui penultima. existente producta. tunc enim sequitur triplex depressio principalis accentum. Et dicendum quod eleuatio acuti accentus potest post se triplicem depressionem habere dicto modo: sed non eleuatio circumflexi. Cuius causa: quod accētus de sui natura determinat sibi depressionem. nisi non tam attenditur duplex depressio post acutum quam post circumflexum: et sic non tantum facit sonoritatem: nec turpe sonum depressionis. Item queritur de hoc quod dicitur quod in trissyllabis quous penultima. est cor. antepenultima. semper acuetur: et seruat accentum principalem. Sed ex quo antepenultima. potest esse cor. sicut et penultima. queritur tunc quous vtraque earum est breuis: quare magis accentus principalis ca-

dit super antepenul. q̄ supra penul. Solutio. hoc est propter maiore temporū distinctionē: quia maior est distinctio tēporū: vt vtraq; .s. tā penul. q̄ antepenul. existēte cor. si antepenul. acuat q̄ si acuat penul. et hoc sic perspiciedū est: Nec dictio legere cor. in penul. et antepenul. si ergo supra penulti. fieret accentus non determinaretur vtrū esset breuis vel lōga: quia tam breuis q̄ longa potest acui: sed quum sit acutus in antepenul. determinat per prolationē ipsam penul. breuē esse.

De locis accentus.

Postis regulis generalib⁹ accētus: et motis que stionib⁹ circa eas: videam⁹ quot loca obtineat accētus p̄ncipalis: et q̄re. Scias ergo q̄ sicut dicit Prif. in li. de accētū: acutus accēt⁹ apud latinos duo loca obtinet penul. et antepenul. Apud grecos vō antepenul. et penul. et vltimā. Circūflexus vō penul. tñ. Ponit nāq; grauis accētus cū acuto et circūflexo in eadē dictionē: s; nō in eadē syllaba. Obseruat nāq; accētus vnus in integris dictionibus: vt roman⁹: hispan⁹. In cōpositis vō vni⁹ silr: vt maslesanus interea loci.

A declarationē predictorum primo queritur q̄re apud nos p̄ncipalis accētus nō pōt fieri in vltima syllaba proprie sicut apud grecos: q̄ nos grecorū imitatores simus. Solutio. In vltima syllaba cōueniēti⁹ est depressio q̄ eleuatio: q̄ in fine dictionis claudunt labia proprie et quiescūt. s; ad h̄ q̄ claudunt instrumēta oportet q̄ sit motus deorsum: et ita depressio. sed accēt⁹ p̄ncipalis nō fit p̄ depressionē s; p̄ eleuationē: et ita apud nos supra vltimā syllabā nō fit p̄ncipalis accēt⁹. et hec est cōsideratio latinorū q̄re in vltima syllaba proprie nō accidit p̄ncipalis accēt⁹. Ratio autē q̄re ipsi greci supra vltimā syllabā potuerūt habere p̄ncipalē accētū hec pōt eē: q̄ signatio dictionis maxime cognoscit p̄ finē: et iō ad discernēdū signationē dictionis potuerūt accētū in vltima syllaba q̄ est finis dictionis. et hec potuit eē eorū cōsideratio. Itē querit q̄re p̄ncipalis accētus apud latinos habet solū hec loca. .s. penulti. et antepenul. et nō plura. Itē quum vterq; fiat in loco penultimo: querit q̄re nō silr fiat in antepenul. et hoc est querere q̄re circūflexus accēt⁹ nō fit in antepenul. loco sicut acutus: imo solū fit in loco penul. et acutus in vtroq; loco. Ad primū dico q̄ accēt⁹ p̄ncipalis fit in dictione aliquo modo propter discernēdā signationē dictionis: vñ inest dictioni p̄ relationē ad suā significationē. s; significatio p̄ncipalis dictionis attendit penes finē. et propterea iuxta finē s̄m q̄ iam dictū est fieri debet accētus p̄ncipalis: q̄ in fine fieri nō pōt sic supius est ostensum: q̄re oportet q̄ sit in loco posit⁹ p̄ primo fini: sicut in penul. vñ in primo tñ vno mediāte: sicut in antepenul. et ita nō pōt p̄ncipalis accētus habere plura loca: nec alia ab istis. Alia causa ad idem: q̄ si ponatur accētus p̄ncipalis alibi sicut in loco precedente antepenul. fieret nimia depressio: et ita nimia insonoritas: vt patet in hac dictione p̄dixerit. Si enī fieret accētus p̄ncipalis supra primā syllabā: nimia fieret depressio propter tres subsequētes versus finē dictionis: et ita nimia insonoritas sicut patet in experimēto: vel sensibilib⁹ si p̄ferat dictio illa tali modo. sic ergo necessariū fuit p̄ncipales accētus nō plures eē vel alios situs habere. Ex hoc etiā patet q̄re vterq; p̄ncipalis accētus cadit in penul. syllaba: vel in antepenul. q̄ ex iam dictis patet q̄ ad euphoniā faciendā post eleuationē p̄ncipalis accētus nō debet fieri nisi vna depressio vel due ad plus: sed p̄ncipalis accēt⁹ in eo q̄ talis solū cōsistit in eleuatione. q̄re quum p̄ncipalis accētus q̄ est circūflexus habeat in fine sui depressio: et post eleuationē non debet seq̄ nisi duplex depressio ad plus causa predicta: propterea solū in penul. fieri h̄z circūflexus. Si vō fiat in antepenul. ipse circūflexus h̄z post eleuationē in quo consistit accētus p̄ncipalis depressio

nē vnam: et etiā sequunt due syllabe grauate: et ita duplex depressio. Et ita post p̄ncipalē accētū sunt tres depressiones: et sic manifestū est q̄ nimia fieret sic depressio et insonoritas: et ita oportet q̄ sit in penult. syllaba. Acutus autē accētus non habet nisi eleuationē solū. vñ si ponatur in penultima syllaba sequitur ipsum depressio. si autē in penul. duplex. et hoc permittit sonoritas et euphonia: sed nō finit triplicē et quadruplicē depressionē: et oportet subsequē eleuationē accētus p̄ncipalis. vñ tñ in penultima et antepenultima syllaba potest fieri accētus. et sic patet solutio ad quesitum.

Regule generales accentus.

Stensio que et quot loca obtineat p̄ncipalis accētus: et quare. Consequēter ponēde sunt quedam regule generales ad cognoscēdū accētum cuiuslibet syllabe. Nota ergo q̄ vocalis ante alteram vocalem apud latinos breuiat: vt deus: p̄ter fito fiebam quod produ. i puram vbicūq; non habet r cum omnib⁹ suis compositis q̄ significat passionē. Nā si r sequitur ad e breuiatur i ante e: vt fierem fieri: et p̄ter genitiuos et datiuos quinq; declinationis habentes tres vocales continuas in quibus e ante i producunt: vt diei: et p̄ter genitiuos habentes i vocalem ante us: que communis est in versu: sed in prosa producitur: vt vnus: sed tamē alterius breuis est: longatur alius. Apud grecos vō sepius producitur: vt aer: medea. et hinc est q̄ s̄m quosdā nomina notha possunt in penultima corripi et p̄duci s̄m patrie consuetudinē et voluntatē legētis. Cū dicit Bug. in fagin: In hoc nomine scenophagia licet et corri. et p̄du. penult. s̄m voluntatē legētis. est enī nomen nothū: quia ergo a greco descēdit potest penulti. produ. apud grecos in multis vocalis ante vocalem producitur. sed quia ad formā latinitatis reductū est potest et corripi in legendo. Apud latinos enī vocalis ante vocalem nō producit nisi in paucis. De nominib⁹ imitantibus greca: vt lombardia require in impedimēto vsus. Inde etiā ē q̄ vocalis ante vocalem in eodē noīe et in eadem significatione inuenit q̄nq; corripit et p̄duci. Cū dicit magister et bene: Primis syllabis propriorū nominū indifferēter possum⁹ vti: vt iacob⁹: nisi sit ibi vocal ante vocalē vel positio vel diphthōgus: vel contra celebrē vsum auctoriū: vt cesar: quia semp auctores primā producūt. Discrepant tamen aliquando auctores habito respectu ad diuersa. Nam orion producit primam s̄m Quidiū: Obstat orion latina nitentib⁹ astris. Atq; s̄m Virgil. corri. Orpheus in filius inter delphinas orion. Hoc sepe contingit propter diuersas significationes: vt hic. Nam Quidius accipit orion pro quadam stella: sed Virgilius pro quodam citharedo. Quis autē in eadem significatione inuenit cor. et produ. vt patet in hoc nomine diana. Nam cor. ab Quidio: Quid iuuat incincte studia exercere diane. Seda Virgilio p̄du. ibi: Exercet diana thoros quē mille scute. Hoc autē cōtingit habito respectu nunc ad linguā grecā: nunc ad latinā. Ex h̄ p̄z q̄ framea: romphea diuerso respectu possunt cor. et produ. in penul. vsus tñ habet q̄ penul. cor. maxime in prosa. Item scias q̄ propria nomina locorū possunt eē in differentia: vt pictauis. Cū quidā ait: Erige pictauis libera facta caput. Sed alter corri. dicens Pictauis inermis subigit sua rura nec vltra. Dicimus ergo in tabulis magi vsus sequēdū esse. ita etiam contingit in hoc nomine heliodorus: quia videtur penultima producta. Cū Horatius: Hospitio modico rector comes heliodorus. Inuenitur et cor. penulti. Unde pantheon: Corpus heliodori fordiunt abeuntq; latenter. Sed s̄m doctorum vsus corri. sicut et theodorus licet inueniatur penultima produc. Cū Iuuenalis: Lautozum pueros artem docens theodorus Inuenitur etiam theodolus per l scriptum nomen cuiusdam libri a theos et dolos. Simile enim accidit in hoc nomine monas monadis: quia in anticlaudio primaz

corripit ubi dicit: Et monas et numeri de se perdit vni-
ca turba: sed aliter dicit: Monade subtracta dicit ap-
copa facta. Hoc autem idem conuenit ut dicit magister et bene
quod non bene scit a latinis nam vocabuli greci. sed scimus quod
deriuata a monade breuiant: ut monachus. Item regula
generalis est quod omnis syllaba diphthongata produ. ut audio
musae: nisi sequens syllaba incipiat a vocabuli: ut preuro:
preustus. vnde Virg. Stipitibus duris agit sudibusque pre-
ustis. Diphthongas autem est coniunctio duarum vocalium vim
suam seruantiu in eadem syllaba. Nam u post g vel q vel s se-
quente vocali in eadem syllaba posita amittit vim littere:
ut quis lingua suadet. Item vocalis ante duas consonan-
tes: vel ante unam duplicem. positione producit: ut arma: dux
maior gaza: nisi una earum liquecat ut tenebre. Liquide
sunt l r que posite post mutam in eadem syllaba naturaliter pro-
mittunt precedentem vocalem naturaliter breuem cor. ut assecla:
tenebre. Duplex vero consonans sunt tres. scilicet consonans
posita inter duas vocales nalis: et x et z semper: ut maior: dux
gaza. Et scias quod y greca semper est vocalis posita inter duas
vocales ut psopopeya: et fm quosdam alleluia: sed in latinum
est duplex consonans quoniam in ponit inter duas vocales natu-
raliter maxime in simplici dictio: et syllabica cum sequen-
te vocali: ut maior: troia. vnde in psa semper hmoi i debet con-
sonantem sonare. h poete tale i quibus accipiant per vocali quod
necessitate metri potius quam arti imputat. vnde Oui. in. viij.
epi. Partus andromachen vexauit achaia victrix. Item
in. xij. epi. Impia quid dubitas deianira mori. Item Vir-
gi. in. v. Enei. Troia criniso conceptu flumine mater. Dic
autem troia est trissyllabum: et cor. a: sicut vult Priscianus. in. vij. lib.
ubi ait de accusatiuo prime declinationis: ubi dicit quod omnis
ntus latinus a terminali cor. et introducit predictum versum
Virgii. ubi a cor ut troia: quod trissyllabum est: tamen semper in psa
bissyllabum troia et ita de silibus dicas.

De accentu prime et penultime syllabe.

De sitis regulis genera-

libus ad cognoscendum accentum cuiuslibet syllabe

Nunc ponamus regulas ad cognoscendum accentum specia-
liter prime vel penultime syllabe. Scias ergo quod de prima syl-
laba dantur quedam regule specialiter quarum una est hec:
Omne preteritum bissyllabum produ. primam: ut emi: preter bis-
bi fidi a fundo dis: scidi a scindo dis: dedi steti tuli. et ha-
bentia vocali ante vocali: ut fui. Sed in omnibus alijs qua-
ta fuerit prima in presenti tanta remanet in preterito: ut
amo amavi: preter geminans que corripit primam syl-
labam: ut momordi. Et preter genitui posui coegi que primam
in presenti producunt: sed in preterito corripit. Et preter
reppuli repperi et retuli. que his contrariu faciunt. horum autem
supina primam corripit semper. scilicet repulsum repertum re-
latu. Dic aduertente quod Priscianus dixit in. ix. li. quod duxi preteri-
tum ostendit esse correptum naturaliter ex nomine. quod ab eo de-
riuat: et corripit dux ducis sicut rexi produci approbat ex
nomine quod ab eo nascit. scilicet rex regis. De hoc require infra ubi
agit de accentu verborum. Item regula generalis est sicut in-
fra eodem libro dicam. quoniam tractabo de accentu nominum
in terminantiu: quod obliqui venientes a nominatiuis ha-
bentibus in vocali naturaliter breuem ante et cor. penultime. gti:
ut formix nicis: varix cis. Si autem veniant a nominatiuis in
naturaliter longam producunt penultime. ut cornix cis. Et hoc est
verum et in alijs vocalibus: ut pheax cis: pollux cis. De hoc di-
cam etiam in dico cis. Item omne supinum bissyllabum produ. pri-
mam ut natu: preter itu: quituz a queo is. citu a cieo es scde
conjugationis. Situ a fino nis: litu a lino nis: datu statu ra-
tu a reor reris rutu. sed itu produ. in ambitu participio vel
supino. Item nota in compositione quoniam o mutat in i breuiat
ut cognitu agnitu. Item quanta fuerit prima naturaliter
in primitiuo: tanta remanet in suo directo deriuatiuo ut
amator amor: sedes sedi: rex reri. Et quanta fuerit in simpli-
ci tanta remanet in suo directo composito: ut amo peramo.
Queda tamen degenerant in specie et figura.

De accentu medie syllabe.

Edia syllaba siue penultime maxime in
trissyllabis: et o inceptus
accensus cognoscit. vnde si penultime grauius est breuis
ut tabula. si vero grauius longa est: ut fortuna: et non fiat oratio
inter circumflexu et acutu. hoc tamen in multis fallit: quod sex sunt
impedimenta accentus: ut dicit infra quare non est accen-
tus credendum. Ad accentum autem reducunt omnia que augmen-
to vel diminutione cognoscunt. Augmento: ut lego plego
Diminutione: ut amauerim amauero. Et scias quod Priscianus.
in li. de accentu ponit quedam regulas ad cognoscendum accen-
tum penultime syllabe: ex quibus aliquas ponam hic.

De desinentibus in a.

Inomen terminet in a: aut est propriu
aut appellatiu aut coe. Si

propriu produ. penultime. non tamen natura sed vsu vel diffe-
rentie causa: ut catalina maria stephania. Si sit coe aut gre-
ca est: aut latinu est. Si grecu: produ. penultime. ut iconia sophia
et hec adhuc nomina natura non producunt: sed vsu quoniam sunt
aliena vocabula. Si sit latinu: vel ergo simplex vel compositum:
si compositum: vel ergo ab hoc verbo cano: vel gigno vel
colo: et h cor. penultime. ut tibicina: quod format a tibicen cinis
is in a: aurigena ruricola. sed tibicen quod non desinit in a
produ. penultime. vel compositum ab alio verbo ab his verbis: et de
his nihil dicit auctor: nisi supponendo per hoc quod determinat
conter de terminantibus in a dicens: quod composita ta-
lem habent regulam pronuntiandi qualem habent in sim-
plici. Si autem nomen desinit in a sit simplex et si sic vel
ergo habet vocalem ante a et tunc cor. penultime. ut iusticia. vel
consonantem: et si sic: vel ergo habet r ante a: ut desinat in ra
et sic est simile participio: et produ. penultime. ut scriptura natu-
ra: vel habet n ante a: et produ. similiter ut romana lupina
excepto tympana. vel habet c ante a: ita quod antecedit i ut
cretica et breuiat: exceptis tamen his vesica formica et simili-
bus. vel habet d ante a et cor. ut frigida. Nec tamen dicit
aliquid de his que habent d ante a: vel aliam consonan-
tem ab r et n et c ante a: quod sufficienter per regulas de his in-
telligit. De his que in obliquitate sunt dicit quod in omnibus
his obseruandus est accentus in illo vsu qui seruat in re-
ctis. Ostendit etiam quod sicut est in rectis sic et in obliquis.
Hanc autem regulam confuso modo tradit Priscianus. in. v. li. de
denominatiuis in na desinentibus. Denotiua siue ver-
balia de quibus iam diximus quoniam de possessiuis in nus
vel na vel nu: desinentibus tractabamus omni modo longas
habent penultime. vel positione vel natura: ut officiu officina
medicus medicina: leo leena: tonstrix tonstria: coquis
coquina et culina: lux cis lucina: lateo laterna vel latrina.
Nam mutina sagana pagana non videntur esse deriuatiua.
Sagana et saga idem signant. In ra autem terminantia
omnia participijs feminini futuri temporis similem ha-
bent formam. vnde penultime. quocumque u producit: ut scriptura tri-
tura censura litura. magister autem bene dicit: Feminina
fixa produ. i ante na: ut piscina: preter pagina femina ma-
china trutina pserpina: patina lamina sarcina suscina si-
scina buccina elimosyna: et preter illa que sequuntur natu-
ram suorum masculinorum: ut asina: et sicut dicimus de ma-
sculinis proprijs quod quedam produ. i ante n: ut albinus: et
quoda corripit: ut alchinus. Ita dicimus de femininis
quod quedam corripunt: ut mutina: quoda producuntur: ut
mesina et lauina. et bene dicit quod illa que sequuntur natura
suorum masculinorum: ut asina corripunt ante na. Nam si-
cut dicit quidam: A mare quoniam na venit ipsi petit assi-
milari: quasi dicat: quoniam na. i. quoniam dictio terminata in na
venit a mare. i. a masculino: ut oratio a oris: asina ab asinus
petit assimilari sibi. scilicet masculino in accentu v. vnde sicut asi-
nus cor. penultime. ita et asina. Sicut dicit de vicinus et vicina
tibicine tibicina: et ita de silim. Dic etiam nota quod nomina ter-
tie declinationis greca desinentia in a faciunt gti addita-
tis: una syllaba crescendo et penultime. breuiando: ut dogma-
matis: perizoma matis. et sic de alijs similibus.

De desinentibus in e.

Ne nomen desinens terminatum in ile producit penul. vt monile: sedile. Si autem nomen sit adiectiuum habens consonantem inter a et e producit sifr: vt verbale: singulare. De reliquis autem vt sunt vt ille: risibile nihil dicit. vñ si obijciat contra hanc regulam quod sit diminuta vel contra aliquam alteram quam ponit: Dicendum est quod non sint simpliciter regule generales: sed idoneitates et exempla ad regulas sumendas sufficienter per aliqua que alibi determinata sunt. Infra autem cum determinabitur de terminantibus in is aliqua supplebo.

De desinentibus in i.

Mi tum vnum nomen reperit trissyllabum. s. n. i. b. l. i. quod in penul. breuiat. Si autem aliquid opponat de hoc nomine mancipi nemancipi: Dicendum quod non stat in compositis: sed auctor intendit de simplicibus. Sed si adhuc instat de his gumi nauci frugi cordi et similibus: Dicendum quod ars ista tradita tota a Prisciano de regulis specialibus datur de trissyllabis principaliter: et alijs deinceps polysyllabis. Ipse autem instat de bisyllabis: ergo etc.

De desinentibus in o.

Mo si nomen terminet: vel precedit consonans vel vocalis. Si vocalis: vel e vt ganeo: vel i vt mulio. et siue sic situe sic cor. penult. in nominatiuo: et producit eam in genitiuo et in ceteris obliquis: vt mulio onis: et pufio onis. Si autem precedit consonans producit penul. et in hoc nominatiuo: vt caligo fuligo. sed in obliquis diuersificat. aut enim retinet o quod fuit in recto: et tunc producit penul. in obliquis: vt carbo bonis. vel mutat in i: et tunc cor. penul. vt fuligo ginis. Vel sic et pleni? Nota tertie declinationis desinentia in o producit penul. in obliquis: et format genitiuum a nominatiuo addita nis: vt homo hominis. sed excipiunt nomina ciuitatum: vt rbedo donis: sardo donis: thuro ronis. et gentilia: sicut ligo onis: brito onis: et hanc et hec fido huiusmodi fidonis. Nam fido onis aliud est: et sic de similibus. Virgilius Enei. xi. Pullant et pictis bellant amazones armis. Iuuenalis li. iiii. satira tertia dicit Uisciones vt fama est alimētis talibus vsq. In eodem ca. Quam nec terribilis cim bzi nec britones vnq. Virgil. Enei. xi. Nunc et myrimidonum proceres frigida arma tremiscunt. Item excipiunt proprie a quibus deriuant localia vel gentilia: vt hec macedo donis: a quo macedonia nie: et hic et hec macedo donis: hic lacedemo onis: a quo lacedemona nie: et hic et hec lacedemo onis: et sic de alijs. Dico autem obliquos propriorum nominum que loca designant: quia alia producuntur: vt nasofonis. Quidius de sine titulo li. j. Qui modo nasonis fueramus quinq. libelli. Item vt dicit Hug. simo onis nomen proprium cuiusdam rustici a Terentio introducti producit o in obliquis ad differentiam nominis apertum quod cor. o in obliquis: et retinet n in nominatiuo: vt simon onis. Item nota in o non declinata nec latina acciunt in vltima: vt abdenago. reliqua in penul. acciuntur: vt agaso: sartago. vñ p3 quod pharao si inueniat preterquam in nominatiuo et vocatiuo in penul. acciunt. Exo. xv. Equi pharao. Idem dico de apollo: licet quidam hoc non seruant.

De desinentibus in u.

Antum vnum nomen trissyllabum in u terminatum inuenitur quod est monoptotum in singulari: et in plurali declinabile: et istud cor. in penul. vt tonitru.

De desinentibus in al.

I fiat consideratio qualis sit penul. in nominibus terminantibus in al: vel erit in recto vel in obliquo. si in recto: vel erit proprium nomen barbarum: et tunc cor. vt hanibal: astrubal. vel erit nomen appellatiuum: et tunc producit: vt tribunal. excepto hoc nomine aial: et etiam sal. Si in obliquo: vel ergo in neutro: et sic producit in penulti. vt aial: tribunal. vel in masculino: et sic corripit: vt astrubalis: hanibalis. Ad predicta addita is genitiuant: vt animal animalis.

De desinentibus in el

Omnia terminata in el syllaba produciunt penul. obliquorum: et corripunt penul. rectorum: vt michael michaelis: daniel danielis.

De desinentibus in il.

Omnia terminata in il corripunt penulti. tam in recto quam in obliquo vt euigil gilis. Nota tamen hanc quod huiusmodi nomina declinant is addita cor. penul. genitiuant: vt pugil lis: et hanc si est latinum. Greca vero quod acciunt vltima in recto ideo in obliquo penul. longam habent: vt tanaquil quilis. vsi vsus: Loricarias pugilis: sed producas tanaquilis.

De desinentibus in ol.

Mol vnum nomen inuenit quod cor. penul. vt beliol: et hoc in trissyllabis intelligitur. tamen de alijs scias quod nomen in ol producit: et est tertie declinationis: et is addita producit penul. genitiuant vt sol solis. Que tamen non variant in vltima acciunt: vt nicol.

De desinentibus in vl.

Omen in vl cor. et est tertie declinationis et iuncta is facit genitiuum penul. breuiando: vt presul exul lis. Nota alia in vltima acciunt: et non sunt latina: vt heriul. si tamen declinant in obliquo penul. longam habent: vt saul lis. Aurora sup bester: Regi cui vitam excessit mutatio saulis. hanc regulam non ponit a Prisciano.

De desinentibus in um.

Omnia terminata in um breuiant: vt porcium philorcium. Sciendum quod non ponit regulam iuxta nomina terminata in am vel in em vel in im: quod non sunt latina: de quibus. s. latinis et trissyllabis intendit principaliter hic.

De desinentibus in am.

Nam vel in im vel in em vel om: si sint barbara sunt mascul. vel femi. ge. vt chanaan: hierusalem: ioachim: edom. et acciunt in fine.

De desinentibus in an.

Nan nomen producit: et pertinet ad tertiam declinationem: et est grecum sicut Prisciano. in. vi. li. vbi dicit quod grece declinant: vt titan titanos. vs. latine o versa in i penul. producit. sicut in recto vltima est acuta: vt pean peanis leuiathan. Virgi. x. Enei. Locola mant socij letum peana secuti. Excipit euan: de quo dicit Prisciano. quod euan t sumit et is post n: vñ facit euantis non euantis. Et ponit hanc regulam generalem quod a genitiuis in os sunt nomina in nus: vt titan titanos: hanc titanus ni: delphin nos hanc delphin ni: arabs arabos: hic arabus bi. elephas elephas: hic elephant ti. rinocerus velut ethiopus: et per talia accentus facilius declaratur.

De desinentibus in en.

I nomen terminet in en syllaba vel preponit c: vel no. si sic cor. penul. vt fidicen: liricen. s. excipit tibicen: quod pro duab. i. breuib. vna longam habuit. Debuit vero i geminare tibia tibicen: pro quo tibicen dicitur. Si vero non habeat c ante en: vel ergo deriuat a prima coniugatione vel quarta: et tunc producit. vt solamen a soloz: et munime a munio: sifr amame et audimen. vel deriuat a secunda vel tertia coniugatione: et tunc cor. penul. vt a sedeo sedime. a regio regime. preter vbalia venientia a vbis tertie coniugationis desinentibus in uo diuisas que producit penul. vt acuo acumen: fluo flume: nuo numen: luo lumen. habet vero u producit in penul. Alia vero venientia ab alijs vbis secunde vel tertie coniugationis hnt i cor. in penul. sicut dicit Prisciano. in. iiii. li. vt moneo monimen: tego gis tegimen vel tegmen p syncopa: specio pecimen.

De desinentibus in on.

Non nomen pertinet ad tertiam declinationem: et est grecum: vel grece declinatur vt menon menonos. vel latine o uersa in i: vt menon menonis: symon symonos: hic symon symonis.

Quedam autē precipue propria tis sumpta genitiuant: vt p̄beton tontis: demophon phontis. Quedam vō is addita genitiuat penul. pdu. vel cor. fm̄ grecos: vt ait P̄ris. in in. vi. li. tñ in maiori parte corripit penl. in obliq̄s: vt symon donis: canon nonis: diacon conis. ⁊ pducit qñq̄: vt symon monis propriū nomē rustici: salomon monis. triphon etiā triphonis pdu. penul. Aurora in li. machabeorū: Lōtra triphonē tūc rex demetrius ibat. Idem in eodē Antiochū triphon hoc tpe perdere captat. Sanson filr sāsōnis etiā pducit. Hoc tñ regulariter teneas q̄ si penul. pdu. in obliq̄s: tūc noiatiui vltima acuit: vt cedron onis. si autē penul. genitiui corripit: tūc in recto penul. vel ante penul. acuat. S̄z quid dicem⁹ de triphon: Si vis seq̄ aurozā ⁊ dicē q̄ penul. genitiui pducit oportet dicere q̄ vltima noiatiui acuat: sicut in cedron. Si autē vis dicere q̄ penul. genitiui corripit sicut de simonis: tūc dic q̄ vltima noiatiui triphon nō acuit: imo prima sicut canon. Ad diuersum autē qd̄ de auroza in contrariū ducit: facile est respōdere: qz videlicet auctores in proprijs noib⁹ ponunt breuē pro lōga: ⁊ longā pro breui aliquā: vel auctoritate poetica: vel figuratiue: sicut ⁊ theodor⁹ a iuuenali pdu. in penul. vt dixi supra in regulis generalib⁹ de accentu cuiuslibet syllabe: in capitulo qd̄ incipit Ostensio.

De desinentibus in ar.

mina terminata in ar neutra pducitur tā in recto q̄ in obliq̄s: vt torcular ris: sed a rectis excipit laquear: ⁊ ab obliq̄s nectaris iubaris. Epatis etiā cor. penul. sed nō est latinū: ⁊ intellige de neutris deriuatiuis. Nā vt dicit P̄ris. in. vi. li. neutra in ar si deriuatiua sunt pdu. a in obliq̄s casib⁹: vt a lupa hoc lupanar naris: a calce hoc calcar caris: a laqueo hoc laquear aris. Si vō sunt mas. ge. cor. penul. genitiui: vt cesar faris: hostar staris. Sed dubitat de specular ⁊ similib⁹ an pducant penult. Ad hoc dicit magister Bene. q̄ noia tertie declinatiōis habētia u ante l pducit penul. siue u ante l dūmodo sint integra: vt torcular. nam p̄nt apocopari: ⁊ tūc sequunt naturā suoz v̄boz. vñ specular pro speculari cor. penul. sicut specular laris. Sotular autē nihil est: imo dicim⁹ subtelaris: eodē modo dicimus subligar pro subligare. Aliq̄ dicūt q̄ specular ⁊ filia pdu. penul. Mibi autē videt cū magistro Bene. q̄ specular et filia apocopata penul. cor. sicut declaratū est. Et scias q̄ huiusmodi noia in ar addita is genitiuant: vt cesar faris: torcular laris: specular larj: p̄ter far farris: qd̄ fm̄ P̄ris. positiōe habuit penul. longā: qd̄ solū litterā r geminauit ne v̄bū eē putet secūde p̄sone de for faris. Itē epar vertit r in t penul. nihilomin⁹ breuiādo: vt epatis. Dug. tñ dicit eparis vel epatis. Itē lar vt ait Dug. pro domo puella et oppido fm̄ regulam facit laris. sed pro quodā rege causa differētie t assumit ⁊ facit lartis. Cōsuevit etiā queri de h̄ noie hostar an penul. pducit in obliq̄s: Ad h̄ dicit magister Bene. dicēs: Nota q̄ dicim⁹ hic hostar pro quodāz barbaro: ⁊ nihil est hic hostar. vñ cor. penul. genitiui: et nunq̄ pducit. Errauit autē Dug. q̄ dixit h̄ hostar staris in deriuatiōib⁹ suis. Nec magister Bene. Dug. vō sic dicit Hos cōponit cū sto stas: ⁊ dicit hoc hostar staris penul. pdu. i. locus vbi boues stant. s. stabulū. Dicit etiā hostar locus vbi corpora boum comburebant. Inuenit ⁊ h̄ hostar staris penul. cor. ⁊ est propriū nomē viri: ⁊ p̄mitiū. Vult ergo Dug. q̄ hostar starj inuenit in neu. ⁊ mas. ge. ⁊ sic in obliq̄s penul. p̄t pdu. ⁊ cor. diuersis respectib⁹: ⁊ h̄ magis mihi placet. Hoc etiā vult P̄ap. q̄ dicit Hostar locus vbi comburunt corpora boum: vel statio boum.

De desinentibus in er.

inomen terminet in er: v̄l cōsiderat ad penul. recti vel obliqui. Si obliq̄ breuiat in penul. vt volucer cris: papauer ris: excipit mulieris qd̄ pdu. penul. Vñ Stati⁹: Siq̄ deū soboles: siq̄ mulieris origo. Sed in maio. P̄ris. non excipit. Dicit enim sic P̄ris. q̄ omnia noia latina desinen

tia in er si crescūt in genitiuo cor. penul. in obliq̄s: vt papauer ris. Si vō nō crescūt in obliq̄s p̄ferūt sic ⁊ sui noiatiui. pro tanto dicit magister Bene. q̄ mulier cor. penul. in obliq̄s: qz a P̄ris. nō excipit in maiori. ⁊ supponit q̄ ille libellus de accētū vbi mulieris excipit nō fuit cōposit⁹ a P̄ris. sic multi dicūt. Et dicit q̄ Stati⁹ propter necessitatē metri eā pducit. ⁊ ideo poete nunq̄ vtunt obliq̄s ei⁹. vsus tñ frequēs pducit obliquos de mulier sicut ⁊ mulieribus. Si autē penul. cōsideret in recto: aut ergo erit neu. ge. ⁊ tūc pdu. penul. vt papauer. v̄l est mas. ge. vel fe. ge. ⁊ tūc cor. penult. vt mulier: volucer: alacer. exceptis his q̄ pdu. cūnt penul. positione: vt equester: pedester: siluester. Sed de panter teris crater teris q̄ pducit penul. crescētis genitiui nō est instantia: quia nō sunt latina.

De desinentibus in ir.

ir syllabā terminata in penul. breuiat vt semiuir: triuir. Et scias q̄ i fere breuiat v̄b: qz in iūctura compositionis: vt oipotentis: tubicen: p̄ter tubicen. Et vt dicit P̄ris. in. vii. li. vbi agit de genitiuo singulari secūde declinatiōis. In ir ⁊ ur ⁊ eus desinētia semp vna syllaba vincūt in ḡtō: q̄ ⁊ penul. breuē habēt: vt triuir triuiri: semiuir semiuiri: satur saturi nisi greca pductio fiat in grecis dictionib⁹: vt thyde⁹ dei.

De desinentibus in or.

men in or est tertie declinatiōis ⁊ is addita genitiuat p̄ter cor qd̄ interpositam habet dad differētiā ablatiui pluralis huius nois corus cori: ⁊ p̄ter adoz qd̄ est indeclinabile: vt p̄bat P̄ris. in. vi. li. maio. p̄ter duarū repugnātiā regularū. qz aut neutru est debet cor. in penul. s̄ qz venit ab adoro ras debet pducit in penul. ⁊ ideo indeclinabile est. Noia in or pdu. penul. vt lictor ctoris: amor amoris. Excipiunt neutra: ⁊ sunt tantūmō q̄tuor. s. equor equoris: marmor moris: cor cordis ⁊ adoz. Itē excipiunt greca propria fm̄ P̄ris. in. vi. li. vt actor ctoris qd̄ cor. penul. genitiui: qñ est propriū nomen grecū. s̄ qñ appellatiuū ⁊ latinū pdu. penul. genitiui. Vñ quidā: Actoris in spolijs virtus habet actoris. Itē hector ctoris: agenor noris: nichanor noris. Theodolus: Virgine stuprata virtus parilis agenoris arma. Aurora in li. machabeorū: Ense metūt dexterā linguā nichanoris hostes. Et potes a simili notare: licz in aliquib⁹ vsus nō habeat q̄ quotiescūq̄ appellatiua ⁊ propria aueniūt: propria in penul. sunt grauāda: vt dicat: Sub rege sapora penul. breuiata. ⁊ cantor toris penul. cor. pro proprio noie. Quidi⁹ in epi. Plesnius ac melius eufippo ⁊ cantore dicit. Vñ quidā: Cantoris est propriū: cantoris nō propriat. Itē excipiunt cōposita de decoris: ⁊ decus vel decor inquantū est cōe: qz tunc corripit. nā mas pdu. vñ vsus: Cōmūne decorē: sed marem dico decorē. Similiter cōposita a puer: quia talia velut propria reputant: vt publipor poris: marcipor poris. Ita enī antiq̄ pro publii puer ⁊ martij puer dicebant: ista teste P̄ris. nō pdu. in obliq̄s casib⁹. Salustius in quarto historiariū: Unus cōsistit in agro lucano gnatus loci nomini publipor. Itē excipiunt arbor boris: castor storis: memor moris ⁊ eius cōposita. Itē rhetor toris. vñ June. Ledunt grāmatici vincunt rhetores oēs. ⁊ cor. penul. genitiui castor castoris siue sit animal siue sit propriū castoris ⁊ pollucis. De nominatiuis autē v̄baliū in or scias q̄ quedā corripunt penultimā: quedam producūt. Nā fm̄ P̄ris. li. iiii. de denominatiuis huiusmodi nomina formant a verbis: vel per adiectionē o: quod fit cū verbū habet r ante o: vt laboro labor. vel p̄ additionē r: vt amo amor. vel formant a nominib⁹ seu participijs in us: conuersa us in or: vt senatus senator: amatus amator: tonsus tonsor: doctus doctor. ⁊ possunt formari u versa in or vt auditu auditor: debitum debitu debitor. vnde patet q̄ quedam producunt penultimā: sicut ea a quibus descendunt: vt auditu auditor. quedā vō penul. cor. vt debitu debitor. Vide in scribo.

De desinentibus in ur.

Nur corripit penul. tam in recto q̄ in obliq̄s: vt iecur iecoris: satur saturi z semp̄ pertinet ad tertiā declinationē: p̄ter sat̄ur q̄ est secūde: q̄ facit femininū in a: vt satura: z omnia is addita: z cor. penul. efficiūt genitiuū. p̄ter fur furis q̄ pdu. fu ad differentiā secūde p̄sone de furio ris: sm̄ illud Quia tu mēte furis te fallūt gaudia furis. Excipit̄ etiam q̄tū ad formationē ebur: femur: iecur: robur q̄ vertūt etiā u in o: z addita is penul. cor. genitiuāt: vt robur bozis: ebur eburis.

De desinentibus in as.

Nas syllabā terminata pducunt in penul. obliquoꝝ: z cor. in penulti. rectorum: vt dignitas tatis. z in oib̄ casib̄ pdu. a. Sed excipienda sunt quedā noīa propria differētie causa in fine noīatiui circūflexa: vt lenas lenatis: menas menatis: ne accusatiui plurales de mena ne q̄ est gen̄ piscis: z lena ne q̄ est meretrix eē putent̄. Itē excipiunt̄ appellatiua p̄ syncopā plata q̄ seruāt accentū in vltima: vt arpinas: primas: optimas: rauēnas: capenas: pōtias: larinas: z etiā nostras z vestras. Sublata est etiā in predictis hec syllaba ti: z semp̄ sup̄ a seruāt accētus. z hec lra a prī fuit in penul. nūc aut̄ est in vlti. syllaba. z hoc vult Prif. in. iiii. li. de denoīatiuis: qui dicit de predictis: Que ideo in fine habēt circūflexū accentū: q̄ p̄ syncopā ti p̄ferunt̄. p̄fecta enī eoz̄ inueniunt̄ apud antiquissimos in tis desinentia: vt h̄ z hec primatis: opinatis: arpinatis. z sunt huiusmodi in as denoīatiua plerūq̄ filia accusatiuo plurali suoz̄ primitiuoz̄: z sunt cōia. Itē oīa barbara in as in vltima acūnt̄: vt naas. nam nugas z nephas qum̄ sint latina in penul. acūnt̄ h̄ nō variēnt̄. Sed de anas anatis dubitat̄ an debeat pduci in obliq̄s. Dicunt multi q̄ penul. cor. in obliq̄s: q̄ etiā reperit̄ in macro. Magister bene dicit q̄ iuxta regulā desinētū in as debeat pdu. z h̄ credo eē verū. Itē scias q̄ barrabas be z cayphas phe penul. gratiāt. filr̄ ionathas the: sed ionathan z barraban indeclinabilia acūnt̄ penl. Et nota q̄ sicut dicit Prif. in. iiii. li. In as plerūq̄ denoīatiua sunt quoz̄ primitiua si sunt secūde declinationis genitiuo singulari: si tertie declinationis datiuo assumūt tas. i. penul. vbiq̄ corripit̄: vt probus probi probitas: medic̄ medicis: medicitas: asper asperi asperitas: sedulus seduli sedulitas: timidus timidi timiditas. Et notandū q̄ q̄ genitiuo duplicāt̄ i extremā earum mutāt in e euphoniae causā: vt pius pij pietas: anxius anxij anxietas. liber quoq̄ excipit̄ q̄ noīatiuo assumpsit tas: nō genitiuo: vt liber libertas. Tertie vō declinationis noīa datiuo assumūt tas vt dixim̄: vt capax capaci capacitas: affinis affini affinitas: celer celeri celeritas: autoz̄ autozi autozitas. Excipiunt̄ pauca q̄ b vel p̄ siue es habēt ante er. h̄ enī noīatiuo assumunt tas: vt puber pubertas: vber vbertas: paup̄ paup̄tas. sed hec possum̄ etiā in secūde declinationis noīb̄ obseruare. vñ liber libertas facit vt supra dictū est. Asper aut̄ z prosp̄ quia s habēt ante p̄ asperitas p̄sp̄ritas faciunt. saluber vel salubris facit noīatiuū: ideoq̄ salubritas: z ceber vel ceberis ceberitas. Uer̄ quoq̄ q̄ vnū triū generū in us desinēs inuenit̄ noīatiuo assumit tas: vetustas. Excipiunt̄ etiā z hec que in oz̄ desinētia mutauerūt oz̄ in es z assumpserūt tas: vt maior maieestas: honor honestas: z similia.

De desinentibus in es.

Nes vel sunt q̄nte declinatiōis vel tertie Si tertie cor. penulti. tā in rectis q̄ in obliq̄s: vt alipes pedis: hercules lis: aries etis. Excipit̄ quietis: heredis: locupletis: z q̄ sunt filis formationis. Si vō sunt q̄nte declinationis: vel ergo habēt vocalē ante es: z tūc cor. penul. noīatiui: z pdu. penul. genitiui: vt requies ei: dies ei. vel habēt consonantē ante es: z tūc cor. penul. in obliquis: vt fides fidei. Et nota q̄ thecutes z huiusmodi denoīatiua in res desinētia declinantur sicut noīa patronomica i es desinētia: z sunt tñ̄ mas.

ge. vñ errāt illi q̄ dicūt achinoen: iezraelites p̄ iezraelitis. j. Re. xvij. a. Itē mulier thecutes p̄ thecuitis. j. Re. xiiij. a. Item naaman amanites pro amanitis. iij. Re. xiiij. g. Et declinantur huiusmodi denoīatiua in tis: hec iezraelitis huiusmodi iezraelitidis ad modū patronomicoz̄ femininoꝝ in is: hec moabitis moabitidis: hec amonitis huiusmodi amonitidis. z pdu. penul. in rectis: h̄ eā cor. in obliq̄s. Quā vō termināt̄ huiusmodi denoīatiua in ta: sunt cōis ge. vt israelita: hierosolymita: bethleemita penul. pdu.

De desinentibus in is.

Nmina desinētia in is aut sunt dissyllaba aut trissyllaba. Si sunt dissyllaba cor. in obliq̄s: vt aspis aspidis. Si ergo sunt trissyllaba: vel ergo sunt adiectiua vel substantiua. Si substantiua pdu. penul. vt lebetis synapis. Si adiectiua vlt̄ ergo habēt a ante l: z tūc pdu. penul. vt moralis: spūalis. vel nō habēt: vt utilis: humilis z huiusmodi. z hec cor. penul. tā in recto q̄ in obliq̄s. Scias etiā q̄ Prif. in. iiii. li. sic dicit: J lōgā habēt oīa in ilis q̄ a noīb̄ deriuāt̄: neciō in ile neutra siue ex eis in ile fiant siue non habeant aliud ante se gen̄: sed a quacūq̄ parte orationis nascantur: vt edes edilis: senex senilis: agnus agnilis: puer puerilis: vir virilis: scurra scurrilis: ciuis ciuilis: seruus seruilis: quintus quintilis: sextus sextilis: subtel subtilis. excipit̄ par parilis. exilis etiā q̄ a genitiuo factū denoīatiuoꝝ seruauit regulam. filr̄ neu. pdu. penul. oule: monile: cubile: sedile. Nā in ilis desinētia v̄balia siue participialia cor. eandē i penul. vt fero fertilis: vtor utilis: facio facilis: volo volatilis: forbeo forbilis: textus textilis: altus vlt̄ alitus altilis: fictus fictilis. Nec Prif. Magr̄ aut̄ bene addit dicens q̄ ex his q̄ veniūt a noīb̄ excipiunt̄ parilis dapilis humilis: quia parilis deriuat̄ a par paris: dapilis a dape: humil̄ ab humo: z tñ̄ cor. penl. Textilis a Virgi. cor. q̄ accipit̄ h̄ tanq̄ propriū nomē. h̄ q̄ deriuat̄ a testa pdu. penul. z est cōe: vt vas testile. Si vō deriuat̄ a textu vlt̄ a texedo cor. penl. vt textus textilis. Ec̄. xlv. Opus textile.

De desinentibus in os.

Nmina desinētia in os syllabā pdu. tā in noīatiuo q̄ in obliq̄s: vt sacerdos sacerdotis: lepos leporis: qñ. s. eloq̄ntē significat.

De desinentibus in us.

Nomina terminant̄ in us aut sunt propria aut cōia. Si propria cor. penul. nisi sint positione lōga: vt robertus z huiusmodi. Si vō sint cōia: aut ergo sunt filia participijs: et descēdūt a verbis: z sunt secūde vel q̄rte declinatiōis: vel sunt alia ab his. Si sunt huiusmodi pdu. vt amatus cupitus. sed hinc excipiunt̄ ista tria noīa intus aliatas nequitus. z cōposita ab his verbis oboeo obis: pretereo preteris vt preterit̄ obitus. z cōposita ab his verbis do sto reor: vt inditus institus irritus. Itē excipiunt̄ ea que veniūt a spiro halo z ambio: vt spūs halitus ambitus media correpta. ambitus aut̄ in participio pdu. Itē excipiuntur cōposita huiusmodi verbi ruo: vt erutus dirutus. Et oīa ista p̄nt eē noīa vel participia sm̄ q̄ p̄nt habere tēpus vel carere tpe. si aut̄ sunt alia ab his: aut ergo sunt secūde declinatiōis aut tertie. Si tertie cor. penul. in recto: z pdu. in obliq̄s: vt seruitus seruitus. h̄ excipiunt̄ q̄ sunt positione lōga: vt iuuētus. Si aut̄ sunt secūde declinatiōis: aut ergo sunt substantiua aut adiectiua. Si substantiua cor. penul. vt fraxinus. sed excipiunt̄ papyrus ri: z saphirus ri. Si adiectiua: vel ergo habent c inter i z u in loco penul. vel nō. si nō: pducūt penul. vt martianus cyprianus capuanus. Et hec sequit̄ regulā eoz̄ q̄ terminant̄ in na: de quib̄ dictū est sup̄ius. si aut̄ habēt c inter i z u in penul. loco cor. in penul. vt gallicus: anglicus: scoticus. z adicit̄ illis vnū q̄ est q̄rte declinatiōis. s. porticus. Nec p̄nt colligi ex dict̄ Prif. de accētū. Scias etiā q̄ noīa q̄rte declinatiōis vlt̄ participialia in tis: supinoꝝ z participioꝝ accētū oīmode sunt regēda. vñ supinoꝝ z participioꝝ regule attēdant̄. si ergo sunt a prima con-

ingatione vel secunda corripunt: vt domitus exercitus. et si a tertia: vt argutus oblit: nisi habeant supinū ad modū q̄rte: vt lacesit. Si a q̄rta pducunt: vt vagit: nisi veniant a v̄bis in eo: vt p̄terit. Ambit participiū pducit: s̄ verbale cor. vt supra etiā tetigi. Itē o ante l in diminut. breuiat: vt ostiolus filiolus. Itē u ante l breuiat: vt horridulus homunculus.

De accentu in nus possessiuoz.

Possessua terminata in nus produ. penul. exceptis quibusdā terminatis in ginus vel in tinus. Un̄ Prif. dicit in. ij. maio. Possessua habētia i ante nus pdu. penul. vt masculin⁹ feminin⁹ vicin⁹ perusin⁹ regin⁹ diuin⁹ aprin⁹ rufus rufinus: marcellus marcellin⁹: porcus porcin⁹: canis canin⁹: mustela mustellin⁹: sus suinus: ouis ouin⁹. nā onilla et sūlla dimi. sunt. Excipiunt desinētia in tinus q̄ nō habēt t a suis primitiuis: vt diu diuitius: cras crastin⁹ homo hortin⁹: clam clādestin⁹: prius vel priscus pristin⁹: hec enī penul. cor. Si v̄o habēt t a primitiuis pdu. penul. vt vespertin⁹ a vesperta te: hiacynctin⁹ a hiacyncto: euētus nus ab euētū. Itē stātin⁹ et clemētin⁹ a primitiuoz genitiuis habēt t: vt matutin⁹ a matuta: que auroza intelligit. Mediastin⁹ aut a medio et stando vel tenēdo cōponi videt. Itē excipiunt possessua desinētia in ginus: siue que habēt g ante inus: qz talia cor. penul. vñ dicit Prif. ibidē Inuenit etiā i breuis ante nus g antecedēte inus: in his q̄ ab arborib⁹ deriuant: vt oleagin⁹ faginus. Usus tñ autorū tradidit in parte p̄dicte regule: qz byssin⁹ smaragdinus ametistin⁹ adamātin⁹: et huiusmodi possessua q̄ sumunt a noib⁹ lapidū v̄l filoz cor. penul. Prudētī: Inter has spēs smaragdino gramine verno. Sed possum⁹ dicē qz in oib⁹ talib⁹ est figura q̄ dicit fistole: in metro poetica licētia longā breuiant vt vult Dug. dicēs Diacynctin⁹ nā nū penul. pdu. q̄uis poetica licentia q̄qz corripiat. Itē dicit qz bombicin⁹ nā nū penul. pdu. licz Iuuenalis eam cor. Vide infra in bombicin⁹ in suo loco. Et si obijcias mirū videt si oēs poete in vna chorda errassent. Dico qz nō oēs errauerūt in eadē chorda: quia ibi poete aliq̄ etiā pducūt penl. predictoz nominū. Un̄ Auroza sup̄ Dester v. Seqz smaragdinis miscet vterqz color. Itē super Ben. Crystallina fuit facta fenestra decens. h̄ etiā dicit Papi.

Sz q̄rif de byssinū morticinū substantiuus et silib⁹: Ad hoc dicunt quidā qz hec sicut adiectiua pducūt penul. qz s̄ mutāt modū declinādi: nō tñ mutāt accentū. Alij dicūt qz cor. penult. ad differētiā adiectiuoz. Un̄ Apo. xix. dici debet et legi penult. cor. Byssinū sunt iustificatiōes scōz. Mibi aut videt qz byssinū cor. penul. ad differētiā adiectiuū vt dictū ē. Sed de morticinū aliud est: qz quum sit cōpositū sequit naturā cōponentiū. vñ qñ cōponit a cedo cedis pdu. penul. siue sit adiectiuū siue sit substantiuū. Un̄ Jsa. v. pdu. morticina: qz glosa dic̄ Morticina eozū prostrata a romanis. Nñ v̄o cōponit a cado dis cor. penulti. vñ vsus: De cado morticinū: de cedo morticacinū. Morticina ferro cadunt: morticinaqz morte. Si enī morticinū a cedo corripet penul. ad differētiā sui adiectiuū: tñc nō esset differētia inter morticinū a cedo et morticinū a cado Et sic de similibus est dicendū.

De accentu terminantiū in duas consonantes.

Mina terminata in duas consonantes positione pducunt: et sunt tertie declinationis. Terminata igit in bs: vt arabis arabis trabs v̄bs. vel in ms vt byems qd sine p̄ scribitur vt pz in genitiuo. v̄l in ps vt inops: interposita i genitiuāt penul. nisi defendat positio breuiata. Un̄ qdā dicit: Arabis ab aro tñ exit: canabis canabis. Persius: Tunc mare trāsilies vt torta canabe fultū. Pelops lopis. Qui. epi. viij Tu quoqz habes pelopē proauū pelopisqz parentē. Excipit q̄tū ad accentū ciclops pis qd penul. pdu. Virg. vij. Enei. Ferrū exercebant vasto ciclopes in antro. Theodolus: Fulmina ciclopes iouis imperio fabricātes. Et dicūt

aliq̄ et pbabiliter: qz si est gētile cōe pdu. s̄ si propriū cor. Scias etiā qz citrops scriptū p̄ cor. penul. in obliq̄s. Un̄ Theodolus: Egregio citropi debet causa litādi. Excipiuntur etiā q̄tū ad formationē q̄ habēt e ante b vel p: q̄ nō solū accipiūt i: sed et vertūt in i corceptā: vt celebs libis: forceps cipis. s̄ tñ monasyllaba nō mutāt e: vt plebs plebis: seps sepis. auceps etiā nō mutat e in i sed in u corceptā: vt aucupis. Itē cōposita a capite ablata s: et mutata e in i: et addita itis faciūt genitiuū penul. cor. vt biceps cipitis: preceps cipitis: anceps cipitis: cōceps cipitis. i. habēs centum capita. Sciēdū tñ qz polysyllaba terminata in ps p̄nt dupliciter cōsiderari. put v̄o sunt cōposita a capio genitiuant in ipis. sed put cōponunt a capite faciūt ipitis. p̄ncipis tñ facit principis: et auceps aucupis. Un̄ quidā: Inceps a capio: pis suscipit i genitiuo: Si venit a capite tñc suscipiat pitis apte. Prif. aut in fi. vj. li. dicit: Quia antiq̄ dicebant ancipes et precipes bicipes in noiatiuo: et sic fm analogiā seq̄bat genitiu⁹ ab ancipes ancipitis sic sospes sospitis: stipes stipitis. s̄ stips stipis est obolus: stips stipitis arbor. Itē terminata in ls ns rs: vt puls dens ars corboz vertūt s in tis: v̄l interponūt ti: vt pultis dentis artis Sz tñ cōposita de v̄ncia vertūt s in tis: vt deus deuntis: quinquus quinquitis. Dug. tñ vult qz deus cōponat ab v̄ncia v̄l vns. Itē glans frons lens: et cōposita de p̄do v̄bo: vt libripēs mutāt s in dis: vt libripēdis glādis lēdis p̄ aiali: qz pro legumine lens lētis fm regulā facit. frons frondis pro folio facit. nā pro facie frontis normā seruat. Silr sumūt di cōposita de corde: vt discors discordis: seccors secordis: vecors dis. Dicit etiā Prif. qz in oibus fere cōpositis: qd dicit propter exanguis declinationē cōposita simplic̄ s̄ noiatiuo differāt imitant. Itē iens quiens cū suis cōpositis genitiuant in untis: vt euntis redeuntis nequeuntis: preter ambiens ambientis seruās normam: fors ablatiuo forte: et nō habet plus.

De terminantibus in t.

Mina in t terminata tam in recto qz in obliq̄s cor. penul. et sunt tertie declinationis: vt caput cū suis cōpositis. nam quotquot aliquot nō variant. Declinabilia ergo u versa in i corceptā: et addita is genitiuāt: vt caput capitis: synciput cipitis: occiput cipitis: et sunt neu. ge. Si queris h̄ Lū solū in duas mutas desināt noia latina. s. c et t: vt alec et caput: q̄re nō determinat Prif. in li. de accentu etiā de his q̄ desinūt in c sicut de illis que desinūt in t: Dico qz noia terminantia in c aut sunt monasyllaba: vt lac: aut dissyllaba quoz penul. pdu. positione: vt allec. et de his qz se pz mod⁹ accētūadi p̄ regulas gnāles superi⁹ datas. et propterea nō ponit regulas de noib⁹ terminantib⁹ in c sicut de his q̄ terminant in t: sicut etiā dicit frater Robertus anglicus.

De desinentibus in x.

Nx desinēs nomen pdu. quia x est duplex consonans: et pertinet ad tertiā declinationē: et oia x in cis v̄l gis genitiuāt: preter nix nuis: nox noctis: senex senis: et antiquit⁹ senecis: suppeller ctilis penult. cor. Vetusissimi tñ et hec suppellectilis noiatiuū pferebat: et oia q̄ nō habēt c vel g in genitiuo cor. penul. De p̄dictis vsus: Dis rect⁹ in x in cis vel gis genitiuū: Terminat: absqz senex nix et nox atqz suppeller. In gis aut faciunt solū illa q̄ veniūt a v̄bis in go: x cōuersa in gis: vt lex legis a lego gis: et rex regis a rego gis rexi. remex tñ vertit e in i: g fit remigis a remigo gas. frux aut frugis facit a frugo verbo greco. silr fallant langis: caterua: spinx gis: et etiā gos. de quib⁹ dicit Prif. in fine sexti qz greca in x seruāt in genitiuo ante is eandē consonantē quā apud grecos ante os: vt pheax pheacis: spinx spingis: onix onicis. Quidā tñ dicūt qz veniūt a verbis grec̄ in go. Loniūx v̄o amittit n ad differētiā secūde persone de iūgo gis: et facit iūgis cor. penul. Qia alia x versa in cis genitiuāt: vt pax pacis: qd raro habet pluralē numerū: nex necis. Licero pro milione: Insidiatori v̄o et

latroni q̄ possunt inferri iusta nex. sex fecis: p̄x picis: dux ducis. Sed terminata in ex corzipiunt naturaliter e p̄ter veruex. si sint dissyllaba vertit e in i: vt apex apicis: remex remigis: vertex verticis: p̄ter monasyllaba ⁊ eoz cōposita vt lex exlex exlegis. veruex n̄ habet e. Cōposita v̄o simpli cū declinationē sequunt: vt pern̄ox pernoctis: exlex exlegis: semineꝝ seminecis: dux interdū.

De desinentibus in ax.

De desinens in ax corzi. penul. recti: ⁊ pdu. penul. obliquoꝝ: vt pertinax nacis: otumax macis: ⁊ h̄ est verū in latinis. Nā vt dicit Pr̄is. in fine. vj. barbara in x magis cor. penult. vt vt fornax cis ⁊ filia. Excipit̄ aiā aiā q̄ pdu. penul.

De desinentibus in ex.

Inomen terminet̄ in ex cor. penult. tā in recto q̄ in obliq̄s: vt artifex ficis: opifex ficis. Excipitur veruex necis quod non solū in genitiuo penul. pdu. sed etiā e seruauit Excipiunt̄ etiā quedā monasyllaba q̄ penul. pdu. in obliquis: vt sex fecis: lex legis: rex regis: ⁊ eoz composita: vt exlex exlegis: interrex. Patet etiā ex predictis q̄ ibex ibicis cor. penulti. quia vertit e in i cor. vñ vsus: Lomua fert ibex: iob testis ⁊ ibicis inde. Itē quidā excipiunt vibex bicis. Vñ Persius: Si puteal multa caut⁹ vibice flagellas. Pap. etiā dicit q̄ vibex facit vibicis pduca penul. ⁊ antepenul. Sꝫ vt dicit magister ⁊ bene: dicēdū est vibex vibicis: sicut lodex lodicis. ⁊ fm̄ hoc nō oportet q̄ excipiat q̄ desinit in ex. Sed dubitat̄ aliq̄ an sit dicēdū filix vel filix: Dico q̄ dicendū est hic ⁊ hec filix incerti gene. ⁊ cor. penul. fm̄ regulā desinentiū in ex. Quidius epi. x. Illic tu filices: illic adamanta tulisti. Itē Virg. Enei. vij. Stabat acuta filix: prescis v̄ndiq̄ sacis.

De desinentibus in ix.

Nix terminata aut sunt mas. aut fe. gene. aut cōis ge. Si mas. ge. cor. penul. vt dicit Pr̄is. in. vj. g. In ix desinētia mas. n̄ latina cor. penul. in obliquis: vt h̄ fornix fornicis: hic calix calicis: hic varix varicis. ⁊ excipiunt̄ bombix bombicis: ⁊ fenix fenicis q̄ pdu. penul. Sꝫ tribitat̄ de mastix masticis an pdu. penul. in obliq̄s: Dicūt quidā q̄ sic: ⁊ istos oportet dicere mastico cas penul. pduca. Magister bene dicit q̄ mastix penul. cor. in obliq̄s: sicut fornix cis. ⁊ inde mastico cas penul. cor. ⁊ hūc sequoz. Si aut̄ sunt fe. ge. pdu. penul. in obliq̄s: vt lodix lodicis: vibix vibicis: ibix ibicis Excipit̄ p̄x picis: nix nuis: filix filicis: salix salic. Si sint cōis vel ois ge. pdu. etiā penulti. vt felix felicis: victrix vitricis: vitrices. Lucan⁹: Tollite iam pridē victricia tollite signa. Cōposita sequunt̄ naturā simpliciū. vñ p̄nix cis pdu. penul. in obliquis q̄n venit a pernitox teris: sed cor. eandē q̄m descēdit a pernitico cas. Vñ quidā: Qui necat est pernix: festinat currere pernix. Nota hic regulā generalem de desinētib⁹ in ix: Obliq̄ veniētes a noiatiuis habentib⁹ i vocalē naturaliter breuē ante x cor. penul. vt calicis: fornix fornicis. ⁊ hoc est verū etiā in alijs vocalibus vt fornax fornacis: volux volucis. Si v̄o veniāt a noiatiuis nō habētē i naturaliter longā ante x pdu. penul. vt cornix cornicis: radix radice. vñ radico cas penul. pdu. vibix vibicis: sandix dicit: bombix bicis: pernix p̄nicis. i. velox. ⁊ in alijs vocalibus etiā hoc cōtingit: vt pheax pheacis: pol lux lucis. Itē scias q̄ sicut dicit Pr̄is. in fine. iij. in ix feminina inueniunt̄ a masculinis verbalib⁹ siue de noiatiuis in toz desinētib⁹ designata: q̄ mutant toz in trix: vt victox victrix: senator natrix: cultox cultrix: nutritox quoq̄ nutritrix debuit facē: causa euphonie seu altermitat̄ mediā syllabā scidit: nutritrix enī dicim⁹. Tonsor etiā tonsrix debuit facere: sꝫ interponit̄ t ⁊ facit tōstrix stricis. vñ pduca verbalia in noiatiuo sequūt̄ modū ⁊ regulā accētuan di v̄baliū a q̄b⁹ formā. vñ aliq̄n pdu. vt amator amatrix auditor auditrix. Aliq̄n i penl. cor. vt debitor debitorix: bibitor bibitorix: sic masculina a q̄b⁹ formant̄. De accētū at

desinentiū in or supius determinatū est. Itē scias q̄ verbalia predicta desinētia in trix sunt fe. ge. p̄ter victrix et vltrix q̄ in noiatiuo actō ⁊ vocatiuo singulari sunt fe. ge. in reliquis casibus sunt cōia triū generū. vñ faciūt ablati uū in e vel in i. vñ vsus: Victrix victricē victrix dat feminina sola: Sic vltrix reliq̄s dat gen⁹ omne schola. Dug. aut̄ dicit q̄ victrix dicit̄ a vinco cis: ⁊ est cōis ge. in noiatiuo accusatiuo ⁊ vocatiuo singulari. In istis enī casib⁹ nō habet neutrū. In alijs v̄o casib⁹ in singulari ⁊ in plurali sunt ois ge. in vna voce vel diuersis. sed q̄ prius dictū est verius videt̄: ⁊ cōiter tenet̄. Ad cui⁹ euidentia etiā scias q̄ victrix ⁊ vltrix de necessitate fuerūt fe. ge. p̄pter v̄balia mas. a quib⁹ trahūt originē: vt victox ⁊ vltox. inde victrix ⁊ vltrix. Nec tñ q̄ ostruūt q̄nq̄ cū femininis: vt victrices caterue: q̄nq̄ cū neutris: vt victricia signa: iudicant̄ triuz generū in obliq̄s: excepto accusatiuo singulari in quo sūt fe. ge. tñ: vt hanc victricē: q̄uis nō inueniant̄ ostrui cum mas. sed oportet q̄ habeāt mas. vt dicat̄ Loquoz de rege victrici. Alioq̄n iste ablatiuus victrice vlt̄ victrici haberet cōitatē fe. ⁊ neutri tñ: q̄ cōitas est tra artē. Ex hoc aut̄ sequit̄ q̄ genitiuus ⁊ datiuus debēt habere cōitatē triū generū sicut ablatiuus. q̄nq̄ tres obliq̄ habent consimilē cōparationē ad mas. fe. ⁊ neu. ⁊ habēt similem naturā regendi: quod in multis videre possum⁹: vt hui⁹ fortis huic fortis: ⁊ ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc forte. Ecce isti ablatiui sunt consimiles in generib⁹. Itē neutrū sepe ostruūt cū genitiuo in casib⁹ sibi priuilegiatis. s. noiatiuo accusatiuo ⁊ vocatiuo: q̄ in illis non mutat terminationē: vt multū vini: plus vini: aliq̄d panis. nō tñ hoc p̄t in genitiuo datiuo ⁊ ablatiuo: q̄ in illis sequit̄ naturā mas. ⁊ fe. ge. eiusdē nominis. vñ nihil est dictū Loquoz de multo vino: vel egeo plure vini q̄ tu: vel loquoz de aliquo panis: q̄ mas. ⁊ fe. eozūdē nominū talē constructionē nō habēt. Et sic p̄ q̄re victrix ⁊ vltrix sūt ois gene. in genitiuo datiuo ⁊ ablatiuo. P̄ etiā q̄re sūt tñ fe. ge. in noiatiuo accusatiuo ⁊ vocatiuo singulari: ⁊ q̄ sit eoz casuū affinitas ⁊ cognatio. P̄ ēt q̄re tñ sūt fe. ge. in noiatiuo accusatiuo ⁊ vocatiuo singulari.

De desinentibus in ox.

Esinentia in ox pdu. penul. genitiui: vt velox locis. excipit̄ capax

dox docis. Hora. in epi. Mācipijs locuples eger eris capadociū rex. Iuuenalis li. iij. satira p̄ma: Quāq̄ et capadoces faciūt eq̄tesq̄ bitini. In noiatiuo at̄ cor. penl. vt i plurib⁹: vt velox cie: veluox cis. atrox aut̄ nālū cor. a.

De desinentibus in ux.

Nux aut̄ cor. penul. genitiui: vt crux crucis: dux ducis: nux nucis: trux trucidis vt dicit Pr̄is. in. vj. li. Subitux subugis: inuix

inuigis: volux lucis barbarū nomē: de quo dicit Pr̄is. in fine. vj. q̄ barbara in ux magis cor. penult. vt volucis. Excipiunt̄ aut̄ allux lucis ⁊ pollux lucis. Vñ quidā: Volucis a volux vult inter barbara poni: Allux ⁊ pollux bene declinant̄ in ucis. Et fm̄ magistrū Bene. pollux lucis pdu. penul. genitiui: quia habet u naturaliter longā ante x in recto. sed volux habet vocalem. s. u naturaliter breuē ante x: ⁊ ideo in obliq̄s corzi. penulti. lux enī lucis pdu. penul. Quedam de accentu nominū quere in tertia parte huius operis in ca. de speciebus nominū.

Questio de accentu.

De predictorū declaratiōne potest sic queri: Q̄s fere regule quas ponit Pr̄is. in li. de accentu: quarū multe supradicte sunt et

declarate sunt ad cognoscendū tēpus penultimarū in trisyllabis: ⁊ deinceps: quare ergo nō ponit Pr̄is. regulas cognoscēdi in monasyllabis ⁊ dissyllabis sicut in ceteris polysyllabis: Ad hoc sic respōdet frater Robertus angliscus: Quāuis necessaria sit cognitio tēporis: in his tñ nō accidit error tam manifestus circa accētū in monasyllabis ⁊ dissyllabis sicut in trisyllabis ⁊ deinceps. In mo

nasyllabis enī et in dissyllabis semp est vn^o locus accent^o nō diuersificatus: nisi fuerit causa impediēs. In trissyllabis autē et deinceps nō est sic: qz ibi plures pnt accent^o diuersa loca obtinere. Itē qz acutus accent^o et circumflex^o nō multū differūt: vt videt in pñciando si ponat vnus pro altero: non incidit ob hoc error manifestus in monasyllabis et dissyllabis. In alijs atē polysyllabis aliter est. In his enī est accētus duplex locus principalis. scilicet antepenultim^o et penultim^o. vñ vnus habet accentū principalē: reliquus nō principalem habet. Vñ si syllaba habēs accentū principalem pferat sub nō principali: accidit error manifest^o qz multū differūt in pñciando principalis accētus et nō principalis. et ideo hac rōne Priscian^o nō ponit regulas cognoscēdi tempus in monasyllabis et dissyllabis sicut in alijs polysyllabis. Ego tamen multa supra posui de monasyllabis et dissyllabis: et declarauit et suppleui aliquā verba que Priscianus ponit in sexto libro de accentu imperfecte: ex verbis que ipsemet Priscian^o ponit in maiori volumine.

Questio de accentu.

Queri etiam potest quare simpliciter in diuersis temporibus et diuersis personis diuersificat verbum in modo accētandi: vt amabā amauerā et huiusmodi. Itē queri potest in nominibus. Diuersificat enī in illis accētus ita qz in diuersis casib^{us} supra syllabas diuersas sit accētus: vt iter itineris: palus paludis et cetera. Ratio hui^{us} est vt fiat discretio accidentiū cuiusmodi sunt persona numerus et huiusmodi. et hoc sic patet: Per hoc enī qz sic auget vel minuit numer^o syllabarū sit de syllaba vltima nō vltima: et de penultima nō penultima. et ita cōmutata syllaba ab vno loco ad alteraz trāsmutat accētus qz sit in illa syllaba: vt patet si dicā amauim^{us}: supra eandē syllabā vtrobiqz sit accētus principalis: sed in vna dictione sit supra penul. et in alia sit supra antepenul. propter adiectionē vñ^o syllabe ad finē. Similiter autē patet in noib^{us} si quis inspiciat. Itē etiā patet ut verbis diuersificato tempore: vt amabā amauerō. sed tota variatio ista p diuersificationē syllabarū et temporū sit vt inter se distinguant accidentia. scilicet numer^o et persona et huiusmodi. et p modū silr: qz diuersificatio accētus in diuersis tēpib^{us} et personis sit propter discretionē accidentiū.

De accentu verborum.

Regulis accentuū nominū expositis. Priscia. determinat de regulis accētandi verba: cōfusa tñ et inordinate: s; sic possunt extrahi diuidēdo. Omne verbū prime coniugationis aut est simplex aut est cōpositū. Si simplex intelligat de trissyllabis et polysyllabis ceteris. Vel ergo est pñtis tēpib^{us}: vel preteriti: vel futuri. Si presentis: vel ergo indicatiui modi: vel imperatiui: vel optatiui: vel subiunctiui: vel infinitiui. Si indicatiui vel ergo est numeri singularis vel pluralis. Si singularis sic penul. cor. vt rogito tas: exceptis bis que positione produciunt in penult. vt magistro stras. Si pluralis pdu. penul. preterqz in tertia persona: vt rogitant. Si autē sit pñtis imperatiui vel subiunctiui: vel ergo singulari numeri vel pluralis. Si singularis: sic cor. penul. vt cogita cogitē. Si pluralis pdu. penulti. vt cogitem^{us} cogitetis cogitate. excepta tertia persona que cor. vt cogitent. Hoc intellige nisi positione producant predicta: vt magistra magistrē magistrēt. et ita de similib^{us} dicas. Si autē sit presens optatiui vel infinitiui pdu. penl. generaliter: vt recogitarē recogitare. Si autē sit preteriti tēpib^{us}: vel ergo preteriti imperfecti vel alterius. Si imperfecti: aut indicatiui aut subiunctiui. Si indicatiui pdu. penul. vt recogitabā. Si subiunctiui cor. penl. vt presens optatiui. Si autē sit alteri^{us} tēporis qz imperfecti vel ergo est preteriti pfecti vel plusqz perfecti. Si preteriti pfecti: vel ergo indicatiui vel subiunctiui. Si indicatiui: vel ergo definit in aui: vt amaui: vel in ui diuisas: vt micui plucui. Si autē in aui pdu. penul. in omni persona preterqz in prima persona pluralis numeri. Si vō definit in ui diuisas

cor. penulti. in singulari numero: vt plucui. excepta secūda persona qz producit positione: vt plucui. In plurali autē pdu. penul. preterqz in prima persona: vt plucui^{us} plucuis^{is} plucuerūt vel plucere. Si sit preteriti pfecti subiunctiui cor. penul. in omni persona: vt amaui^{erim} ris rit. Si sit preteriti plusqz perfecti: vel ergo indicatiui vel optatiui vel subiunctiui. Si indicatiui: vel ergo est numeri singularis vel pluralis. Si singularis cor. ei^{us} penul. in omni persona: vt amaui^{erā}. Si sit pluralis pdu. penul. excepta tertia persona que cor. penul. vt amaui^{erāt}. Si autē sit preteriti plusqz perfecti optatiui vel subiunctiui vel infinitiui pdu. penul. positione vt amaui^{issem}. Si atē sit futuri tēpib^{us}: vel ergo indicatiui modi vel imperatiui vel optatiui vel subiunctiui. Si indicatiui: tunc in singulari pdu. penul. vt amabo. In plurali vō habet cōceptā: vt amabim^{us}. excepta tertia persona: vt amabunt. Si vō sit futuri imperatiui pdu. penul. in oī persona tā in singulari qz in plurali. Si autē sit futuri optatiui simile habet accentū pñtis modi subiunctiui: vel pñtis modi indicatiui. Si vō sit futuri modi subiunctiui simile habet accentū cū preterito pfecto subiunctiui cor. penul. in cōpositione et in simplicitate sup eandē syllabā. In fine autē regule auctor quoniam dicit Excipit relauo et cetera. facit quandam notabilitatē: et non proprie exceptionē qz quedā sunt verba prime coniugationis: vt relauo: qz in preterito pfecto et plusqz perfecto indicatiui modi et futuri subiunctiui seruāt accētū supra penul. syllabā. In alijs autē tēpib^{us} nō fit supra eandē syllabā sed diuersam: vt relauui relauerā relauerō. ista seruāt accentū sup hanc syllabā la: si dicā relauabā relauabo: seruāt accentū supra eandē syllabā ua: et ita nō supra eandē quā prius. silr est de hoc verbo recino. In reliquis vō oīb^{us} ita est qz supra eandē syllabā in oī tēpore seruāt accētū: vt amabā amauim^{us} amauerā amauerim. Oīa ista in hac syllaba ma seruāt accentū. Et sciendū qz hanc eandē notabilitatē ponit auctor in verbis secūde coniugationis tertię et quarte. Ultimo in hac prima coniugatione dat hanc regulam: Cū quacūqz parte orationis cōponat prepositio: que tempus habuerit extra cōpositionē: tale habet in cōpositione: vt redimo in hibeo et silia. Per predicta satis potest patere de facili accētus verborū secūde et tertię et quarte coniugationis. Possum^{us} etiā hic addere: et ad maiore declaracionē accētū verborū sic dicere: E ante r in verbis actiue vocis breuiat in preterito plusqz perfecto indicatiui in oī coniugatione: vt amauerā doctuerā legerā cucurrerā audierā rā ras rat. Itē in pñti et preterito imperfecti optatiui: et in preterito imperfecto subiunctiui tertię coniugationis: vt vtinā vel cū legerē res ret: legerem^{us} retis rent. Itē in preterito pfecto: et in futuro subiunctiui in oī coniugatione: vt cum amauerim docuerim cucurrerim audierim: amauerō docuerō cucurrerō audierō. Itē in pñti et preterito imperfecto infinitiui tertię coniugationis: vt legere pendere. In verbis autē passiue vocis ante r cor. in pñti indicatiui modi in tertia coniugatione: vt legor legeri vel legere: sequor sequeris vel sequere. Item in futuro indicatiui in prima et secūda coniugatione: vt amabor amaberis vel amabere: docebor beris vel bere. Itē in pñti imperatiui in tertia coniugatione: vt legere sequere sequat. Itē in pñti optatiui et in preterito imperfecto subiunctiui tertię coniugationis in prima persona singulari: vt vtinā vel cū legerer sequerer. Et vō ante r in verbis actiue vocis pdu. in preterito pfecto indicatiui in omni coniugatione: vt amauerūt vel amauere: docuerunt vel docuere: legerūt vel legere: audierūt vel audiere. Itē in pñti et in preterito imperfecto optatiui: et in preterito imperfecto subiunctiui secūde coniugationis: vt vtinā vel cū docerē res ret: doceremus retis rent. Itē in pñti infinitiui secūde coniugationis: vt docere gaudere. In vōb^{us} autē passiue vocis pdu. ante r in presenti indicatiui modi secūde coniugationis: vt doceor doceris vel docere. Item in futuro indicatiui in tertia et quarte coniugatione: vt legar geris vel gere: sequar queris vel quere: audiar dieris vel audiere. Itē in pñti imperatiui secūde coniugationis: vt docere

Secunda pars de accentu prepositionū et aduerbioꝝ.

tondere. Itē in presenti & preterito imperfecto optatiui: & preterito imperfecto subiunctiui prime & secūde coniugationis: vt vtinā vel cū amarer amarer vel amare amaref amarem amarem amarem. vtinā vel cū docerer reris vel docere docerēf: doceremur mini docerēf. Et etiā in presenti & preterito imperfecto optatiui: & preterito imperfecto subiunctiui tertie coniugationis: excepta p̄ma p̄sona in singulari: vt vtinā vel cū legerer reris: vel legerer legeretur: legeremur remini renēf. Et s̄l̄r in q̄rta coniugatione: vt vtinā vel cū audirer reris vel rere ref: audiremur remini rentur. Itē in futuro optatiui & in p̄s̄ti subiunctiui prime coniugationis: vt vtinā vel cū amer ameris v̄l amere amef. Itē in presenti & preterito imperfecto tpe: infinitiui modi: secūde coniugationis: vt doceri. Nota etiā sicut dicit Priscianus in. ix. li. i. ante mus in preterito p̄fecto indicatiui cori. vt amauimus. Itē etiā cōtingit in preterito p̄fecto & futuri subiunctiui: vt amauerim? docuerim? &c. Et etiā in presenti indicatiui tertie coniugationis: vt legim? nā in q̄rta produ. vt audimus. Itē scias q̄ verba prime coniugationis habēt in actiuo & neutro a p̄ductā ante s: & in secūda p̄sona singulari p̄sentis indicatiui modi: vt amo amas. In passiuo v̄o cōi & deponēti habēt a p̄du. ante re vel ris: vt amor amaris vel amare. Verba autē secūde coniugationis in secūda p̄sona p̄sentis indicatiui modi singulari habent e p̄ductā ante s in actiuo & neutro: vt doceo doces. In passiuo v̄o cōmuni & deponēti habent e p̄ductā ante re vel ris: vt doceor doceris v̄l docere. Verba v̄o tertie coniugationis in secūda p̄sona p̄sentis indicatiui modi in actiuo & neutro habēt i corceptam ante s: vt lego legis. In passiuo cōmuni & deponēti habent e corceptā ante ris vel re: vt legor legeris vel legere. Verba autē quarte coniugationis in secūda p̄sona p̄sentis indicatiui modi actiuo & neutro habent i p̄du. ante s: vt audio audis: aio ais. In passiuo v̄o cōmuni & deponenti p̄dicte persone habent i p̄ductā ante re v̄l ris: vt audioz audiris vel audire: largior largiris vel largire. Itē scias q̄ verba que cōueniūt cū nominib? in ica vel in icus: vel habētib? genitiui in icis p̄ducentib? penul. & ipsa pariter p̄ducentib?: vt formica formico cas: amic? amico cas: obstetrix obstetricis: obstetricoz caris: meretrix meretrici: meretricoz caris. Animaduerte etiā sicut dicit Priscianus in. ix. li. vbi ait de verbis secūde coniugationis in p̄ncipio: Obseruandū est in omnib? verbis q̄ si p̄teritū minuāt p̄sentis syllabas: necessar̄o erit penul. p̄du. in preterito siue cor. siue p̄du. sit in presenti nisi syncopā patiat vt cieo ciui: & p̄syn copam cij: rideo rixi: faueo faui: augeo auxi: moueo moui sedeo sedi: facio feci: fugio fugi: fodio fodi: venio veni. erigo languo langui & liqueo liqui pares habent in preterito & in presenti syllabas. cori. enī penult. p̄teriti. Dicit in super Priscianus in. ix. li. q̄ dixi preteritū de duco ducis ostēditur esse corceptū naturaliter ex nomine quod ab eo deriuat: & cor. dix ducis: sicut rexi produci approbat ex nomine quod ab eo nascitur rex regis. Et subdit ibidē Priscianus: Queris igit an luceo luxi debeat naturaliter p̄ductū accipi cum lux producat. In quo etiā illud queritur an nomen a verbo an magis ex nomine verbū natum sit: quod esse mihi recti? videt q̄nq; ab igne igneo ignes ignesco: & a flāma nascitur flāmo flāmas & flāmesco. & sic patet q̄ luxi preteritū produ. primā naturaliter cū lux luxis a quo nascitur producat.

De accentu partiū indeclinabiliū.

Am in precedentibus

determinatū est de modo accētuan̄di in partib? declinabilibus: Nunc sexto determinandū est de modo accētuan̄di in partibus indeclinabilibus. & primo de accentu prepositionū. secundo aduerbioꝝ. De accentu prepositionū tres regule dantur: quas interponā cum determinabo de impedimēto accentus distinctionis. Quaedam prepositiones interponunt vel in compositione vel

in appositione: vt qua de causa: qua ex re: quam ob rem: quas ob res. que quidā putant esse composita: quia Priscianus dicit in. xiiij. libro q̄ ob prepositio cū alijs partibus coniuncta simul cum illis loco coniunctionis causalis accipit: vt q̄obrem pro quapropter: vt. s. totum hoc q̄obrem pro causali coniunctione ponatur: siue dicatur pars composita siue non. Donatus tamen dicit: Interrogandi aduerbia cur: quare: quamobrem: quidā dicunt esse tres dictiones aggregatas loco vni? positas & penultimā acuetes. Quidā dicunt sub trib? accidentibus p̄ferendis.

De accentu aduerbioꝝ.

Aduerbiū

desinat in a acuitur in fine vt dicit Priscianus in libro de accentu. Ad cuius intelligentiā scias q̄ vt dicit Priscianus in. xv. li. aliqui ablatiui nominū pro aduerbijs accipiuntur: vt vna qua nequa: & de talibus intelligitur: tunc enī seruant accentū supra vltimā propter concisionem in nomine. vnde vna aduerbiū acuitur in vltima ad differentiā eiusdem fin q̄ est nomen: ne. s. nomen esse putetur. Alia enī aduerbia in a non acuiunt in fine: vt postea: interea: ita. Sed quid dicem? de roma ianua q̄n ponunt aduerbialiter: vt venio roma: debet ne acui in fine: Dico q̄ non: quia non est omnino simile in vna & roma. Non enim ita omnino aduerbialiter ponuntur nomina propria sicut vna: qua: nequa. quod patet quia debent concordare cum nominibus adiectiuis & relatiuis accidentibus sicut alia nomina: vt venio roma que est pulchra ciuitas.

De aduerbijs terminantibus in e.

Aduerbia

terminata in e nō descēdēt a p̄p̄ijs noib? cor. penul. vt a primū primule: sedulus sedule. s. veniētia a proprijs noib? p̄du. vt tulliane. i. modo tullij: martiane. Et q̄ vt dicit Priscianus in. xiiij. li. noīa apud autores aduerbialiter ponunt: & quedā p̄ oēs casus: & tūc sunt indeclinabilia: vt sublime volans: sublime volantis: sublime volanti &c. & talia nō mutāt accentū. Itē nota q̄ s̄m Priscianus pone aduerbiū acuit penultimā ad differentiā hui? verbi pone q̄o circūflectit primā. S̄z nunq̄d hoc in alijs cōs̄lib? regulariter obseruat: vt dicat age vltima acuta q̄n est aduer: ad differentiā age vbi impatiui: Dico q̄ nō: qz est q̄n autores seruauerūt cōcidētā: & est q̄n nō. Neq; oportet q̄ in talib? seruet cōcidētā nisi in paucis positis ab autore: qz vtraq; est pars p̄ncipalis: & certā habēt differentiā p̄p̄e accidētā sua: & neutra depēdet ab alia sicut infra dicet cū agetur de impedimento differentie.

De desinentibus in i.

Aduerbia

terminata cori. penul. vt vesperi. De desinentibus in o. Aduerbiū si terminet in o cā differentie i vltimo seruat accentū: vt falso q̄n est aduerbiū vltima acuit: q̄n est nomē vltima grauaf. hoc dicit Priscianus in li. de accentu. Hoc intelligi videt de aduerbijs in o desinentib? descēdētibus a p̄noib?: vt eo aliquo alio. Licet enī q̄s sit nomē et alius: tñ qdā putauerūt ista noīa q̄ sequit̄ regulā secūdi modi p̄nominū: vt q̄s: & cōposita ei? & ali? & huiusmodi eē p̄noīa. vñ cū dicit Aduerbiū in o terminatū acuit vltimā: glosaf De quib? aduerbia q̄ facis addas. ista expositio videt mihi bona: & in paucis habet instantiā. excipit tñ falso: qz Priscianus dicit q̄ acuit vltimā: & forte aliq̄ pauca alia. De h̄ et infra dicā cū agef de impedimēto differentie.

De desinentibus in am.

Nam

nisi defendat positio ne vnq; i penul. dep̄munt: vt bifariā trifariā multifariā. Quidā excipiūt palam ad differentiā accusatiui de pala pale. sed hoc multis nō placet: quia s̄m hoc acueretur multifariā ad differentiā adiectiui nois: & perperā ad differentiā adiectiui nois. Declinat aut perperā

rtis ra rü. Propterea huiusmodi differētia vel cōcidētia nō semp attēdit: imo est qñ autores seruauerūt cōcidētia: est 7 qñ nō: vt infra in impedimēto differētie dicet.

De desinentibus in as.

Mas aduerbia terminata in vltima acutur: vt alias fm q est aduer. acutur i vltima ad differētia nois alias de alia ali qd in fine grauat.

De desinentib in er.

Mer aduerbia terminata cor. penulti. vt grauitur: nisi positio interueniat: vt prudenter.

De desinentib in es.

Mes aduerbia desinentia cor. penulti. vt quinquies.

Aduerbia terminata in itus.

Duerbia in itus terminata cor. ripiūt penulti. vt funditus diuinitus.

In c.

Mc aduerbia terminata acutur vltimam: vt huc ad huc: hinc ad hinc: de hinc: hac illac istac: illic istic quorum etiam integra erāt illice istice illuc istuc. excipitur donec quod vltimaz corripit sicut 7 nec. 7 ideo penultima acutur.

In l.

Duerbia terminata in l pauca inueniunt: 7 cor. penul. in trissyllabis 7 deinceps: vt infimul edepol. simul enī primā cor. Facet: Gratius 7 optatus studeat simul oib esse. Dissyllaba vō habēt in penul. accentū: vt semel.

De dubijs aduerbiorum.

Ubitari cōsuevit de accētū quorundaz aduerbioz: sicut de his q cōponunt a magis: min: modo: super: tñ: tenuis: vbi: inde: longe. de quib p ordinē videndū est.

De compositis a magis.

Alto magis sicut dicit Bug. in rosario semper due sunt ptes: 7 sic duob accētib regēde. silr et qnto magis. Et scias q multo 7 qnto sunt noia aduerbialiter posita: 7 nō mutāt accentū nominū. vñ nō debēt acui in fine. silr multo maxime dicet.

De cōpositis a min.

Minus composita etiā habēt dubitationē: de quib Bug. in rosario dicit: Paulomin 7 nihilomin qñq sunt dictiones cōposite: qñq orationes. Lū autē paulomin est dictio cōposita debet pferri sub vno accētū acuto posito in antepenul. 7 est aduerbiū remissiuū: 7 tantū valet qntū fere: vt paulominus cōsumauerūt me in terra. Qñ vō sunt due dictiones: 7 paulo ablatiuus: 7 min nōmē vel aduerbiū: vt paulo min: debēt pferri sub duob accētib: h minus cor. Et min compatitue tenet tā nomen qz aduerbiū vt paulomin minoratus ab angelis: 7 minuiti eū paulo minus ab angelis. Itē iste est doctor: h ipse est paulo minus ipso doct. Itē hocaial est paruū: 7 hoc est paulo minus illo. silr est de dictione nihilomin. Lū enī est dictio cōposita deberet regi vno acuto accentu in antepenul. collocato: 7 est cōiunctio aduerlatiua: 7 valet tantū qntū tamē: vt ipse me offendit: 7 ego nihilomin benefeci ei. Qñ vō ē oratio. s. ablatiuus nihilo 7 minus nomen vel aduerbiū debet pferri duob accētib sicut paulo minus. 7 minus tenet compatitue siue noialiter siue aduerbialiter accipitur: vt iste multū comedit: 7 iste nihilo minus isto. nominaliter tenet hic: Hoc aial est magnū: 7 illud nihilo min est illo. 7 semp in tali constructione intelligim minus ad regimen illius ablatiuus: sicut est in paulo minus. Quo minus per q scriptū semp sunt due dictiones. Nā comin p c. i. prope: vna dictio est: tñ Papias dicit: Quomin. i. aliter non: quasi pro vna dictione sumēs. De siquomin sunt due opinionēs. Nā Bug. in rosario dicit tres esse dictiones. Joan. xiiij. Si quo min dixissem vobis: quia vado parare vobis locū. 7 sunt sub tribus accentib pferēde. 7

est si cōiunctio: minus ponit pro apuerbio negādi. s. non. quo est nomē: 7 ibi supfluit. vel ponit aduerbialiter quo id est aliquo modo: 7 est sensus Si non essent: vel aliquo modo nō eēt in domo patris mei māsones multe dixissem vobis: qz vado parare vobis locū. Alij dicunt q sunt due dictiones. s. ablatiu siquo: 7 min aduer. i. si in aliquo min. 7 fm vtrāq opinionē min acuit penul. Lomin 7 emin cōponunt a man: 7 cor. mi. vñ vsus: Emin ad locū sed cominus ad prope spectat.

De compositis a modo.

Imposita a modo cōstionē hnt: vt quomodo nullomō 7 c.

Ad hoc dicit Bug. in p̄dicto libello q rosariū dicit: q quo modo: nullo modo nō sunt dictiones cōposite s; due dictiones: vnde duob accētib debēt regi. Ponit tñ qñq quomodo pro qliter: 7 tūc in signū hui rei q ille due dictiones ponunt pro vna: p̄nt pferri sub vno accentu. e d qñ retinent in vi nominū: tūc sub duob accentib debēt pferri. Silr dicēdū est de nullo modo 7 vllō modo. Prisc. etiā dicit in. xv. li. vbi agit de abnegatiuis: Alie partes accipiunt pro aduerbioz diuersis significationib: 7 est qñ due partes ponunt pro vna: vt nullomodo: nullatenus. Ex predictis verbis duplex est opinio. Quidā dicūt q penul. predictoz acutur: qz sub vno accētū pferunt vt p vna dictione notent. Alij dicunt Prisc. ideo dixisse duas partes pro vna poni: non q sint due: sed poti vna cōposita: qd Prisc. nunq negat: sed duas inq: eo q due integre partes p cōpositionē ibi iuncte inueniunt. De solūmodo 7 tantūmodo 7 nullomodo vsualiter tenet q sint sub vno accētū sicut cōposita dictio pferēda. P̄nt nihilomin eē due partes: sed in alio sensu. quo enī 7 modo due partes sunt. si quo modo tres ptes sunt vel eē p̄nt: vel due: siquo 7 mō. Quicqd tñ sit pferē mō disunctim penul. acutēdo.

De compositis a super.

Super composita dubitationem

habent: vt desuper insuper. Quidam enī dicūt q sunt due dictiones: 7 sic sub duobus accētibus sunt proferende. 7 super tenetur loco castus: nam si castus sequitur cōstat duas esse dictiones: vt de super terram. Alij quod verius creditur esse dicūt vnam dictionē esse cōpositā. Dicit enī Prisc. in. xiiij. li. in tractatu prepositionū a: q prepositio carens casu solū preponit p cōpositionē. vñ quom dicit in regula generali q prepositio cōposita cū dictione habēte penultimā acutā antepenul. eam facit: dat per oppositū intelligi q si penultima est correpta in simplici: in cōpositione nihilominus fit cor. vñ inuenitur desuper 7 defozis. idem a simili dic de afozis.

De compositis a tamen.

Compositis a tamen querit: vt attamen: verumtamen: sitamē: sedtamen.

Bug. dicit q sunt due dictiones: 7 sub duobus accentibus proferende. vñ verumtamen duobus accētibus debet proferri: 7 ibi verum est nomen: sed ponitur pro hac cōiunctione copulatiua: sed tamen est cōiunctio aduerlatiua. Similiter dicit de attamen 7 sedtamen. 7 dicit q at 7 sed sunt ibi copulatiue cōiunctiones. tamen vō est aduerlatiua cōiunctio. 7 dicit etiam q Priscian nō facit mentionē de cōpositione predictoz. Alij dicūt q tamen cū predictis cōponit: 7 sub accentu acuto in antepenulti. posito sunt predictae dictiones pferēde: vt verūtamē attamen sedtamen sitamen. 7 h qñ ponunt in vi vni cōiunctionis: sicut pro sed vel pro fili dictione. P̄nt etiā p̄dicte eē orationes siue due ptes: 7 regi duob accētib: s; in alio sensu: vt si dicā: Frater ioannes ianuenis qui cōpilauit hūc librū dicit q deinceps acuit penul. verū tñ est q multi aliter dicūt: 7 ita de filib. s; tūc tamen ponit pro sed: 7 verū est nomē. 7 hoc cōiter tenet: 7 hoc credo verū. Dico ergo q verūtamē 7 attamen 7 huiusmodi debēt acui in penul. vt dictū est. siue velis dicere

q̄ sint vere cōpositiōes: sine maius dicere q̄ sint irregulares vocū cōgeries fungentes loco vnius dictiōis. Inueniē etiā tametsi. Ad Hebr. vi. Tametsi ita loq̄mur. i. q̄uis.

De compositis a tenus:

E compositis

etiā a tenus dubitaf. Prif. enī dicit in tractatu p̄positionū a: q̄ apud grecos toarpis q̄d est tenus nō p̄positio sed aduerbiū esse ostendit. vñ de hactenus: nullatenus: quatenus: oretenus: querif: an sint dictiōes cōposite. Ad hoc dicit Du. in rosario siue in libello q̄ intitulaf fm eū de dubio accentu: q̄ hactenus: quatenus: nullatenus sunt due dictiones inuicē cōposite z debent p̄ferri vno accentu acuto posito in antepenul. z addit vt oīs obiectio remoueat. Dicimus q̄ hactenus nō cōponit ex hac fm q̄ est p̄nomē: sed fm q̄ est aduerbiū vel aduerbially tenet: sed si hac tenet in vi p̄nois z tenus in vi p̄positionis p̄ferendū est sub duobus accētibus hactenus. silr in oīs consiliis. Ad hanc opinio nē facit q̄ dicit Papi. eatenus. i. eousq; hucusq; ea rōne z ita videt velle q̄ sit vna dictio. Itē dicit quatenus est aduer. loci vel t̄pis: vt qum dicim⁹: Quatenus ibimus. i. vsq; quo: q̄ rōne: quo ordine: quousq;. Itē Du. in p̄dicto li. dicit: q̄ pōt dici p̄tinus p̄ i: z deriuat a p̄pe. z ē aduer. t̄pis vel ordinis p̄tinus. i. statim vel consequenter. Pōt est etiā dici p̄tensus p̄ e: z est compositū a pro vel a p̄o: cul: z tenus p̄ e: z est aduer. loci. p̄tensus. i. longe: quasi p̄cul a tenus. Quatenus autē semp scribi debet p̄ e: z nunq; p̄ i. Nihil enī est quatenus. Prif. etiā dicit quatenus esse adiunctiuā cōiunctiōē. Alij dicunt q̄ possunt esse dictiōnes vel orationes. vñ Papi. sub syllaba hac hactenus. i. vsq; nunc quidā duas faciūt p̄tes quidā vnā: sed melius vnā. Itē Dug. in libello de dubio accentu dicit: q̄ si in hac dictiōne quatenus teneat qua in vi nois: z tenus in vi p̄positionis p̄ferendū est qua tenus sub duobus accētibus: sicut z hactenus. z subdit: Sed diceret aliquis: Qualiter potero cognoscere q̄ quatenus sit dictio cōposita: vel q̄ sint due dictiones. Ad hoc dicimus q̄ sensus cōstructionis hoc ei indicabit z etiā dictiōnū cōstructio: Si enī illi ablatiuū tenent adiectiue: dicendū est nulla tenus: hac tenus qua tenus semp sub duob⁹ accētibus p̄ferēdo. Si vō nō tenent adiectiue: z in vi ablatiuoz effi: ciunt dictiones compositae ex illis z p̄positione tenus z tunc dicet hactenus: nullatenus: quatenus: sub vno accētū posita sup antepenul. syllabā. Et q̄ dicit Prif. duas partes poni pro vna: qum dicit nullatenus: dicimus eūz dixisse hoc: nō qz vellet nullatenus nō esse dictiōē cōpositā: sed qz ille due partes integre iungunt in illa cōpositiōe: hec Du. Papi. fm vsuz p̄pria videt stare opinio: ne. vñ dicit hac tenus q̄stum ad artē due sunt partes: p̄o: nomē z p̄positio: sicut pube tenus: z circū tenus. sed obtinuit vsus p̄ vna parte haberi. s. p̄ aduerbio t̄pis. Tertij dicunt q̄ tenus aliqñ postponit dictiōni casuali: vt hac tenus p̄ b: qua tenus: ore tenus: verbo tenus: z tunc nō inde puenit cōpositio: imo oō. Tenus autē p̄positio que quasi semp postponit disiunctim a suo ablatiuo p̄feret qz tunc fm Prif. nunq; p̄ cōpositiōē p̄positiones sic postposite p̄ferunt. Num ḡ dicit qua tenus: verbo ten⁹ circū tenus: hac tenus sūt due partes: z sub duobus accētibus p̄ferēde: z te acuit: qz p̄positio postposita suo casuali seruat generalē regulā accētū q̄ est vt bisyllabe p̄positiones acuit penul. vñ dicit Prif. in tractatu p̄positiōnū. Sine p̄positio est z verbū: sed accentu differt qñ p̄ponit: p̄posita enī grauat vtraq; syllaba: vt sine timore postposita penulti. acuit: vt te sine nil altū mens inchoat. De hoc etiā vide infra in impedimento dictiōis. Si vō tenus postponit dictiōi nō casuali tūc pōt esse cōpositio vt p̄tensus q̄d cōponit a p̄cul z tenus: z acten⁹ sine b: q̄d cōponit ex ac aduerbio z ten⁹. vñ Papi. bñ dicit acten⁹ esse cōpositū: z tūc sine b scribit. qñ vō ibi est b: sunt due partes z duobus accētibus p̄ferēde hac z tenus: z acuit

te. Sed q̄ dicit Papi. eatenus esse dictiōē: iō h̄ facit: qz est oō nō p̄fecta. Et p̄pter h̄ etiā dicit q̄ quatenus ē aduer. i. aduerbij loco sūptū: qz p̄positio cū casuali equipollet aduerbio. vel potest dici q̄ Papi. loquit p̄ suo t̄pe: qz forte tunc vsualit dicebat: oretenus grauata te: sed fm artem acuenda est. z h̄ videt notasse Papi. qum dicit hac tenus. q̄stū ad artē aut sunt due p̄tes: p̄nomen z p̄positio sicut pube tenus: sed vsus obtinuit p̄ vna p̄te haberi. Sz nūc moderni litterati cōiter dicūt: q̄ pube tenus z hactenus: z h̄mōi sunt dictiones: z acuit te: qz p̄positio postposita suo casuali seruat p̄p̄riū accentū: vt dictū est. De q̄ tenus dicendū q̄ sunt due p̄tes. z q̄d dicit Du. q̄ q̄tenus semp scribit p̄ e: z quatinus nihil est: nō credit ei: imo q̄tinus put p̄ i est scribendū deriuat a qua z est simplex. vñ dicit Papi. Quatin⁹ put est cōiunctio causalis: p̄ i scribit. Pōt etiā esse cōiunctio adiuncta. Hoc etiā vult Brecismus qui dicit: Dictio quatinus est: oō quatenus esto Dictio sub media breuis: est oō longa. Si fiat p̄sa: breuiat tñ vtraq; metrū. Dec vltima opinio p̄babilior est z cōior. Sed h̄ orit questio quedā difficilis z nō dissimulāda. Dictū est enī q̄ ore tenus hac tenus p̄ b: qua tenus z h̄mōi sunt due partes z duobus accētibus regende. Sz quid dicemus de nullatenus vllatenus oēs cōiter p̄ferūt has dictiones sub vno accentu tanq; sint dictiones cōposite: sūt qdā irregulares vocū cōgeries: q̄ fm vsū sub vno accentu acuto posito sup antepenul. p̄ferunt: ac si essent vna dictio cōposita. z talis irregularis vocū cōgeries inuenit in multj alijs: sicut in euestigio extemplo. vñ dicit mgr z bñ: In ope Donati inuenim⁹: q̄ p̄positio videt p̄ cōpositiōē venire cū sequēti casuali: vt inuicē extemplo nō extemplo: qz p̄positio nō corripit casū cui transitue adiungit. i. actū z ablatiuū sequētē: z ita nihil ex dictū extemplo silr videt cōpositiōes esse cōsiles: decetero: defacili: ex improviso: euestigio: q̄s oēs dicimus in veritate nō esse cōpositiōes: sed irregulares vocū cōgeries. z h̄ iō: qz casus cū sua p̄positiōe fungit loco aduerbij vel aduerbially determinationis. vñ p̄nt casualia cū suis p̄positionibus ad interrogationes aduerbioz r̄ideri: vt quo vadis: ad vrbē qliter fiet h̄: de facili. qualiter introiit iste: ex improviso. qñ venisti: extemplo. i. statim. Sic ḡ vt dictū est q̄ nullatenus vllatenus z h̄mōi nō sunt cōpositiōes: sed quedā irregulares vocū cōgeries: q̄ sub vno accentu fm vsū p̄ferunt ac si essent vna dictio. Et hoc inuit Prif. in tractatu aduerbioz: vbi agit de abnegatis dicens. Est qñ due partes ponunt p̄ vna: vt nullomō: nullaten⁹. Si aut vltorius velis instare z dicere: ḡ a fili oretenus hactenus z h̄mōi possunt sub vno accētū p̄ferri. Dico q̄ nō sequit qz predicta sunt quedā irregulares congeries vocū z improprietates artis: z improprietates nō sunt extendende lz p̄pter cōem vsū: vel p̄pter poeticā auctoritatē sūt sustinende: z ita filium idem sit iudiciū.

De compositis ab vbi.

E compositis

ab vbi cōstituit q̄ri vt alicubi: atubi: astubi: postubi: nūcubi zc. Dico q̄ vbi recipit. xi. interpositiōes z adiectiōes: vt sicubi: necubi: alicubi: nūcubi: ecubi: vbiq;: vbiubi: vbiuis: vbilibet: vbiatq;: vbinā. z qlibet istarū dictiōnū vno accētū regit qñ sit vna dictiō vñ sicubi: necubi: alicubi: nūcubi: ecubi: acuit antepenul. vbiq; vō acuit penul. de alijs pōt patere. Inueniunt etiā quedā vocū aggregationes q̄ vident esse cōposite ab vbi sed p̄p̄rie nō sūt cōpositiōes sed qdā irregulares vocū cōgeries: vt atubi: astubi: postubi: q̄ fungunt loco vnius dictiōis. s. postq; vel sed: vel alterius cōsilis dictiōis. z tūc ad denotandū q̄ due dictiōes ponunt p̄ vna debent sub vno accentu p̄ferri: vt videlicet antepenul. acuat. Possūt nihilominus poni in vi duarū dictiōnū: vt manifestū est vt at vbi. i. sed postq; sed qñ. vñ ad Sal. At vbi venit plemitudo t̄pis. i. sed postq;: z tūc cōstat q̄ regunt duob⁹ p̄cipalibus accētibus. z silr de ast vbi: post vbi: z silibus.

si aliqui huiusmodi irregulares vocum series inueniantur. De compositis ab inde et longe infra dicam in impedimento divisionis: huius de accentu primum etiam indeclinabilium dicta sunt.

De sex impedimentis accentus.

Unc septimo loco restat determinare de impedimentis accentus. Scias ergo quod impedimenta regularum de accentu traditarum sunt sex scilicet: differentia: consortium: usus enclitice: distinctio.

De unoquoque istorum nunc per ordinem videamus.

Concisio impedit naturalem accentum: quod supra quancumque syllabam fuerit accensus in integra dictione: super eandem remanet incorrupta: ut amat per amavit: circumflectitur enim hanc syllabam mat sicut amavit: et eandem per dicitur. Sic desinentia in as: seu gentilia: sicut peria circumflectitur ultimam causam concisionis: quod illa eadem circumflectebatur in integris: ut nostras: vestras: cujas: arpinas: rauenas: et his similia quorum nominatiui olim fuerunt nostratis: vestratis: cuiatis: arpinatis: rauenatis penultima circumflecta. Sic quis: istic: illic: circumflectunt ultimam: quod in regula eorum fuerunt quiritis: illicce: isticce: quod nostro tempore per concisionem perferunt: sicut vult per dicitur in. iij. li. dicens ubi determinat de desinentibus in as. Illud idem contingit in vris apocopatis: quorum nomina corripuntur in antepenultima. Quis ibidem sit accentus acutus: ut virgilius o virgili: mercurius o mercuri: martyrius o martyri: vultus vultei: gaius gai. Tales enim vtri acuius penultima. Quis ipsa sit breuis: sicut illa eadem acuius in nominis eorum: et acueret in illis vris virgilie: mercurie martyrie: si usus haberet. Sed subtracta ultima vocali operatur quod accentus acutus remaneret super eandem syllabam super quam fuisse in integris: sicut perbat per dicitur in. li. vij. b. ubi determinat de vris singulari secunde declinationis. Odit etiam ibidem quod vultei pompeii sunt duarum syllabarum: et i est ibi consonans: et gai monosyllabum est. vide in tertia parte ubi agit de notis secunde declinationis. Sed obijcit contra hoc documentum de compositis ab inde aduerbio: ut exinde: sub inde deinde: perinde: quoniam hec integra habent accentum super antepenultima. sed facta concisione habent accentum supra hanc syllabam in: ut exin: subin: perin: dein. Ad hoc dico quod integra non habuerunt accentum acutum super antepenultima per naturam quam penultima esset longa positione: ad quam pertinebat principalis accentus: et ideo facta corruptione siue concisione ultime syllabe accentus reuertitur ad locum suum. id est ad syllabam in. Item obijcit de hoc verbo petiit per petiuit: quod non habet accentum super penultima. Dico quod mutatio temporis hoc fecit: quod petiuit per dicitur penultima. sed petiit corripitur propter vocalem sequentem. Sic deum acuius penultima per deorum: et non videtur regulam concisionis seruare: quod deum acuius penultima. sed deorum flectit. Dico quod hoc fit propter subtractionem vocalis. Regula enim de concisione intelligitur remanente eadem vocali: sicut vult per dicitur in. vij. li. ubi agit de vris secunde declinationis: In abscisionibus inquit: si ea vocalis in qua est accentus integra manet: seruat etiam accentum integrum: ut audiit audiuit nostras nostratis: illic illicce.

De mutatione accentus causa differentie.

Causa differentie sepe mutat vel corrumpit naturalem accentum: ut pone aduerbium acuius ultimam ad differentiam huiusmodi verbi pone: quod circumflectitur prima. Sic circum quoniam postponitur casuali acuius ultimam ad differentiam huiusmodi nominis circum: ut maria omnia circum. Sic ergo nomen circumflectitur ultimam ad differentiam huiusmodi coniunctionis ergo. Et alio et aliquo habent accentum in fine ad differentiam nominum sicut alias et hoc possessiuum cuius in fine acuius ad differentiam huiusmodi infiniti nominis cuius iam iam. Sed queritur quare in multis alijs talis differentia non seruat: ut modo sero cito crebro: vero. Deberent enim et hoc mutare accentum ad differentiam nominum. Ad hoc dico quod sufficit differentia temporis in ultima syllaba: quod quoniam sunt aduerbia habent ultimam correptam: sed quoniam sunt nomina perducunt eam. Tamen datiuus et ablatiuus adverbialiter positi non mutant accentum: ut liquido secreto tanto et similia quoniam non transeunt in aduerbia quoniam ponantur adverbialiter. vnde huiusmodi ultimam longam sicut et nomina: ut vult magister et

bonum. Dic nota quod sicut dicit per dicitur in. xv. li. in tractatu de aduerbijs. Aduerbia venientia a nominibus secunde declinationis composita uertuntur in e longam: ut huic clare: huic optime. Multa autem ex supradictis nominibus ipsa terminatione vtriusque aduerbijs accipiuntur: ut falso consulto postremo sedulo augurato manifesto priuato pericario merito: et sepe corripuntur in terminali quoniam in aduerbia transeunt: ut cito sero modo necessario vris et necessarie verum et vero primum et primo. Ita sim magister et bonum perducuntur in o et filia ut vidisti. Excipit tamen tria similia liter de quibus etiam per dicitur exemplificat ut patuit. vnde dicit magister et bonum: In o perducta vtriusque et ablatiuus: siue ponantur casualiter siue adverbialiter: ut merito preter gerundia quoniam sim donatus composita sunt: ut legendo: et propter cito sero modo et alia pauca quoniam posita adverbialiter composita sunt. vnde per quod huiusmodi vtriusque in o aduerbijs aliter positi non acuius in fine: nec etiam alia aduerbia nisi pauca exceptis aduerbijs in o quoniam fuerunt a nominibus: ut eo alio aliquo et similibus sicut dixi supra. quoniam determinati de aduerbijs terminationibus in o: et propter hoc multi dicunt quod multo tanto quanto quoniam sint vtriusque adverbialiter positi non debent in fine acuius quoniam non sunt per nomina: nec etiam sequantur regulam secundi modi per nomina: ut quis: vnus: totus: alius et cetera. Tamen enim que descendunt a nominibus sequentibus regulam secundi modi per nomina: quoniam quoniam putauerunt per nomina acuius ultimam: sicut et aduerbia in o quoniam veniunt a nominibus: ut illo eo alio. et composita a quo: ut si quo nequo aliquo equo quoquo: omnia ista a quo aduerbio loci componuntur. Lanis autem non mutat accentum ad differentiam huiusmodi verbi canis: quod vtraque est principalis pars et certam habet orationem propter accidentia sua et neutra dependet ab altera. huiusmodi vbi oratio habet locum vni ab altero per ordinem dependet: ita potest in similibus dici et vbi vtile et notabile nisi in alijs compositis usus indicat: vel expressa auctoritas: et generaliter obseruandum.

De mutatione accentus causa consortij.

Consortium causa quoniam regula naturalis accentus non seruat. vnde cuius cuius acuius penultima. propter consortium masculini quod est cuius: et vtraque pluraque acuius penultima. propter consortium masculinorum et neutrorum suorum in quibus penultima. de necessitate acuius: ut vterque vtrique: plerisque plerisque. Potest tamen esse in causa coniunctio enclitica siue epictasis. id est syllabica adiectio. scilicet quod. Item potest dici de compositis ab hoc verbo facio: quoniam retinentur a in compositio que propter consortium prime persone in quoniam antepenultima. acuius eadem facta penultima. acuius in secunda persona: ut benefacio cis: quoniam ipsa sit breuis. Sic tepefacio cis cit. Si vero corripatur illa vocalis a: ut inficio: tunc non seruat consortium accentus: ut inficio cis cit: sicut vult per dicitur in. viij. li. c. dicens. Si vero facio verbo vel fio integris manentibus aliud verbum infigitur ante ea componatur: non solum significationes et coniugationes integras eis seruiant: sed etiam accentus: ut calefacio cis cit: tepefacio cis cit. In secunda enim et tertia persona penultima. acuius quoniam sunt breues. sic calefacio sis fit. et tepefacio sis fit. finales seruiant accentus in secunda et tertia persona: quos habent in simplicibus. Idem etiam contingit in hoc verbo fideiubeo bes bet: quod secunda persona et tertia acuius penultima. propter consortium prime persone: quoniam huiusmodi syllaba iur: sit breuis. Et hac ratione possumus dicere vsucapio pis pit penultima. acuius propter consortium prime persone: sed iam multi grauant eam quod laudo: et bonum potest fieri quoniam sit breuis. Idem contingit in hoc verbo beneplacito ut dicatur beneplacito cet: penultima. acuius propter consortium prime persone quoniam enim beneplacito sit compositum per hoc nomen beneplacitum deriuatum ab eo: ut beneplacitum est diuino habitare in eo: vel lego ad beneplacitum tuum.

Usus turbat accentum.

Su mediante quoniam regula predicta generaliter accentum non seruat: ut satisfacere penultima. acuius quoniam debet ret eam grauarum: quod breuis est sicut dicimus: circumdare penultima. grauata. sed usus dicitur aliquid rationis habere. Dico quod ideo corrigisse: quod in digesto et in alijs lib. legalibus huiusmodi verbum satisfacere per diuisionem perferit: ut reus dicitur adesse: satisfacere dare. Et ideo hoc verbum dare seruat accentum acutum: quod huiusmodi in simplicibus

ate. Usus etiā habet q̄ oīa cōposita duo vel tria habeāt accentū acutū sup penul. vt vigintiduo: vigintitria: q̄uis illa sit breuis. sed ideo hoc ɔtingit: q̄ plus certitudinis ē in vltima nāli q̄ in primo cā declinationis ⁊ generis q̄ ɔ distinguit. ⁊ iō remanet accent⁹ in penul. simplicis. Usus etiā acuit penul. quorū dā nominū latinoꝝ: vt lombardia rectoria: papia: q̄uis ipsa sit breuis. Sed dicimus q̄ hoc ɔtingit causa imitationis. Imitant̄ enī greca desinentia in a: que habent penul. acutā: vt comedia: tragedia: philo sophia: theologia: ⁊ his filia. Et sciendū q̄ greca possunt corripī subtracta vna vocali de diphthongo que est ibi. s. ei: ⁊ possunt eandē pducere. sed in cōi sermone semp reti nemus accentū acutū vel circūflexū ⁊ nunq̄ graue: vt maria: q̄uis possit corripī. vñ prudenti⁹. Nec mea post maria potis est pstringere cura. Pōt etiā pdu. penul. iuxta illud: Trāsiuit maria cū fratre beata maria. Si ergo que dā latina p Grecismū habent accentū sup penul. q̄ causa maioris boatus videt̄ ɔtingere: q̄ dictiones grece plate ore rotundo magis sonant. ita vult magister ⁊ bene. Dug. dicit q̄ noīa nota possunt in penul. corri. ⁊ pdu. p voluntate legentis: vt scenophegia: vt dixi supra vbi posui regulas generales ad cognoscendū accentū cuiuslibet syllabe. Silr h̄ vsus: vt dicam⁹: vicecomes: archicomes: archicoquis: penul. acuta. sed hoc facit potētia nti: q̄ remanet incorruptus: ⁊ ideo nō amittit accentū. Nō aut̄ est h̄ ignorādū q̄ sicut dicit Prif. in. vij. li. tractatu de otō plurali scē declinationis. Oportet scire quidē analogie rōnem: vsū tñ auctoꝝ magis emulari. Attende h̄ diligenter q̄ Prif. nō dicit simpliciter vsū sed vsū auctoꝝ. vñ vide ne decipiaris p equiuocatiōz in vsū: sumēdo. s. vsū ideota rū: imo potius abusū p vsū auctoꝝ ⁊ in arte actenus peritōz. Nam vt dicit Ambro. vulgi vsus nō preiudicat veritati. cōsiliū Dug. Si vis illud seruare in hmōi tale est. dicit enī in quis vel qui. Quisputas est vna dictio simplex: ⁊ est ibi putas syllabica adiectio: ⁊ ɔz pferri sub vno accētū acuto posito sup antepenul. vt ibi: Quisputas maior ē in regno celoꝝ: Si tñ in aliqua ecclesia tibi legendū fuerit: cuius abusū quisputas p duabus accipiat partibus nos ɔsulendo ɔsulimus: vt abusū illius ecclesie sequaris: nisi tate fueris auctoritatis q̄ prauū vsū corrigere valeas velle nanq̄ videri sapientē inter insanos ⁊ ideotas quedam species furoris est.

De mutatione accentus causa enclisis.

Enclisis .i. inclinatio mutat̄ nālez accētū: sed fit enclisis in principio ⁊ fit in fine. In principio fit p h̄mōi particulas: s. num: ⁊ ne: vt siqs: nunqs: neqs: ⁊ h̄ fit sm grecos: q̄ sepe faciūt enclisim in principio. Iste igif particule inclināt accentū sequentis syllabe ad se. i. trahūt accentū ad se: ita q̄ nō est principalis accent⁹ sup sequentē syllabā: sed sup primā: ⁊ talis accentus reductus sup primā syllabā circūflexus est: vt siqs: nunqs: neqs: ⁊ in talibus bñ seruat̄ regula nālis accentus. Propter eandē enclisim dicim⁹ ne q̄ antepenul. acuta: qum deberet penul. acui: q̄ longa ē positione. Silr est dicendū aliq̄ antepenul. acuta: nō ad differentiā huius ablatiuū aliquāto: vt videt̄ velle Prif. sed cā ɔfortij. s. vt penl. hui⁹ aduerbij q̄ grauares in hac cōpositiōe sicut in alijs: vt siqn̄: neqn̄: sicut dicit magister bñ. Prif. aut̄ in. xv. li. i. tractatu de aduerbijs sic dicit: Inde ⁊ ex eo cōposita vt deinde: subinde: perinde: exinde: p inde: q̄ oīa anpenul. h̄nt acutā: vel q̄ p adiectionē habēt de: vt q̄busdā videt̄ vñ frequē inuenit̄: exin: pin: dein: vel magis: q̄ prepositiōes sepate grauant̄: vt diucte esse oīdanē: acutū in his assūperūt accentū: quō ⁊ diuictio si: ⁊ ne: aduerbio q̄ pponit̄ q̄nq̄: vt siqn̄: neqn̄. Nā aliq̄ differentie cā ab aliquāto: q̄ ɔsimilē sonum h̄re: videt̄ acuit antepenul. ita dicit Prif. Illud q̄ est dictū supra a magistro bñ magis est rō essentialis. sed q̄ aliq̄ cā cōfortij antepe. acuat nō ad differentiā de aliquāto. Differt aut̄ enclisis facta in principio ab illa q̄ fit in fine: q̄ illa q̄

fit in principio h̄ sup se principalē accentū. s. acutū vel circūflexū. Finalis enī sp h̄ graue. Enclisis aut̄ in fine accit̄ dit his tribus diuinctionib⁹ q̄: ne: ue: q̄ inclināt accentū precedentis syllabe ad se. i. trahunt accentū illius syllabe sup quā erat principalis accentus in precedenti dictione ad vltimā syllabā eiusdē dictionis: ita q̄ finis eiusdē dictionis acuit vel circūflexit: ⁊ sequens diuinctio enclitica sp grauat̄: vt dixitq̄: legisne: cōiterue. ⁊ ita corripim⁹ ibi duo accentus: q̄ in pcedenti dictione mutat̄ principalis accentus de suo loco ad vltimū: ⁊ ipsa diuinctio enclitica que deberet nāli acui qum sit breuis: ibi grauat̄. ⁊ h̄ iō ɔtingit: q̄ q̄ deberet grauari si prederet grauari si pcederet oporteret eā eūdē accentū seruare posterius quē habuisset prius: ⁊ sic amisso principali accentū pferf cū pcedenti dictione: ac si esset vna dictio secū q̄nq̄: tñ nō inclināt accentū precedentis syllabe: q̄ accidit ppter corruptionē precedentis vocalis: vt biccine: q̄ deberet dici bec cine. corrupta est enī ibi syllabica adiectio: q̄ nō erat de substantia dictionis: nec habebat aliquē accentū sup se qum careat significatiōe: ⁊ nō fit dictio ⁊ hoc factū est cā maioris elegantie vel cā necessitatis: q̄ nō est ponendus principalis accentus sup aliquā syllabā adiectionē: q̄ penit⁹ careat sensu: ⁊ sic necessitas cogit eā corripim⁹: ne diceremus beccene posito accentū acuto sup penul. Siliter vndiq̄ ⁊ deniq̄ nō inclināt accentū: q̄ pcedens vocalis corrupta est. Nā vndiq̄ cōponit̄ ex vnde ⁊ q̄: deniq̄ ex denuo ⁊ q̄. eā quoq̄ differentie amittit q̄nq̄ diuinctio enclitica vim suā: vt itaq̄ vtiq̄ antepenul. acuta q̄ sunt dictiones cōposite. Quam enī sine cōpositione accipiunt̄ habēt accentū sup penul. seruata nā ipsius enclisis: ⁊ merito: q̄ melius seruat vim suā diuinctio enclitica extra cōpositionē q̄ in cōpositiōe. Silr cessat inclinatio pcedētis syllabe: q̄ diuinctio enclitica diungit monasyllabā dictionē: vt mulier virq̄ currit. Nō enī inuenit ante finalē syllabā quā inclinēt: dicit̄ etiā quidā q̄ cā interrogatiōis diuinctio enclitica amittit vim suā: vt currit ne fortes platoq̄. videt̄ enī acui. Ad hoc dico q̄ diuinctiōes enclitice causa corruptionis vel differentie vlt monasyllabe dictiones amittūt inclinationē precedentis syllabe: ipse tñ sp grauant̄: sed cā interrogatiōis nullo mō: vt legisne: Nō enī inclināt accentus precedentis syllabe sup vltimā hui⁹ verbi legis: sed ipsa diuinctio videt̄ ibi retinere naturalez accentū. i. acutū q̄ alibi nō facit. Et hoc ɔtingit ex mō interrogadi. Enclisis etiā facit vt dicam⁹ vbi: q̄ penul. acuta: q̄uis ipsa sit cōis. i. longa vel breuis. vel dicam⁹ q̄ in accentū potius fuit cedendū longitudini q̄ breuitati q̄ longa sit dignior breui. Rectius ergo videt̄ q̄ cōiunctio enclitica in fine interrogatiue orōnis posita q̄tum ad accentū orōnis acuit: ⁊ q̄tum ad se grauat̄. Et q̄ dicimus de diuinctione q̄: possumus dicere de eadē q̄ est syllabica adiectio: vt plerūq̄: pleraq̄: plerūq̄. vel suff. cit rō supius assignata. Proferf etiā sub rōne enclitice hec prepositio cō: q̄ postponit̄ his pnoibus te: me: se: nobis: vobis: q̄ ipsa grauat̄ ac si esset vna dictio cū precedenti pnoie qum deberet acui eo q̄ breuis est: ⁊ ponit accentū circūflexū sup vltimā syllabā precedentiu ablatiuoꝝ ⁊ sic inclināt: vt nobiscū vobiscū. sed precedente monasyllabo ablatiuo nō videt̄ inclinare qum ipse ablatiuus p se circūflexit̄ vt mecū: tecū: secū: nisi dicamus q̄ inclināt accentū ad se eo q̄ ipsa prepositio inclināt. i. grauat̄. Hoc aut̄ fit q̄ q̄ deberet illis ablatiuis preponi vt grauares: sicut facit cū alijs ablatiuis: oportet q̄ postposita faciat illud idē. i. vt grauat̄. Postponit̄ autē huic ablatiuo nobis cā vitandū cacephaton. alijs aut̄ ablatiuis eiusdē modi postponitur cā ɔfortij. Si enī postponat̄ alijs ablatiuis acuit: vt quis cū: quibuscū. Et hoc iō q̄ pōt preponi: vt cūqui: cūquib⁹. sicut vult Prif. in. xiiij. li. in tractatu ppositionū. g. dices: Quī p solā appositionē inuenit̄: nec mirū cū loco eius in cōpositione semp con p o cōponat̄: vt diungo: ⁊ ita cū ppositio q̄ pnoibus postponit̄ enclitice vice fungit̄: vt

mecū: tecū: secum: nobiscū: vobiscū ꝛc. Alijs vō postposita acuit: vt quocū: quacū: quecū: quibuscū. ꝛ in li. xij. prepositionū. g. dicit Prif. Postposita acuitur: vt quocum: quacū: quecū: quibuscū. ꝛ in. xij. li. ppositionū. g. dicit Prif. Mecū aut tecū: secū: nobiscū: ꝛ vobiscū p anastrophe euz pnoie ppositio cū est. Quā si dicā: ppter te: ꝛ te ppter idē significo. ꝛ cū quibus: ꝛ quibuscū: sic cū me ꝛ mecū. Nā antiquissimi vtrūq; dicebāt. sed in plurali prime psonae cecephati cā dicē solebāt p anastrophē nobiscū p cū nobis.

De impedimento causa distinctionis.

Distinctio impedit reglas quāq; nālis accentus. Distinctio namq; est cā qre oīa cōposita ab inde hñt accentū acutu sup antepenul. vt exinde: deinde: pinde: subinde: cū penl. q̄ est longa positioe deberet fm regulā acui. de hoc vide infra in inde. Prif. aut hoc fieri dicit p Grecismū. i. p grecorū more: qz idē stringit in quibusdā aduerbijs grecis. ꝛ iō fit ne prepositio videat p appositionē venire: s. f. grauef. Alciū g vt ofidat qz p cōpositionē venit. vñ in. xiiij. li. t. dicit sic Prif. Lū apud grecos prepositio cōposita cū dictionibus alijs quibusdā penul. hñtib; acutā antepenul. eā facit. si addit significationi aliq̄ apud nos in vno aduerbio h̄ solet facere inde: deinde: exinde: pinde: perinde subinde: ne si grauares prepositio p appositionē esse putetur ante aduerbiū qd̄ fieri nō licet. ꝛ in. xij. li. b. dicit: Inde ꝛ ex eo cōposita deinde: subinde: pinde: exinde: oīa añ penul. habent acutā: vel qz p adiectionē h̄ de: vt quidā videf. vñ frequent inuenim;: exin: dein: vel magis qz prepositioes sepate grauant: vt diuice esse ostendant: acutū in his assūperūt accentū. Quō diuicio si: ꝛ ne: aduerbio qñ preponunt quāq; vt siqñ neqñ ꝛc. vt dixi supra de cōpositis a qñ in impedimento enclisis. Sed videf qz eadē rōne possit dici abintus: deintus: delonge: deorsū: desursū: seorsū: antepenul. acuta. Itē Prif. in li. de accentu dicit qz oīa aduerbia cōposita q̄ a prepositionibus cōponunt sub vno accentu pnuicianda sunt: vt deinde exinde. Sz deinde ꝛ exinde: de quibus exemplificat Prif. acuit añ penul. ergo a simili alia aduerbia cōposita a prepositionibus: vt deint;: delonge: deorsū: ꝛ hñōi. vidistis qz Prif. dicit qz aduerbia cōposita a prepositionibus sub vno accentu deberent pferrī: tñ nō dicit q̄ syllaba debeat acui penl. vel antepenul. ꝛ iō circa hoc est multiplex opinio. Quidā enī si querit ab eis sup quā syllabā obseruād; est ille vñ; principalis accentus: dicunt qz facta cōsideratione ad propriā legē ꝛ naturā accentuandi debent acui in penul. quā sit longa positioe: Facta aut cōsideratione ad ambiguitatē remouendā q̄ possit esse: vtrū sit vna dictio vel oīo debent acui in antepenul. vñ diuersimode diuersi cōsiderando ipsa diuersimode pnuiciant: ꝛ ista fuit opi. fratris Roberti anglici. Alij dicūt qz semp añ penul. debeat acui ne videant esse due ptes: vt deinde: aliqñ: delonge: deorsū: desursū: seorsū: deinceps. Sunt etiā alij q̄ dicunt qz cōposita ab inde: ꝛ qñ acuit antepenul. Alia aut aduerbia a ppositioe cōposita ꝛ aduerbio habēte longā penul. acuit penul. fm regulā generalē accētus. Excipiunt aut qdā. s. cōposita a longe ꝛ tra: vt alonge: delonge: ecōtra: decontra. Item excipiunt deinceps: eniuero: ꝛ cōposita ab int; vt deintus: abintus. Ista fm eos antepenul. acuit: sicut deinde ꝛ siqñ: ne. s. videant esse due ptes: sed deorsū: desursū ꝛ filia acuit penul. sed nō videf aliq̄ rōnabilis causa quare potius delonge ꝛ alia q̄ a regula generali accentus excipiunt antepenl. acuat qz desursū deorsū ꝛ hñōi. Alij dicūt qz semp in predictis seruat regula accentus generalis. vñ penul. oīa acui quā sit positioe longa: nec excipiunt cōposita ab inde. Et isti muniūt se auctoritate Prif. q̄ dicit qz in vno aduerbio antepenul. acuit: vt inde deinde ꝛc. vt dictū est supra. Et ista opinio magis videf esse fm artē ꝛ intentionē Prif. ꝛ istius opinionis fuit Dug. vñ ipse dat talē generalē regulā in libello de dubio accētus siue in rosario dicens: Est generalis regula quā ex ver

bis Prif. in tractatu prepositionis aperte diligētia lectoris poteris elicere. Si aliq̄ aduerbiū penul. habens longā cōponat cū prepositione: cōpositū idē acuit ipsam penul. vt alōge: excepto vno solo. s. inde: a quo ꝛ prepositioe cōposita oīa acuit antepenul. vt exinde: ne videantur esse due partes si acueret penul. Ex hac regula p̄ qz exinde: p inde: pinde: subinde: deinde debent dici: vt acutus accētus sit in antepenl. Itē ex hoc p̄ qz oīa dicit: alonge: delonge: ecōtra: abintus: deintus: deorsū: desursū: vt acutus accētus sit in antepenul. Ad eorū similitudinē dicimus esse. dicendū deinceps: alioquin: aliunde ꝛ filia: vt acutus accētus sit in penul. h̄ nō sunt cōposita a prepositionibus ꝛ aduerbijs. Nam deinceps est cōpositū a de ꝛ incepto: aliunde ab alius ꝛ vnde. alioquin ab alio ꝛ quin. Dicunt tñ quidā qz alioquin cōponit ab alio ꝛ quin: q̄tum ponit aduerbialiter: qd̄ qz h̄ vltimā cōem: dicunt qz alioquin in penul. pōt corripī ꝛ pdu. ꝛ dicat alioquin penul. acuta vel alioquin antepenul. acuta. Sed ad hoc dici pōt sicut supradictū est de vbiq; qd̄ in accentu potius est cedendū longitudini qz breuitati quā longa sit dignior breui. Et dicit etiā Dug. qz si inueniat aliq̄ tra hāc regulā in li. de accentu: dicendū est qz ille liber nō est authenticus: nec credit qz Prif. eū cōposuerit: vel si cōposuerit eū secutus est ibi opiniones aliorū circa predicta. sed in maiori volumine sentit qd̄ dictū est. Et in ista opinione sequor eum sine preiudicio aliarū opinionū. Ad primū ergo qd̄ obiiciebat: qz. s. eadē rōne qua dicit deinde antepenul. acuta ne videant esse due ptes oīonis: vt dicit Prif. pōt etiam antepenul. acui: vt delonge: deintus: deinceps: deorsū: desursū: ꝛ sic de filiabus. Dico qz rō Prif. est equaliter pbabilis nō sufficiens nec necessaria. vñ fundamentū illoz qui dicūt qz dicendū est: alonge: deorsū: ꝛ huiusmodi antepenul. acuta: ne videant esse due partes debile videf: qz ita a simili posset argui. vt dicit Dug. qz eadem rōne de iudico cas: indico cis: ꝛ indico cis penul. grauanda est ꝛ antepenul. acuta: ne videant esse due partes: qd̄ friuolū ē. Si ad huc instes ꝛ dicas: quare potius antepenul. in cōpositis ab inde acuit qz antepenul. aliorū predictoz. s. delonge: deintus: deinceps: deorsū: desursū: ꝛ filiaz. Rñ deo qz pculdubio hec questio multū videf arguere. Dporet siquidē inuenire rōnem specialē: quare potius cōposita ab inde antepenul. acuant: qz alia aduerbia predicta cōposita filiter cōposita. Sed que est illa: dico hoc specialit̄ in cōpositis ab inde accidisse: qz in oībus cōpositis ab hoc aduerbio inde: cōcurrerant syllabe prepositionales. i. habētes māz vel imaginē prepositionū. ita qz si penul. acueret iam viderent esse tres ppositiones in illa iunctura. Et sicut cā distinguēdi vt vltime due syllabe tanq; prepositiones in illa iunctura nō sumerent: sed tanq; aduerbiū vñs accentus ad primā syllabā trahit. Hoc aut nō stringit in illis deintus: abintus: delonge: deorsū: deinceps. econtra ꝛ filiabus. ꝛ iō p̄ qz debent penl. acuire sicut regula dicit: ꝛ h̄ sentit magister ꝛ bene. Predicta etiā opinio est fm Prif. qui dicit qz in vno aduerbio inde solemus hoc facere vt supra dixi: qz. s. antepenul. acuat: vt deinde. sed vide quidā hoc sic exponunt. In vno. i. in vna parte. ꝛ q̄ sit illa pars Prif. exponit dices: In vno. s. aduerbio: sed h̄ expositio nō cōcordat cū textu: imo pot; discordat: qz statim sequit: inde. vnde textus in. xiiij. li. quē supra posui dicit Apud nos in vno aduerbio hoc solemus facere: inde: deinde: qd̄. s. antepenul. acuit. vide supra. vñ spāliter ꝛ singulariter exponit de hoc aduerbio inde. Ad aliud qd̄ obiiciebat de Prif. de accentu vbi dicit: qz oīa aduerbia cōposita a prepositionibus sub vno accentu pnuicianda sūt vt deinde: exinde. Sed ista de quibus exemplificat antepenul. acuit. igit ꝛ alia aduerbia cōposita a prepositionibus ꝛ cōsilia: vt delonge: deorsū ꝛc. Dico qz nō sequit: qz videlicet similitudo attēdit in generali. hoc est dictū: sicut ista cōposita. s. deinde exinde pronunciant sub vno accentu: ita alia cōposita de prepositione ꝛ aduerbio: vt delonge:

Tertia pars De accentu prepositionum et aduerbiorum.

Deorsum et filia sub vno accentu pronuntianda sunt. non tamen eo accentu quo deinde: et alia composita ab inde: quia iam in maiori volumine Priscianus declarauit: quod in hoc vno aduerbio inde: hoc solemus facere: quod scilicet ab eo composita et prepositione habente penultimam longam antepenultimam more grecorum causa differentie acciunt. sed sub vno accentu debent proferri acuto posito quibus super antepenultimam si penultimam sit breuis ut de prope. quibus super penultimam si penultimam sit longa positione ut de longe: de sursum deintus: et sic de consilibus. Composita etiam ab hoc aduerbio quibus acciunt antepenultimam. sed non causa differentie vel distinctiois sicut composita ab inde: sed potius propter enclitismum vel sortium: sicut plenius ostensum est supra in impedimento enclitismis. Distinctio etiam impedit regulas generales naturalis accentus: quibus in infinitis nominibus et aduerbijs: que interrogatiue et relatione habent. Sicut in prepositionibus et coniunctionibus de quibus taliter est notandum. De interrogatiuis interrogatiue positum seruat naturalis accentus: ut quis. acciunt enim quis: sed qui circumflectitur. Sicut quibus interrogatiue positum circumflectitur primam. Idem contingit quibus interrogatiua ponuntur infinite: quia seruant naturalem accentum. Sed circa hoc infinitum que sciendum est quod habet duplicem infinitatem. Nam quibus equipollet huic infinito quis: ut nescio que currat. id est quis et tunc circumflectitur. Quibus autem requirit duo verba: ut qui interficiet tyrannum premium accipiet. id est quibus: et tunc habet accentum tertium interrogatiui. id est graue. Idem est de consilibus infinitis dicendum ut qualis: quantus: qualiter: et quantum et cetera. Et seruet idem tam in nominis quam in obliquis. quibus autem huiusmodi interrogatiua ponuntur relative: distinguendum est: quia si ponuntur in contextu. id est in eadem clausula cum suo antecedente grauantur per omnes syllabas. et hoc est in locutione poni: ut homo qui currit mouet: et quibus legitur sortes: legitur plato. Si vero per se ponantur. id est extra contextum: hoc est in alia clausula tunc acciuntur in illa syllaba ad quam pertinet irregularis accentus: ut sortes currit que mouet. id est sortes currit et ipse mouet. ita sumitur ibi que fuit iacob: que fuit isaac que fuit abraam. Sunt enim huiusmodi nomina et aduerbia quibus inceptiua clausularum: et tunc faciunt relationem explicitam: et oportet quod tunc acciuntur ad ostendendum hanc vim. Quibus inseruntur clausule sui antecedentis: et tunc faciunt relationem implicitam: vnde trahuntur ab antecedente suo: et ideo tunc amittunt naturalem accentum et reguntur graui. Quidam vero dicunt relationem in locutione poni: quibus immediate adiungitur suo verbo. Sed extra locutionem: quibus dictiones alterius capituli cadunt inter relative et verbum: ut petrus est amicus meus: que cum ad eum venisset curialiter me recepit. Habet autem predicta distinctio locum in omnibus interrogatiuis nominibus et aduerbijs: que relative accipi possunt: ut quis: qualis: quantus: quot: quotenus: cuius: cuias: quo: qua: vbi: et vnde: quibus: cur: quantum: et qualiter: et quotiens.

De accentu prepositionum.

Quia quoque distinguendi prepositiones variant accentus suos: et merito: quia magis coherent que alie dictiones. Hi autem large accipiuntur prepositiones. scilicet tam vere que aduerbiales: que aliquibus casibus seruiunt: sicut donatus enumerauit. De his ergo sicut vult Priscianus in xiiii. li. tres regule dantur tales. Prepositiones per se plate acciuntur in fine. Hoc sic intelligimus. scilicet quibus ponuntur maliter: ut ad que pars est. Secunda regula est hec: Dis prepositio preposita suo casuali: ut extra domum vel interposita suis casualibus: ut domum extra tuam. vel preposita casui relato ad suum casuale: ut extra mundi terminos. grauantur in omnibus syllabis. Locus enim talis habet se ad modum materie ratione principij: et ideo amittit regularem accentum. Tertia regula est hec. Prepositiones postposite casualibus quos exigunt. vel posite per defectum verborum: ut o mi sola met super ascyonactis imago. id est superes: vel posite in fine ut mille homines venerunt supra: seruatur generalis regula accentuum que est: ut monasylabe prepositiones acciuntur ut trans per et bis syllabe acciuntur penultimam. ut vado renu ultra: nisi differentia prohibeat: ut maria omnia circum. Dicuntur enim circum acciuntur ultimam ne sic putetur esse nomen: et nisi de necessitate postponatur: ut cum. vnde non

acciuntur: sed grauantur post ipsos quibus ablatiuos: me: te: se: nos: vobis: quibus non debet preponi. Ex predictis patet quod sine prepositio quibus preponitur casuali grauantur in utraque syllaba ut sine timore. Sed quibus postponitur acciuntur penultimam. ut te sine nihil altum mens inchoat: ut dicit Priscianus in tractatu prepositionum. Ex hoc etiam constat quod tenus quibus casuali postponitur acciuntur primam: ut oretenus: quia seruat generalis regulam accentus. Et scias quod licet versus postponitur actio et trahit ipsum secum ad faciendum vnum aduerbium locale: ut italia versus. vnde ille actus amittit generalis accentum et grauantur omnibus syllabis. Vel dicatur quod sint due partes: et versus inclinatur accentum precedentis dictionis ad hanc syllabam verum vnde omnes alie grauantur: et illa sola ibi circumflectitur: et sic est inclinatus. vnde dicit Priscianus in xv. li. Italia versus: sicilia versus: ipse accentus esse composita monstrat: nisi dicamus quod versus inclinatur ibi supradicta nomina. coniunctiones causa distinctionis variant accentum: quia preposite omnibus grauantur syllabis ut sortes currit: g mouet. postposite vero seruant regularem accentum: ut sortes currit. mouet g preter encliticas que postposite grauantur: que admodum si preponerentur. Magis autem appellantur iste tres: quia: ue: ne: que alie coniunctiones subiunctiuum ordinis: et ideo fuerunt potius enclitice. Distinctio insuper regularis accentus cogit acciuntur in alijs syllabis quibus corrumpti: ut alpinas penultimam. grauantur tamen si sit longa. deberet enim acciuntur: sed cogit eum grauari circumflexus accentus que est super ultimam. Sicut passio grauat mediam: queuis ipsa sit longa propter ultimam circumflexam. sicut meimet grauat mediam queuis sit longa quod facit accentum acciuntur positus supra primam syllabam per se: quia syllabica adiectio non potuit mutare accentum in pronome. vnde sicut ego et meimet acciuntur primam per se: ita sequente syllabica adiectio: ut ego et meimet. Idem contingit in compositis ab hoc verbo fio quibus significat passionem: ut tepesio fis sit. scda enim et tertia persona propter sortium prime que habet accentum super hanc penultimam syllabam. quam secunda persona circumflectit: sed tertia acciuntur: et inde corrumptus accentus prime syllabe que esset regularis acciuntur da sed propter principalem accentum ultime syllabe grauantur. Sicut composita ab hoc verbo facio grauantur antepenultimam. in imperatiuo quibus deberet acciuntur propter sequentem breuem: sed quia est principalis accentus super hanc syllabam fac: ideo omnes alias oportet grauari: ut tepesio. et benefacio. Sicut causa distinctionis ponimus accentum supra hanc syllabam licet in hoc datiuo alicui: quia scilicet apud metricos accipiuntur per trissyllabo. vnde accentus deberet esse supra primam syllabam. sed respicimus in accentu modum relationem placam que accipit illum datiuum per tetrasyllabo. Et ideo ponitur ibi accentus supra hanc syllabam licet tanquam esset antepenultimam. Idem contingit in multis vocatiuis: ut pompeii vultus: que dicitur accentum non habere super primam syllabam: quia bisyllabi sunt apud metricos: sed causa scissionis habet actum super hanc syllabam e: sic in integris erat: quia profertur in prepositione tanquam trissyllabi. De hoc etiam supra dixi in impedimento scissionis.

Questio de accentu prepositionum et aduerbiorum.

Ueri hic potest: quare aduerbia habent accentum determinatos: siue preponantur: siue postponantur nisi fuerit differentia causa: prepositiois nes vero non. Item queramus quare prepositio preposita suo casuali grauantur omnibus syllabis. Postposita vero acciuntur in principio: et retinet generalis modum accentuandi nisi fuerit differentia causa. Solutio. Ad primum dico quod aduerbia determinata habent significationem respectu prepositionum: et eadem siue preponantur siue postponantur: et propterea non mutant suos accentus siue sint ante siue post. Prepositiones vero non sicut habent determinatam significationem: nec eadem quibus preponuntur et postponuntur: quia prepositiones significant eandem habitudinem que per casuale signatur. vnde earum significatio ab adiunctione casualis determinatur. Item non habent eandem significationem quibus preponuntur et postponuntur: quia quibus preponuntur modum prepositionis habent. quando autem postponuntur suis casualibus quasi modum aduerbij habent. Circa enim quibus respicit casuale et ei deseruit: prepositio est: et significationem prepositionis proprie retinet. Quibus vero profertur sine

casuali magis aduerbiū est. et sic hñt aliā significationē in pponendo et postponendo: et ppter ea nō hñt unū modū accentuādi determinatū: sed diuersificatū. Ad secundū dicendū qd ppositio signat eandē habitudinē qd p casuale signat: et h cū pponit: et ppter ea unū cū suo casuale qñ in diuisū ab ipso. vñ respicit casuale sicut syllaba respicit dictionē cuius est pars ab ipsa diuisa. Et ad h designandū grauaf in oibus syllabis cū preponit: et tūc hz nālez accētū prepositiōis quē retinet ad modū et p modū vnus syllabe. Quā aut postponit suo casuale nō retinet nālez ordinationē: nec ponit sub dictione qd significet idē qd ipsa signat in diuisa a suo casuale. vñ qz mutat ordinationē de bitā prepositionis mutat et accentū debitū eidē. et h duplīciter. Si enī hz scidentā cū aliqua parte orōnis acuit in fi. ppter ambiguitatē tollēdā: sicut supradictū est de hac dictione pone. Si aut nō habeat scidentā cū aliq parte orōnis: tunc tenet modū accentuandi generalē seu regulārē: et acuit in principio vel in medio: sicut cū determinatur ad diuisum.

De accentu interiectionū.

Interiectiones ut dicit Prif. in li. de accētū nul

lā certā regulā accentuandi tenēt. Aliqñ enī hñt principalē accentū in vltima syllaba: aliqñ in penl. aliqñ in antepenul. Pōt hic queri de eo qd dicit qd interiectiones nō seruat regulā determinatā accentuādi: cū acuant aliqñ in fine: aliqñ in medio. videt enī qd implicet opposita: qz si hñt in medio vel in fine accentū: hñt accentū determinatū. et dicit qd nō. et tñ dicit qd habēt accentū in medio vel in fine. Itē in maiori dicit li. xv. g. Interiectiones nō habent certos accentus. sed hñt accentū in medio vel in fine: est habere accentū determinatū: quare sibi tradidit. Solutio qd dicit qd nō seruant certos accentus: h intelligendū est put pferunt sine deliberatione. s. qñ significant affectus subito platos et sine deliberatione animi. et h videt velle Prif. qui in fi. xv. libri dicit: Optime de accidentibus interiectionū docuit donatus qd nō sūt certi: quippe cū et abscondita voce. i. nō plene expressa pferatur: et qd affectus cōmoti qualitate confundunt in eis accentus. Aliqñ vō significant affectus platos cū deliberatione: et tunc possunt retinere certū accentū in medio vel in fine: qz sic nō est strarietas in dictis auctōrū. Aliter h qd dicit Prif. qd interiectiones nō habent certos accentus h est qd nō habent accentus determinatos circa aliquem locū vel in fine tñ: vel in medio tñ: sed nunc in medio: nunc in fine sñ diuersas dispositiones ipsius pferentis. Penes hoc enī qd ipse pferens afficit magis faciēdo moram sup vnā syllabā qd supra alterā: vel magis deprimendo vnā qd alterā: siue sit media: siue vltima: penes hoc diuersificat accentus interiectionis: ita qd nō habent ipsuz certū nec in certo loco. Sed hoc qd dicit interiectionē accentū hñt in medio vel in fine: hoc est intelligendū ex dispositione ipsius pferentis: siue eius qui efficit. Pōt enī sic disponi qd eleuet syllabā mediā vel vltimā indifferentē vel deprimat. Dato aut qd interiectiones habeant accentū supra locū debitū et determinatū. s. qñ pferunt cū deliberatione: vt dictū est: Tunc querit rō: quare magis seruant accentū supra syllabā mediā vel vltimā qd supra primā. Rō aut talis est. s. vt in eodē sñ nām partē reducat ad ordinationē: qz ita ē in veritate qd interiectiones signat affectus platos subito. et ppter ea in fine sñ nām maxie fit depressio. sed accentus principalis cū stat in eleuatiōe moderat depressionē. et ppter ea ad hoc qd ordinatio ista sñ nām qd sit in deprimendo reducat ad ordinationē qd est partē tenet interiectio accentū in fine: vel in loco proximo ipsi fini.

De accentu barbarorum.

Accentu aut barbaroz noīuz incertū sum: qz barbari aliter pronunciat qd nos. Tñ vt sepius barbare dictiones

apud latinos in fine accētuant: maxime si sint indeclinabiles vt iacob esau osanna amen. Doctrinale: Dis barbara vox nō declinata latine: Accentū sup extremā seruabit acutū. Nec de accētū scriptori: et si nō lectori cōmemoras se sufficiat. nūc etymologia et diasynthetica qñ mixtim aliqua edisseramus.

Secunda pars de accentu explicat.

Tertia pars de etymo. et diasyn. qñ mixtim incipit.

Etymologia vt

supra in principio huius opis dixi dicit ab etymon qd est verū: et logos sermo. Inde etymologia. i. tractatus de veritate oīuz ptū orōnis absolute. Et sub ista cōprehendunt octo ptes orōnis et earū accidentia: de quibz aliq tangā et maxime de noīe et verbo et participio. Et primo de noīe. In fine etiā subiungā de constructione: et de regimine. Nomē igit vt dicit Prif. in scōdo maio. Est pars orōnis que vni cuiqz subiectozū corpoz seu rerū cōem vel ppriā distribuit qualitātē. Nominī accidūt sex species: qualitas: genus: numerus: figura: casus.

De speciebus nominū.

Species est originalis dispositio dictionis p quā fit primitiuū vel deriuatiuū discretio.

Nominū itaqz aliud primitiuū aliud deriuatiuū. tā primitiuoz qd deriuatiuoz: aliud p priū: aliud appellatiuū: p priū primitiuū vt nilus: p priū deriuatiuū vt nilus. Primitiuū appellatiuū vt mons: deriuatiuū appellatiuū vt montanus. Propriū nomē est illud qd priuatā substantiā et priuatā qualitātē designat: vt martinus. Appellatiuū nomē est qd nālit est cōe multoz quos eadē substantia vel qualitas vel quantitas generalis vel specialis iungit. Generalis vt aīal: spālis vt hō. Spēs p prioz nominū tñ sunt quatuor. s. nomē: p nomen cognomen: et agnomen. De quibus infra in quāta pte dñō procedente dicā in suis locis. Multe aut sunt alie ipēs nominū: sicut Prif. enumerat in maiori. sed spēs de quibus h dicere intendimus sunt decē. s. adiectiuū: relatiuū: collectiuū: cōplexiuū: patronomicū: possessiuū: cōparatiuū: suplatiuū: diminutiū: denotiatiū. s. ante qd de pdictis determinem: aliq dubia circa deriuatiuā spēm moueam.

Questiones circa speciem nominū.

Uero igit primo: quō sumant ista vocabula pmitiuū et deriuatiuū.

Ad h dico qd ista vocabula sumunt transumptiue. Primitiuū enī tractū est a fonte in quo primū apparet aqz veniens p occultos meatus. Deriuatiuū aut tractū est a riuo defluente ab ipso fonte. vñ sicut riuus ab alio riuo pōt deduci: ita vnū deriuatiuū ab alio deriuatiuo trahit originē. sed fons et riuus ad faciendū flumē decurrūt. Et tā primitiua qd deriuatiua orōnem qd pōt dici flumē efficiunt. Dia vō flumina exeunt a mari et in mare tandē redeūt: et nō mare redundat. Sic oēs orōnes a grāmatica suā trahunt originē: et in eandē redeūt: et tā grāmatica nō redundat: qz sicut orō trahit originē a ptibus: et ptes a syllabis sñ māz vocis et syllabe a lris: et ita fit resolutio in easdē. nec pōt in h mari esse aliq redundantia: qz nihil pōt grāmatically supaddi qstūm ad integritatē artis. qd enī grāmatically dicat pelagus habem? a Prif. dicēte in pēnio suo: quū ad herodiani scripturariū pelagus rē. Mora. quoqz de isto fonte loquit dicens: Breco fonte cadent pte detozta. Idē etiā de flumine huius artis inquit: Accrescunt et qñqz arefcūt. Asciscet noua q genitor pduxerit vsus. Uel bemens et liquidus puroqz simillimus amni. Dictiones enī qñqz fluunt et qñqz arefcunt: prout vsus approbat vel recusat. Quero etiā an ety. sit spēs deriuationis: vt cadauer qñ caro data vermibus: videt qd non: qz si h esset tñ

ois dictio pot dici deriuatiua: quoniam ois dictio ethymologizari possit: dummodo velit aliquis meditari. Ad hoc dico quod ethymologia non est species deriuationis: sed quasi species. Alludit enim significatioui trabedo argumentu per litteras vel syllabas aliunde ut bos quasi bonus opator: soli: et mons quasi moles opposita nascenti soli: et taurus quasi tuens agmina vacarum robore virum suarum: et deus quasi dans eternam vitam suis: et roma: quasi radix omnium malorum auaritia et homo quasi habens oia manu ois potentis: quod ois potens oia propter hominem creauit. et sinceris quasi sine carie. et sic desilibus. Non est tamen dicendum quod ab illis deriuantur vel componantur per quod ethymologizantur. De compositis etiam consuevit dubitari: an a suis componentibus deriuantur. Prout dicitur in litteris. Institutionum quod sic: et merito: quod inde trahuntur origine: sed secundum hoc videtur idem esse species quod figura: quod esse non potest. Ad hoc dico quod licet oia composita a suis componentibus deriuantur: non tamen species est figura. Species enim respicit qualitatem quod esse primitiuum vel deriuatum est esse equale. Sed figura respicit quantitatem: quod si est simplex respicit unitatem. si vero composita: respicit binarium: vel ternarium: vel quaternarium. Nam ex pluribus quibus quatuor distinctioibus nulla dictio potest componi.

Similiter

dubitat: an principale deriuatur ab assumpto: ut albedo ab albo: et bonitas a bono. dicitur Prout. quod sic: et merito: quod hoc formantur ab illis: et sunt alterius institutionis. Sed videtur quod potius sumptum deriuatur a principali: quod si est sumptum ab eo ergo deriuatum. Et si illud est principale ergo primum respectu sumpti. Item principale designat causam: et sumptum effectum ois autem causa naturalis est prior suo effectui. ars autem est imago nature: ergo ad artem pertinet quod sumptum deriuatur a principali. Solutio: dico quod principale deriuatur a sumpto: ut bonitas a bono hac ratione: quod sumptum prius sensu et posterius intellectu. principale autem facit sumptum. Forma enim concreta substantie prius cadit in sensum quam intellectum ut bonum: quod ois compositio est vicina sensui. Forma vero abstracta citius cadit in intellectum quam in sensum: ut bonitas. citius enim apprehendit formam abstractam quam concretam: sed grammaticus procedit magis per viam sensus quam per viam intellectus. Et ideo recte dicitur principale deriuari a sumpto: et non e converso. Principale etiam dicitur non: quod sit primitiuum: sed quod est causatiuum. nec sumptum dicitur eo quod sit deriuatum a principali: sed quod est effectiuum: et hoc totum speculat anima intelligibilis.

Quod dicitur

insuper si fiat deriuatio tamen significatione: dicitur Prout. quod sic: ut ab uno semel: quod satis alienum videtur: quod eadem ratio nemons potest deriuari ab alto. Solutio: dico quod recta et propria deriuatio dicitur imaginatione vocis et significatiouis sui primitiuum habere: sicut riuus sui fontis aquam redolet et saporem. Quibus tamen degenerat deriuatio: sicut filius a patre: quod non imitatur primitiuum nisi in voce: ut fere a ferus: et sane et sanus. Nec enim aduerbia veniunt ab illis adiectiuis: sed multum distat a significatione ipsorum. Quibus fit deriuatio significatione tamen: et hoc habet se ad modum filij adoptiuum: ut ab uno semel: non tamen eadem ratione mons deriuatur ab alto: quod ars requirit quod a nominibus numerabilibus trahuntur aduerbia numeralia: ut ter quater: et sic deinceps. sed hoc non poterat stare sine suis principijs. scilicet unitate et binario. ergo cum habemus nomina numerorum: oportuit quod haberemus aduerbia eorundem numerorum. et sic unus adoptauit sibi semel: et duo bis: tria ter: et sic deinceps. sed ars non requirit quod ab hoc adiectiuo descendat nisi suum principale: ut altitudo ab alto: et sic non fuit de arte quod mons deriuatur ab alto tamen. Sicut ergo est filius naturalis et legitimus: et est filius naturalis tamen: et est filius legitimus tamen: ita sunt tres species deriuationum. Deriuatio enim que fit voce et significatione est sicut filius legitimus et naturalis que est de legitimo coitu natus. Que autem fit voce tamen: potest dici spuria: sicut naturalis tamen: que spuria non minatur. Que autem fit significatione tamen potest dici adoptiua: sicut filius legitimus tamen qui dicitur adoptiuus.

Quod dicitur

querit si ex formatione semper proueniat deriuatio: ita videtur: quod formatio quandoque originem introduxit: et sic creat deriuationem.

Non si verum est: ergo ois generis qui format a non deriuatur ab eo: et ois passiuum erit speciei deriuatiue: quod format ab actiuo. Dices forsitan quod si formans et formatum sunt diuersarum institutionum est ibi deriuatio. Contra: participium futuri temporis in rus format ab ultimo supino: et est alterius institutionis quam supinum: ergo participium deriuatur a supino: ergo a nomine descendit: non ergo a verbo. Eadem ratione participium futuri temporis in dus format a gerendo presentis participij: quod est alterius institutionis: ut legens tis: inde legendus: ergo deriuatur ab eo. non ergo descendit nec deriuatur a verbo passiuo. Ad hoc respondeo quod formatio quibus inducit deriuationem: et quibus non. Si enim formans et formatum ab eadem fuerit vel fluunt institutione: tunc unum ab altero non deriuatur. vnde generis non deriuatur ab non: quod vnius nature sunt. id est institutionis. Sicut actiuum et passiuum ex vna institutione significatur. Sicut participia gerundia et supina ab vna institutione cum suo verbo dependet. et ideo habet unum formet ab alio: non tamen deriuatur sed oia deriuantur a verbo. Gerundia enim et supina magis annexa sunt verbis quam alia nomina: sicut per in coniugatione verborum: ac si formans et formatum diuersas habent institutiones: ut albus et albedo: tunc est ibi deriuatio: et sic alicubi est formatio vbi non est deriuatio: et aliquid est deriuatio vbi nulla est formatio: et alicubi ambe simul occurrunt.

Ella

etiam deriuatione que fit per antifrasis. id est per contrarium dubitat: ut luctus a linceo: parca a parcendo: libitina a libedo. Dico quod recta est talis deriuatio: quod fit voce et significatione. sed sicut est duplex finis in natura. scilicet consumens et consumans: Nam consumens est ille qui destruit. Consumans est ille qui perficit: ita oportuit in specie duos fines interuenire: cum itaque deriuatiua imitentur significationem primitiuorum: per perfectionem talis deriuatio est consumatiua. Cum vero imitantur significationem primitiuorum per destructionem: talis deriuatio est consumptiua: ut libitina: quod non libet. Nam certum est quod uterque finis debet substantie cuiusque literalitate. scilicet consumens et consumans. sicut enim perficit ita tandem consumit.

Alia translatio facit deriuationem.

Translatione

sicut querit: an per faciat deriuationem ut theos: inde deus: patir: inde pater. matros: inde mater. Dicitur quidam quod sic: ergo secundum eos ego tu sui deriuatiua sunt: quod transferuntur de greco in latinum: ut dicitur Prout. Item secundum eos unum et idem nomen est primitiuum et deriuatum ut etherem vel ethera: quoniam grecus actus dicitur esse primitiuum et latinus dicitur esse deriuatum: imo ois nomen latinum erit deriuatum quoniam possit grece declinari et a greco nomine deriuari: ut martinus inde martinus: et pamos inde priamus. Ad hoc dico quod quoniam latinum est eiusdem significationis proorsus cum greco nomine vel hebreo: nulla est ibi deriuatio: sed solummodo quedam detorsio vnius lingue in alteram: ut iacob: inde iacobus: ioseph inde iosephus. Et ideo deus non deriuatur a theos: nec pater a patir: nec mater a matros: quod idem sunt: nec differunt in significatione: nec in modo significandi: quod non est dicendum quod sit alius homo quam qui loquitur grece: et alius quam qui loquitur latine. Sicut non est dicendum quod greci habent alia euangelia quam latini: quibus habeant alias voces vel pronunciations: ac si latinum differat a greco vel hebreo aliquantulum in significatione vel in modo significandi: ut non sit idem cum illo: tunc si relatio fit in lingua latina: sine dubio est ibi deriuatio ut gigno a geos quod est terra: et oler oleris ab olon quod est totum: quod totus est albus: oler est quedam avis alba. scilicet cignus: et paracletus a paraclisis quod est consolatio: et spiritus a pir et ignis. et ita est caute de singulis iudicandum. ita vult magister et bene: et sumit deriuationem stricte et proprie et hunc sequor. Si autem infra in quinta aliter dictum reppereris scias me non hoc dicere asserendo: sed conuersionis que multum large superat deriuationes opinionem potius recitanda. Notis iam questionibus circa speciem deriuatiua et solutis: nunc de speciebus nominum super numeratis: et primo de adiectiuo secundum ordinem videamus.

De adiectiuis nominibus.

Adiectiuū nomen est illud quod adiectis proprijs vel applicatiuis nominibus: et signat laudem vel vituperium: vel medium vel accidens unicuique: laudem ut iustus: vituperationem: ut iniustus: medium ut magnus. Dicimus enim magnus imperator laudantes: vel magnus latro vel fur vituperantes. Accidens vero. i. suū unicuique: ut niger cornus: et altū mare. Propriū autem est adiectiuorum comparari: ut dicitur Philosophus in ij. maio. vñ patet quod illa que non comparantur non sunt vera adiectiua. Item nullū verū adiectiuū deficit in aliquo casu. que enim deficiunt fixa sunt: ut fas: sicut dicā infra in ca. de participijs in fine. Item scias quod adiectiuū in tres species diuiduntur. Nam quedā sunt mobilia per tres terminationes. quedā adiectiua diuinctim sunt omnis generis. ut prudens. quedā in cōe et neutrum diuiduntur: ut hic et hec fortis et hoc forte. Pauca tamen terminant masculinū in er: femininū in is: neutrum in e: ut hic acer: hāc acris: hoc acre. De his plenius dicā infra in ca. de omni genere. et in ca. de declinatione nominis. Et scias quod verū adiectiuū substantiuat in neutro genere: et tunc resoluitur in suū femininū et in generale vocabulū: ut albu currit. i. alba res currit. Quicquid resoluitur in nomen sue proprietatis: ut descendamus in planū. i. in planiciē. Quicquid resoluitur in nomen minus quā generale: ut multum vini est in foro. i. multa pars vini: vel multa copia. Item nota quod adiectiuū professionis potest substantiuari in quolibet genere: et in utroque numero: ut grammaticus currit: dialectici disputant. vñ Hora. Grammatici certant: et adhuc sub iudice lis est. Similiter adiectiua pertinentia ad rationabilia: dignitate rationalis creature substantiuant in quolibet genere: et etiā in utroque numero: sicut iustus germinabit sicut liliū: et iusti in perpetuum viuent. Nota etiā quod si vñ adiectiuū ponatur inter duo substantiua mediante copula verbali tenet recordare cum sequenti et non cum antecedenti: ut bos est vitale animal: et crucibulū est bonus vigilator. Fallit tamen in quibusdam participijs: ut aqua est facta vinū: et petrus est electus potestas.

De relatiuis substantie.

Relatiuū est ante late rei a recordatiuum quod ut vult Philosophus in mino. Relatio est rei ante late recordatio: ut hic sortes currit qui disputat. hoc relatiuū qui facit recordationem de sorte qui est res ante lata. Relatiuorum autem alia sunt relatiua substantie: ut qui et ille: alia sunt relatiua accidentis: ut talis: qualis: tantus: quantus: Relatiuū substantie est quod refert eandem substantiā cum suo antecedente in numero: ut qui et ille. Relatiuorum substantie quedā sunt relatiua identitatis ut qui ille: quedā diuersitatis: ut alter: et reliquus: et filia. Relatiuū substantie identitatis est quod refert et supponit per eodē: ut sortes currit qui disputat. hoc relatiuū qui refert sortē et supponit per eodē sorte. Omnia siquidem relatiua substantie identitatis referunt eandem substantiā numero cum suo antecedente: et referunt et supponunt semper per eodem in numero. Ex hoc patet quod maior est certitudo per relatiuū identitatis quā per suū antecedens positū loco relatiui: ut homo currit: et homo disputat: quod dubiū est vtrum de eodē homine dicatur vel nō. Sed quum dicatur: homo currit et ille disputat: certū est quod de eodē homine dicatur. Hoc etiā patet per Philosophum in minoribus dicentē: Num dicatur: Ajax iuit ad troiā: et Ajax fortiter pugnauit. dubiū est de quo aiace intelligatur. Si autem dicatur Ajax venit ad troiā: et idē fortiter pugnauit: de eodē intelligatur aiace. Relatiuū diuersitatis substantie est quod supponit per diuerso ab eo quod refert: ut sortes currit et alius disputat. Hoc relatiuū alius refert sortē: et supponit pro alio a sorte: quod sensus est: sortes currit: et alius a sorte disputat: et ita facit recordationem de sorte.

De relatiuis accidentis.

Acto de relatiuis substantie: dicendum est de relatiuis accidentis. Relatiuū autem accidentis est quod refert eandem rem per modum denominationis: ut tale et filia. Et scias quod hec est differentia inter

relatiuū substantie et accidentis: quod relatiuū substantie refert unquam rem per modum eius quod quid est: ut albedo que est in pariete: et color qui est in corpore: et sic de alijs. Relatiuū autem accidentis est quod refert rem per modum denominationis ut sortes est albus: et talis est plato. Item relatiuū substantie refert idē in numero: et sic facit personalem relationem. Relatiuū enim accidentis refert idē in specie: ut sortes est albus: et talis est plato. et sic facit simplicem relationem. Et hoc ideo est quod idem accidens in numero non potest esse in diuersis substantijs: sed idē accidens in specie potest esse in diuersis substantijs. Relatio autem personalis appellatur quā relatiuū et antecedens supponit per eodē in numero: ut petrus currit qui mouet. Simplex vero relatio dicitur quā relatiuū et antecedens supponit per eodē in specie: sed non in numero: ut mulier dānauit que saluauit. alia fuit mulier que dānauit numero: quod eua: et alia que saluauit: quod maria: Item relatiuū substantie sicut qui: et relatiua personā trahunt genus a precedenti dictione proprie: ut video hominē qui est animal. Alii quā trahunt genus a sequente dictione minus proprie: ut se mini tuo quod est christus. Relatiuū vero accidentis siue qualitatis trahit genus a sequenti dictione proprie loquendo: ut talis est padus quale est mare. et nullū tale est deo sacrificiū: quod lis est zelus animarū. Alii quā autem trahit genus a precedenti dictione: sed improprie. vñ Hora. Putrescentes māmē tales sunt quales sunt equina verba. Relatiuū accidentis diuiditur: quod aliud est relatiuū identitatis: ut talis. et aliud est relatiuū diuersitatis: ut alteriusmodi. Relatiuū accidentis identitatis est: quod refert eandem qualitatem in specie: et supponit per eadem in specie: ut sortes est albus et talis est plato. Relatiuū autem diuersitatis in accidentibus est quod refert idē accidens in specie: et supponit per diuerso in specie: ut sortes est albus: et alteriusmodi est plato. Differt autem relatiuū identitatis accidentis a relatiuo substantie identitatis: quod relatiuū substantie identitatis refert eandem substantiā in numero. Relatiuū identitatis in accidentibus non refert idē accidens in numero: sed idē accidens in specie. Item relatiuorum identitatis in accidentibus: aliud est relatiuū quantitatis continue: ut tantus: aliud discreti: ut tot. Sciendum etiā est quod talis: tantus: tot: totiens: quotiens potest esse relatiua: demonstratiua: redditua: eo quod si ad presentes dicantur demonstratiua sunt: ut dicimus demonstrantes mare: Talis est nilus: et demonstrantes herculē: talis est plato. Si autem non dicantur ad presentes siue per demonstrationes rerū presentium: tunc sunt relatiua vel redditua. sed proprie redditua sunt: que referuntur ad interrogationem precedentem: ut si dicantur: Qualis est sortes: talis qualis est plato. Relatiua autem quicquid sine interrogatione preferunt: ut qualis est plato: talis fuit sortes. Et quicquid adiectiua nomina dicuntur specialium accidentium: ut ethiops est niger: et talis est cornu: vel sortes fuit albus: et talis est plato.

De Relatiuo qui.

Irca hoc relatiuū qui potest queri: an ponatur per defectum sui antecedentis. Ad hoc dico quod qui potest poni per defectum sui antecedentis per omnes casus: dummodo antecedens intelligatur in nō casu: ut venit cuius causa deest: exigit cui debeo: miratur quem timeo floret quo docente proficio. In omnibus his subaudiendus est nō casus: sicut dicitur Philosophus in mino. Sed quid si antecedens intelligatur in obliquo: Ad hoc dico quod relatiuū potest poni in omni casu per defectum sui antecedentis: siue antecedens intelligatur in nō siue in obliquo simili relatiuo. vñ bene dicitur: Misereor cuius misereris. Parco cui parces. Si nūquid potest poni hoc relatiuū quod per defectum antecedentis intellectui in casu dissimili: credo quod sic. vñ Lato: videto cui des. i. illi cui des. Ecce relatiuū ponitur in obliquo: et antecedens intelligitur in actō. eodē modo bene dicitur: Amo cuius misereris. Relatiuū est enim quod dicitur recordare cum antecedente in genere et in numero: sed in casu nūquid tenet recordare quantum est de natura sua. Et propter hoc ita bene potest intelligi antecedens in simili obliquo sicut in dissimili: sed quidam contrarium dicant. Non autem auertitur quod. i. relatiuū intelligatur

in antecedente: nisi sit demonstratiuū: vt demonstrato ni-
lo bene dicit: tale est mare: quia intelligit quod est nilus.
Uñ Pñf. in pmo minoris dicit: Relatiua nisi sint cōposi-
ta intelligi minime pñt: nisi in demonstratiōe. Tūc enī et
sine relatiuis possum⁹ redditiua pferre: vt si ostēdentes
virgiliū dicam⁹ Talis fuit homerus. vel theseam demō-
strantes dicam⁹ Tantus fuit hercules. Q. aut dicitū est qd
posito relatiuo intelligat antecedens in oī casu: hoc verū
est nisi aliud nomē impediāt: vt quū dicit Sum similis
q̄ currit. et vado ad q̄ currit: qz talis eclipsis nō est toleran-
da. Nō enī hic pōt intelligi antecedens in relatiuo impe-
diente prepositione q̄ non debet poni sine casu cui seruit.

De relatiuo qui.

Veritur circa hoc ^{relatiuū} ^{q̄ an cō-}

grue dicat Nō est res fragilis q̄ de facili moriuntur. Ita videt: quia Boeti⁹ simile locutionē ponit dices
Quid est imbecilli⁹ hoīe quos muscularū sepe morsus ne-
cat. Dico qd valde impropria est talis relatio: est tñ excusa-
bilis: qz huiusmodi noīa appellatiua qñqz habent respec-
tum ad rem sp̄i q̄ intellectu est vna res singularis: et ita
sunt propria teste Pñf. Qñqz habent respectū ad particu-
laria eiusdē sp̄i: et sunt cōia. et hoc modo est ibi dicendū
Quid est imbecilli⁹ hoīe quos et c. qz antecedēs venit sim-
pliciter qd habito respectu ad speciē q̄ simplex est: qz oīa
vniuersalia sunt simplicia: sed relatiuū tenet psonaliter. i.
pro particularib⁹ hoīb⁹ qui dicunt psonē. Qñqz pluralis
ad singularē refert vt repudiabat seruitia cui⁹ in regione
magna copia erat. Antecedens enī venit pro formatis. i.
seruis. relatiuū autē pro forma. i. seruitute ipsoz. Ita etiā
consuevit dici Dabeo tres denarios et eo ampli⁹. Refert
enī hoc pnomē eo ternariū signatū hoc noīe tres: et tamē
supponit eundē ternariū pro trib⁹ denariis. In sacra etiā
pagina inuenim⁹ qd plurale refert ad singulare in Gen. i.
vbi dicit: Creauit de⁹ hominē ad ymaginē suā. ad yma-
ginē dei creauit illū. masculū et feminā creauit eos vel il-
los. Et hoc dicitū fuit anteq̄ faceret mulierē de costa viri.
Ad h̄ dico qd naturā hoīs voluit demonstrare: qz licz sit hō
vñ in specie: tñ ad multitudinē creat⁹ est: q̄ multitudo nō
nisi p masculū et feminā poterat puenire. et ita in antecede-
te est vnitas sp̄i q̄ est principiū multitudinis. In relati-
uo autē est pluralitas q̄ est causa generandi. et sic talis rela-
tio fuit valde naturalis et decens. Siles abusiones qñqz
facit relatiuū in genere: vt semini tuo qui est xps. Magi
enī voluit ponere relatiuū in mas. ge. q̄ in neutro causa
discretionis vt ostēderet nullū aliud nisi xpm fuisse illud
semen in quo bñdicunt gētes. De cōpositionib⁹ aut et de
syllabicis adiectionib⁹ dicā infra in figura cōposita. No-
ta etiā qd si hoc interrogatiuū q̄ iūgic vbo substatiuo vel
vocatiuo: si sequat nomē propriū habet querere de pro-
pria substatiua: et tūc cedit in suppositū: et debet fieri respō-
sio p demonstratiuū pnomē: vt q̄s est socrates iste: vel ille.
Si vō sequat demonstratiuū pnomē: habet querere de
propria noīatione: et tūc cedit in appositū. et tūc debet fieri
respōsio p propriū nomen: vt q̄s est iste: socrates vñ pla-
to. Si vō iūgat vbo accidentali: pōt fieri respōsio tā p pro-
priū nomē q̄ p pnomē demonstratiuū: vt q̄s currit: ille vñ
iste: sortes vel plato. tñ si reddit nomē eget altera interro-
gatione. Uñ dicit Pñf. in pmo mino. Quū aut q̄s ponit-
tur p se interrogatiuū: pōt cuiqz vbo adiungi: vt q̄s am-
bulat: q̄s loquit: q̄s legit. Et si pnomē reddit nō eget alte-
ra interrogatione. Sin vō nomē poti⁹ eget altera interro-
gatione pro multoz similitudine nominū: vt q̄s currit: aiax:
quis aiax: thelomon: vel locrius.

De nomine collectiuo.

Collectiuū nomē est illud qd in singulari
numero multitudinē signat: vt populus: plebs: con-
cilio: turba. Et vt vult Pñf. in. v. li. ca. de numero: huiusmo-
di noīa collectiua sunt singularia voce: sed pluralia intely-

lectu: qz in singulari numero vniū plurib⁹ simul. ppls
enī signat plura et nō vñ. Sed videt qd nomē collectiuū
fit singularis numeri intellectu: qz hoc nomē ppls habet
modū signandi vt vñ: ergo facit discretionē singularitatis:
et p consequēs est singularis numeri intellectu sicut dicit
Pñf. Itē si eēt pluralis numeri intellectu magis proprie
diceret populus currit q̄ populus currit. et ita hec eēt si-
guratiua Populus currit: et nō illa Populus currit. Oīs
enī cōstructio ad intellectū referēda est vt dicit Pñf. Itē
hoc nomē ppls ex vna institutiōe datū est tñ ab vna for-
ma: qz vñ rei vnica est pfectio: ergo cōstituit intellectū vt
de vno: ergo est singularis numeri voce et intellectu. Qd
si verum est: ergo nō est dicendū ppls currit: etiā p figu-
rā magis q̄ hō currit. Solutio: Dico qd est singularis nu-
meri voce et intellectu. i. modo intelligēdi: qz licz plura sit
significet. i. appellet: tñ significat ea vt vñ. et idē propriissi-
me dicit populus currit. Improprie autē dicit populus
currit id est p sintbesim. i. cōcidentiā: qz nō ad intellectū:
s̄ ad ea q̄ intelligunt habet ibi respectus. si aut vis trās-
sire intellectū ad res intellectas: bene potes dicere qd est
cōgrua intellectu. Et ē dicēdū qd ppter talē trāssumptionē
hoc nomē populus signat vt plura: quū dico populus cur-
runt. Verbo aut Pñf. respondem⁹ qd elegantissime dixit
qñ ait: Est plurale intellectu. i. plura sit appellans vno in-
tellectu singulari. propter qd etiā dixit qd est singulare vo-
ce: qz in forma singularis numeri plura et vñ signat. Plura
enī vt vñ pñt vno intellectu pariter apprehēdi. Si dicat
aliq̄s qd vñ signat vñ etiā debet eē signatū. vñ quū intel-
lectus sit intellecte rei signū nō pñt vno intellectu plura si-
mul apprehēdi. Rñdeo qd apud animā plura sit dicunt
vñ signatū: vt hoīes et ppls. et ita p nomē collectiuū dat
vna forma respectu multoz: et vñ intellect⁹ qui est signū
vñ signatū: siue id signū sit vna res siue plures. propter h̄
noīa collectiua sepe cōstruunt cū vbo plurali vt turba ruunt.
et pōt ista figura nō solū tolerari: s̄ etiā vsualiter obseruari.
S̄ qñ an possit dici Albus populus currit: Dico qd
bene pōt adiectiuū ad eandē proprietatē trahi: qz caret nu-
meri discretionē. vñ bene dicit Albus populus currit: sed
post vñ substatiuū caue: qz pro viris dicēdū est Popu-
lus sunt albi. pro feminis aut Populus sunt albe. Nec ē
dicēdū aliquo modo Populus sunt albus: qz verbū iam
traxerat nomē ad pluralitatē. vñ si adiectiuū singulare ses-
quat post vñ: nō bene respōdet substatiuo posito colle-
ctiue: tñ ante verbū bene diceret: vt alb⁹ ppls sunt in hac
vrbē. De relatiuo dicem⁹ qd pōt ad eandē proprietatē trahi:
vt populus h labijs me honorat: cor aut lōge ē a me. Que-
ritur etiā an bene dicat Sēs q̄ nō nouit xpm maledicti
sunt: Dico qd pōt dici. et inuenit simile in Joan. vii. Tur-
ba inqt q̄ nō nouit legē maledicti sunt. Dubitat etiam de
ista Populus q̄ currit disputant. Dico qd si iste termin⁹ q̄
currit fungat loco participij: cōgrua est sicut ista: Popu-
lus curres: et bononiēsis: vel alb⁹ disputat. Si aut fungat
loco cōiunctionis et vbi: incōgrua est sicut et ista Populus
currit et disputat: qz nō pñt collectiua sit accipi singularitē
et pluraliter. Queri cōuenit an ecclia sit nomē collectiuū:
et videt qd sic: qz est congregatio fidelū: ergo poterit dici
Ecclia dei sunt in celo. Dico qd nō est collectiuū: qz colle-
ctiuū sapit diuersitatē: s̄ ecclia tantūmō vnitatē. Sūt enī
oēs fideles qdā mēbra charitatis vinculo cōiuncta in vno
corpore cui⁹ caput xps est. et sic nō est dicēdū Ecclia sunt:
vel ecclia militat: ne videat in ecclia dei eē diuisio q̄ vni-
tate sp̄iali firmiter est vnita. Sūt etiā qdā collectiua q̄ di-
stributionē habet: vt vterqz neuterqz. Nā omne distribu-
tiuū ē collectiuū: s̄ nō ecōuerso. Inde cōgit qd huiusmo-
di collectiua qñqz cōstruunt cū verbo singulari: vt oīs hō
currit: et vterqz istoz disputat: et hoc habet proprie. Qñqz
cū vbo plurali p figurā que dicit sintbesim. et hoc in eadē
psona: vt h̄: Utraqz formose paridi potuere videri. vel in
psona sequētis genitiui: vt vterqz vestrū vocamini scipio-
nes. Hoc etiā dicit Pñf. et sic bene dicit Uterqz nostrū

legim⁹. Un⁹ Qui. Miscuimus lachrymas mestus uterq⁹ suas. Idē sepe ɔtingit in alijs collectiuis: vt iubilate deo oīs terra. Et apud Horatiū: Factam⁹ iam pridē oīs de roma beati. Et apud Quidiū: Quisq⁹ vbiq⁹ viri faciles ad uertite mētes. Et in Aplo: Alter alteri⁹ onera portate. Distributiue voluit intelligere Aplos pro oīb⁹ duob⁹. Sile ē illud Terētij: Aperite aliq⁹ acuti. et illud sup⁹ Juliu⁹ Auis sum⁹ certare cū parētib⁹ queq⁹ ciuitas suis.

De nominibus complexiuis.

Ant autē quedā noīa similia collectiuis q⁹ dicunt⁹ complexiua: q⁹ in eodē numero veniunt tā pro vno q⁹ pro pluribus: vt vinū et arma. In eo q⁹ tenent⁹ pro pluribus naturā collectiuorum vident⁹ habere. sed in eo q⁹ tenent⁹ pro vno discrepant ab eis. et huiusmodi noīa gerūt ymaginē epichemōrū: q⁹ sicut epichemū vna voce et vno articulo signat aīalia vtriusq⁹ sexus: ita noīa complexiua vna voce et eodē numero tā pro vno q⁹ pro plurib⁹ supponūt: vt aurū et nuptie. et ideo nō debēt proprie in vtroq⁹ numero declinari q⁹ in vno gerūt officiū vtriusq⁹. Que autē inter ista complexiua magis vim vnitivā habēt: debēt in singulari numero declinari: vt pluis: sanguis: lutū cenū: hec enī vehementē habēt aggregationē. Silt⁹ noīa metalloꝝ vel seminū vel liquidōꝝ ad mensurā vel ad pensum p̄tinentiū complexiua sunt: vt aurū argentū hordeū frumētū vinū et oleū mustū: et liquamen. Si autē nō p̄tinet ad mensurā vel ad pensum tūc declinant⁹ in vtroq⁹ numero. nō enī ɔsuevit aq⁹ pendī vel mensurari. sed s̄m hoc non deberet metallū in plurali numero declinari: nec es eris. Dico q⁹ q̄nq⁹ sunt noīa generalia: q̄nq⁹ spālia. Prout sunt generalia i vtroq⁹ numero declinant⁹: q⁹ multe sunt spēs eris et metalloꝝ. Prout vō sunt specialia declinant⁹ in singulari t̄m: vt aurū et ferrū. Complexiua vō q⁹ declinant⁹ in plurali numero t̄m: magis habēt se ad multitudinē. et inde p̄cessit ratio q⁹ t̄m pluraliter declinant⁹: vt nuptie. Nā h̄ nuptie possunt esse vniū cōnubiū: duo t̄m exigunt⁹ ad eē nuptiarū. s. masculus et femina. Silt⁹ nō est q⁹ armat⁹: licz habeat vniū gladiū. Et kalendone idus rōne sue pluralitatis habēt: q̄m in principio multe vocabant⁹ ad audiēdū denūciationē kalēdarū. None sunt principia nudinarū q⁹ multitudinē mercū et p̄sonarū requirūt. Idus autē nudinarū diuisiones vbi silt⁹ rerū pluralitas et p̄sonarū est necessaria. Scale sine multitudine graduū vel duoz eqlitate lignoz non fiunt. Tenet⁹ bre priuationē luminis duoz oculoꝝ importāt: vel habēt respectū ad priuationē lucis illustrantis et rei q⁹ illustrat. Noīa festoz q⁹ apud antiquos fere oīa t̄m in plurali numero rōnabiliter declinant⁹: vt letanie arū: azima moꝝ: encenia encemōꝝ: q⁹ multa req̄runt⁹ ad celebrādū festa: vel q⁹ nō t̄m vno die: sed plurib⁹ digniora festa celebrabant⁹. Festa t̄m plura que nos colim⁹ nostro tpe sunt singularia vt natiuitas: epiphanie: pascha: penthecoste: q⁹ vnus de⁹ vna fides vniū baptisma vnitatem magis q⁹ pluralitate letatur. silt⁹ noīa libroꝝ sepe t̄m pluraliter declinant⁹: vt isago: ge: decretales: decreta: topica rhetorica: analetica: tegni: et pantegni: q̄uis ista duo sunt indeclinabilia: quia q̄uis liber sit vniū in formitate materie: in distinctionib⁹ t̄m et sententiarū varietatib⁹ habet in se multitudinē. et sic de oīb⁹ complexiuis pōt rō assignari q̄re t̄m sunt singularia: vel t̄m pluralia. Nūc de eisdem quedā dubitabilia subiūgam⁹.

Querit ergo an possit cōgrue dici vinū sunt: vel aurum sunt: sicut dicim⁹ populus sunt: ita q⁹ fiat suppositio pro vino quod est multa: vel pro auro quod est multa. Ita videt⁹ q⁹ non est magis ratio de populo q⁹ de vino: imo est magis ratio de vino q⁹ de populo: q⁹ in populo nō est ambiguitas quin semp veniat collectiue. s̄ in vino ē ambiguitas vtrum supponat pro vino qd est vniū: an pro vino qd est plura. ergo sicut epichemū cā remouendi ambiguitatē q̄nq⁹ recipit adiectiū alteri⁹ generis: vt alba anser: sic nomen complexiū pōt recipe vbi pluralis numeri cā ostēdē di qd supponat pro pluribus. et s̄m hoc bene dicit⁹ Vinū

bibunt: aurū donant. Ecōtrario fiet in cōplexiuis pluralibus: vt nuptie celebrant⁹ pro vno cōnubio. et arma geritur pro vno gladio. Sic enī loquit⁹ beat⁹ Grego. Mulier est vetus arma diaboli. q⁹ vt ostēderet se loq⁹ de armis q⁹ erāt vniū: dicit vetus et non vetera. Si q⁹ autē dicat q⁹ alia rō ē de vino q⁹ de populo: q⁹ vinū nō habet discretionē partū sicut populus: Quid ergo de frumēto et de pipe dicit⁹ vbi partes etiā discrete sunt sicut in populo: Scdm h̄ enī ɔgrue dicit⁹ Frumentū mensurant⁹: et pip vedunt⁹: sicut pars in frustra secant. Ad p̄dicta dico q⁹ nulla complexiua pōt supponere vbo alterius numeri q⁹ ipsa sint. vñ ita male dicit⁹ Oīb⁹ modis vinū sunt. vel frumentū sunt: sicut male dicit⁹ hō sunt. et s̄m h̄ nihil ē dictū Arma gerit. Nā enī complexi uoz multū differt a collectiuis: q⁹ complexiua singulari numeri habent vim magis vnitivā vt dixi: rōne mesure: vt vinū: vel pensionis vt aurū: vel rōne cōmixtionis vt puluis. In mēsuratis autē et p̄sis discreta q̄ntitas et ɔtinua equipollet: q⁹ ex vno vino pōt effici multa vina: et ex multis vinis vniū vinū. Silt⁹ ex vno auro pōt effici multa: et ecōuerso. In talib⁹ enī ɔfundit⁹ discreta q̄ntitas et ɔtinua. vñ videm⁹ q⁹ alicui taliter interrogātū Quantū dedisti: possūmus respōdere Unā marcā: vel viginti solidos. et sic in p̄sis vel mēsuratis discreta et ɔtinua q̄ntitas equipollet: s̄ ɔtinua sunt magi nālia q⁹ discreta: q⁹ ɔtinua q̄ntitas est a natura: discreta vō magi a rōne. S̄ rō natura posterior est: q̄m rō imitat⁹ eā. ergo quecunq⁹ complexiua singularis numeri q⁹ se habent ad pensum vel ad mensurā: magis habent se ad vnitatem q⁹ ad multitudinē rōne q̄ntitatis continue q⁹ vere est vna. In collectiuis autē non sic: q⁹ vnitatis in eis nō aufert multitudinē actualē. et sic patet q⁹ male dicitur Vinū sunt: frumentū sunt: etiam si fiat suppositio pro multis: q⁹ vnitatis mesure vel pensū in oīb⁹ talib⁹ p̄renominaf. et ita nō est obiectio de pipe vel frumēto q̄uis in eis sint partes discrete. Quidā vō dicūt h̄ accidere prop̄ naturā homogeneoz q⁹ quelibet pars frumēti frumentū est: et quelibet pars pipis pip est: et quelibet pars vini vinū est. Hoc autē nō contingit in populo: et sic maior ɔueniētia et maior vnitatis fuit in homogeneis. vñ dicēdū est Vinū bibit et nō vinū bibunt. Sed dicim⁹ q⁹ nō est ita: q⁹ videm⁹ q⁹ acutus lapidū habet in se naturā homogeneoz: cū quelibet pars lapidis sit lapis: et t̄m acutus dicitur de lapidib⁹ collectiue pōt venire sicut populus: et sic homogeneis nō fuit causa illi⁹ singularitatis. De p̄mixtis et ɔfusis dicimus sicut de his q⁹ p̄ naturā densa sunt vel cōfusa: vt est puluis lutū cenū: q⁹ in talib⁹ ɔfusio densitati equipollet: et sic habent singularitatem quā verbū plurale nō recipit. De cōplexiuis autē pluralis numeri dico q⁹ magis habent se ad multitudinē vt supra dictū est. vñ nullo modo pōt supponere vbo singularis numeri. De beato autē Grego. dico q⁹ vsus est auctoritate sua: et figuratiue locut⁹ est. in ore autē rudis eēt soleocism⁹ vel vitiū aliud. Exēplū autē qd̄ introducit de epichemo aliter se habet: q⁹ in genere est cōitas: in numero autē nō. habet enī se epichemū ad masculū et feminellā: s̄ complexiū nō habet se ad singularitatem et pluralitatem in eadē voce: q̄uis supponat pro vno et pro multis. An vō sit dicēdū Nuptiarū alie sunt bone: alie male. vel nuptiarū: alia bona: alia mala: cū agef de suplatiuo dicā.

De patronomicis nominibus.

Patronomicū nomen est illud vt dicit⁹ Prif. in. ij. maioris: q⁹ a proprijs tantūmodo deriuat⁹ patrū nominib⁹ s̄m formā grecā: qd̄ sigt⁹ cū genitiuo primitiui filios vel nepotes: vt eacides eaci fili⁹ vel nepos. Patronomicoz qdā sunt mas. ge. qdā fe. ge. Masculinoꝝ tres sunt forme apud grecos. s. in on: vt pelion: in adios: vt epirados: et in es: vt priamides. et hac forma t̄m vtunt⁹ latini. De hac ergo forma sciendū est q⁹ patronomicoz masculinoꝝ qdā veniūt a noīb⁹ prime: qdā a noīb⁹ secunde: qdā a noīb⁹ tertie declinationis. Que veniūt a noīb⁹ prime formant⁹ a genitiuo ac diphthōgo in a mutata: et addita des

vt enees enee eneades. Que veniunt a noib⁹ secunde forma
tur a genitiuo hoc modo: Si genitiu⁹ definit in i tñ affi
munt des: vt priamus priami priamides. Si vo genitiu⁹
definit in duo ij: vltima mutat in a z addit des: vt virgi
liades. Si aut genitiuus definit in ei: ei mutat in i lōgū z
additur des: vt theseus thesei: ei mutata in i z addita des
fit theseides. Que aut veniunt a noib⁹ tertie formant a ge
nitiuo interposita de syllaba: vt nestor nestoris: interposi
ta de fit nestorides. Et est sciendū q oia patronomica ma
sculina sunt prime declinationis: z sic declinant: Noiatu
uo h priamides: genitiuo hui⁹ priamide: datiuo huic pria
mide: accusatiuo hūc priamidē vel priamidā: vocatiuo o
priamide v⁹ des vel priamida: ablatiuo ab h priamide v⁹
priamida. Et plurali noiatiuo hi priamide: genitiuo horū
priamidarū vel priamidū: datiuo his priamidis: accusati
uo hos priamidas v⁹ des: vocatiuo o priamide: ablatiuo
ab his priamidis. Patronomicoꝝ femininoꝝ silr tres
sunt forme. prima in as. secūda in is. tertia in e. Patrono
mica feminina desinetia in as z in is formant a masculi
nis subtracta de: vt ab eneades subtracta de fit enees: z a
priamides remota de fit priamis. Sciendū tñ est q patro
nomica feminina q veniunt a masculinis habētib⁹ i longā
pro i z e breuib⁹ nō formant ab eis: s; ab eoz integris: vt
pelleis z eneis. z nō formant a pellides z enides: sed a pel
leides z eneides. Patronomicis autē femininis desineti
bus in e non vtimur: vt verine arastine: q; sunt apud gre
cos lingue iadis. z ideo de ipsoꝝ formatione nō curam⁹
ad pñs. Alia vo sunt tertie declinationis apud latinos. z
declinant sic: Nō h priamis: gto hui⁹ priamidis v⁹ pria
midos: datiuo huic priamidi: actō hūc priamidē v⁹ da: vtō
o priamis vel mi: abltō ab hac priamide. Et plurali Nō
he priamides: gto harū priamidū: dtō his priamidib⁹: actō
has priamides v⁹ das: vtō o priamides: abltō ab his pria
midib⁹. Desinetia vo in as eodē mō declinant: vocatiuū
tñ singularē faciūt in a si oportet. Vñ Ouidi⁹: Pone me
tū bachi gnōsia vxoz eris. Notādū est h q qtuor modis
fit abusio in patronomic. s. origine: significatiōe: forma
tione z tpe. Origine qñ oriunt a ppijs noib⁹ matrū. vñ
dicit Prif. in. ij. maio. Scire aut debem⁹ abusue etiam a
matrib⁹: z ab auis matris: z a regib⁹ siue cōditorib⁹: z
a fratrib⁹ etiā patronomica solere formari: vt latonides
latone fili⁹. i. appollo: z iliades ilie fili⁹. i. romul⁹. Signi
ficatiōe: qñ sigt filios vel nepotes: vt romulide. i. romani
z cicropide. i. athenienses. Formatiōe qñ nō superat suū
primitiuū vna syllaba: vt scipodes. vel qñ supat plus vna
syllaba: vt ablaantiades. Tpe qñ non hnt penul. coz. vt co
trides: lagides: belides: qñ regulā penl. acūit v⁹ pducūt
apud poetas. Scire et debes q hmoi denoiatiua desin
nētia in tes: vt thecuites amanites sūt mas. ge. tñ. z decli
nant ad modū patronomicoꝝ masculinoꝝ. vñ p3 q errāt
illi q dicūt achinoen iezraelites p iezraelitis. j. Re. xxvij.
a. Et mulier thecuites pro thecuitis. Regū. xiiij. a. Et naa
man: amanites pro amanitis. Regū. xiiij. g. Et declinant
huiusmodi denoiatiua in tis ad modū patronomicoꝝ fe
mininoꝝ in is desinentiū: vt hec iezraelitis iezraelitidis:
hec moabitis moabitidis: h amonitis hui⁹ amonitidis.
Denoiatiua vo terminata in ta sunt cōis ge. vt iezraelita:
hierosolymita: bethleemita.

Possessiuū nomē ē illud vt dicit Prif.
in. ij. maio. qd cūz gto sui
primitiuū sigt aliqd ex his q possident: vt euādrī⁹
ensis pro euādrī ensis: regius honor pro regi honor. Hoc
autē interest inter possessiua z patronomica: q; patrono
mica filios vel nepotes signt. Possessiua autē nō solū fi
lios s; oia q pñt eē in possessione. z patronomica a ppijs
tñmō deriuāt. Possessiua autē etiā ab appellatiuis. z pa
tronomica a masculino descendūt plerūq; genere: rarissi
me autē a feminino: nec proprie qñ a matrib⁹ fiunt. Pos
sessiua autē ab oibus nascunt generib⁹. z q; patronomica
ad boies pñtēt v⁹ ad deos: possessiua vo ad oēs res. Sicut

aut possessiua vel a noib⁹: vt cesar cesare⁹. v⁹ a v̄bis: vt ab
opto optatiuus. vel ab aduerbijs: vt extra extrane⁹. z vel
mobilia sunt: vt marti⁹ tia tū. v⁹ fixa: vt sacrariū: donariū
armariū. Possessiua aut dicim⁹ nō solū possessionē signi
tia: s; etiā q formā habēt possessiuoꝝ. Sūt enī qdā gētilia
similē possessiuis hūtia formā: vt roman⁹ ciuis: a roma
nus ager. Quedā aut z propria eadē z gentilia z possessi
ua: vt latin⁹ filius fauni: z latin⁹ ciuis: z latin⁹ ager. Alia
tñmō propa forme possessiue: vt qntilian⁹: iulian⁹. Alia
loco patronomicoꝝ posita: vt emilian⁹ scipio: z octavia
nus cesar. Et eadem forma agnomina quoq; multa inue
nies: vt aphrican⁹: persic⁹: getulic⁹: creticus. Alia aut sunt
eiusdē deriuatiōis q ex materia pncipaliū ostare vident:
vt ferreus a ferro fact⁹. Silr aureus argēte⁹ marmoreus.
alia ex morbis: vt cordiac⁹. alia a p̄fessionib⁹ vel officijs
vt mathematic⁹: grāmatic⁹: rhetoricus. alia a disciplinis:
vt aristotilic⁹: socratic⁹. alia q p̄mitiuoꝝ similē pñt habē
significationē: vt tracijs p tray. De accētū possessiuoꝝ ha
bentiū i ante nus vt byssin⁹: supra dixi in secūda parte de
accētū vbi agit de desinetib⁹ in mus. Et scias q posses
siua noia ascēdentib⁹. i. supiorib⁹ nō solent adiūgi: vt he
ctore⁹ p̄ nō dicim⁹: frater vo vel seru⁹ dicim⁹. Pronoia
vo supiorib⁹ etiā adiūgunt: vt me⁹ p̄. Circa cōstructio
nē possessiuoꝝ cōsuevit dubitari an possessiuū possit reci
pere adiectiuū ex parte possessoris siue grā gti in eo intel
lecti: vt. s. cōgrue dicat Fili⁹ socratic⁹ albi currit. Hūis vo
possessoris intelligit in possessiuo in oī casu: Dico q sic:
z h vult Prif. q in p̄mo mino. talē latinitatē ponit: Sub
iectiones noiatiuē fiunt appellatiuoꝝ vel proprioꝝ. Dic
enī appellatiuoꝝ z p̄prioꝝ tenent adiectiuē ac noiatiuē
rōne isti⁹ gti p̄mitiuū. s. nominū in eo itellecti. z est sensus
Subiectiones noiatiuē. i. nominū dico appellatiuoꝝ vel
proprioꝝ fiunt. In euāgelio etiā Luce dicit Tuamip̄si⁹
aiaz p̄trāsibit gladi⁹. i. tuip̄sius. Itē qñ nomē p̄p̄riū
p̄sone dignitatis vel officij req̄rit determinari p̄ proprio
nomē loci v⁹ patriū vel aliud possessiuū: qñ sit dōm: Ad
h dico q si vis determinare originē debes ponere ablati
uū nois loci cū prepositiōe: vt Petrus de bononia: z Al
bertus iudex de florentia. Si autē vis notare possessionē
tūc dignitas vel officiuū aut ē tpale aut spūale. Si est tpale
tūc debet poni genitiu⁹ loci v⁹ genitiu⁹ pluralis possessio
nis: vt potestas bononie vel bononiēsiū: silr rex frācie vel
frācoꝝ. Si autē dignitas est spūalis: debet poni nomē pa
triū i cōformitate accidētū cū noie dignitat: vt archieps
ianuensis: archidiacon⁹ florentin⁹: z raro vel nunq; floren
tie vel florentinoꝝ: ianue vel ianuensum.

De possessiuis pronominiū.

Quia etiam q ista qtuor pronomina
me⁹ tuus noster z vester
licz diuersificēt in p̄sonis ex parte possessoris: tñ
ex parte possessionis sunt tertie persone. z ideo verbū pos
sessoris siue antecedentis debet cōcordare secū in nume
ro z p̄sona sicut nominatiuus cū verbo. Verbu autē hui⁹
relatiui q variat in p̄sona z numero qñ. s. vnus actus red
dit possessori: z alius possessioni: vt me⁹ fili⁹ q lego dispu
tat: tuus fili⁹ q legis disputat: noster fili⁹ q legim⁹ dispu
tat: vester fili⁹ q legitis disputat. Qñ autē ambo vba siue
actus reddunt possessioni: debēt tunc ambo vba eē tertie
persone: vt meus filius qui legit disputat: tuus filius qui
legit disputat: noster filius qui legit disputat: vester fili⁹
qui legit disputat. Scias insup q possessiuoꝝ quedam
sunt possessiua voce z significatiōe: vt socraticus. quedā
voce z non significatiōe: vt extraneus z optatiuus. que
dam significatiōe sed non voce: vt celestis. Non est
etiam ignorandū q forme possessiuoꝝ sunt quattuor.
due sumpte a grecis: z due a latinis. a grecis in cus: vt ci
priacus. z in us puram: vt hectorius. A latinis in nus: vt
romanus. vel in ius: vt catellinarius. Quoꝝ formationes
sunt varie z diuerse. De singulis videamus: Et primō de
possessiuis desinentibus in cus.

De desinentibus in cus.

Possessiuā in cus desinētia si a primitiuis habeant c: pares habent illis syllabas: vt itace itacus. Alia vō oīa a vel i ante cus hñtia siue sint a ntō siue a gtō deriuata: vna syllaba vincūt ea ex quib⁹ deriuant. Et si p̄mitiua illa habuerint i penul. h̄ assumūt a ante cus: vt iliū iliac⁹. si o p̄mitiua habuerint: tūc h̄ i hñt ante cus: vt dñs facit dñic⁹. Et sciēdū qd nō solū a p̄mitiuis s; etiā a deriuatiuis deriuant huiuscemodi possessiua noīa: vt tros troicus: apber apberic⁹: grāmatos grāmatic⁹: italus italic⁹. nā italia italiacus debuit facere: ciprus cipriac⁹. nā cipr⁹ facit cipric⁹: cādia cādiac⁹: iliū iliac⁹. mulio mulionis mulionic⁹. p̄dicta possessiua cor. penul. Uideam⁹ de possessiuis desinentibus in cus: Uideamus de desinentibus in us puram.

De possessiuis in us.

Nus puram desinūt possessiua tā greca q̄ latina: antecedēte e cor. ⁊ e p̄ducta: i cor. vel o p̄ducta: v̄l ae v̄l oe diphthōgo. e breui: vt cesareus: vitreus: marmoreus. ⁊ fere oīa ad materiā p̄tinentia e breuē ante us hñt: vt plumbeus: argēteus. Inueniunt autē pauca sine e: vt a quercu quern⁹: a coluro colum⁹: ab abiete abiegn⁹: item oleagin⁹ fagin⁹. e vō lōgā: vt spōdeus plebeus. i breuē: vt marti⁹. i. bellicosus. o p̄ducta: vt herous. ae diphthōgū: vt fabaeus: ptolemaeus. Dec autē ae diphthōgū hñt penl. q̄ a femininis in e lōgā apud grecos desinentib⁹: v̄l q̄ a v̄bis grecis circumflexis deriuant: vt crete cretaeus: ile ilaeus: dione dionaeus: ptholeme ptholemaeus. oe antecedēte: vt euboēa euboēus. Et q̄ apud grecos in multis ei diphthōgus inuenit ante os: scire debem⁹ qd solent latini mō eā in e lōgā ouertere: vt spōdeios spōde⁹. Est autē qñ abiectione i: e correptā ponūt ante us: vt hectore⁹: agenore⁹: in quo iones sequunt. more etiā ionico pro ei diphthōgo e lōgā ponim⁹: vt achillei⁹ achilleus dicētes. Determinam⁹ de possessiuis desinentib⁹ in us purā: Determinemus de possessiuis desinentib⁹ in nus.

De desinentibus in nus.

Nus possessiuoz desinentiū forme ⁊ significatiōes diuerse inueniunt quib⁹ latini frequēter vtunt in significatiōe possessiua: vt cesarian⁹. Inuenit autē in quibusdā a lōga ante nus: vt hispan⁹: cāpan⁹. i alijs e lōga: vt abiegn⁹: rubien⁹: egen⁹. in alijs i lōga: vt cametin⁹: vicin⁹: ⁊ feminin⁹. Inuenit etiā i breuis g antecedēte in his q̄ ab arborib⁹ deriuant: vt oleagin⁹. ⁊ in his q̄ ab aduerbis nascunt t̄palib⁹ vt cras crastin⁹: homo hornotin⁹. diu diutin⁹. U quoq; lōga inuenit ante nus: vt tribun⁹. R̄ etiam ⁊ l inueniunt ante nus: vt extern⁹: bestern⁹: hibern⁹: colum⁹: ficulnus: populnus. Plautus in cassia: Sed mone dū nū istec aut populna fors aut abiegnā est tua. Conemur igit sic possum⁹ exponē rationē penultimarū in supradictis formis l̄rarū. In a desinētia antecedēte aliq̄ cōsonāte seu vocali p̄ducta eadem a: ⁊ accepta nus faciūt deriuatiū nisi sint mutorū aīaliū: vt filla fillan⁹: roma roman⁹: nola nolan⁹: filua filuan⁹. Excipiunt iugurtin⁹: messalin⁹: terren⁹: que q̄uis a noīb⁹ in a desinentib⁹ cōsonāte antecedēte deriuēt non seruauerūt t̄n a. De mustelino ⁊ aquilino paulopost tractabit. A pluralib⁹ quoq; in ae diphthōgū desinentib⁹ vel in a deriuata possessiua silr a p̄ductā habēt ante nus vel na vel nū: vt thebae theban⁹: cumae cuman⁹. signa aut signan⁹: mēbra mēbrana: qd est femininū. P̄nt t̄n h̄ duo ⁊ a singularib⁹ eē. s. a signū ⁊ mēbrū: qd paulopost ostendit. Silr a habēt ante nus possessiua q̄ deriuant a noīb⁹ in us terminatib⁹: v̄l ab aduerbis in e lōgā: vt pompeii⁹ pompeian⁹: tullii⁹ tullian⁹: virgili⁹ virgilian⁹: salusti⁹ salustianus. similiter a quotidie quotidian⁹. a meridie meridian⁹. bodie hodiern⁹ facit. Silr habēt a lōgā ante nus ea q̄ deriuant a noīb⁹ in cus vel in culus desinentib⁹ q̄ sunt vltra duas syllabas: vt rustic⁹ rustican⁹: public⁹ publican⁹

mus: tusculus tusculan⁹. Excipit masculin⁹ deriuatum a masculus qd est deriuatū a mas maris. Nā dissyllaba in cus desinētia sine a sunt: vt mancus mancin⁹: lac⁹ lacina: porcus porcin⁹. In um quoq; neutra cōsonāte antecedēte in deriuatiuis a penul. lōgā habēt ante nus: vt opidū opidan⁹: spoletū spoletan⁹: castellū castellan⁹: beneuentū beneuentan⁹. Silr a habēt lōgā ante nus pleraq; veniētia a noīb⁹ tertie declinationis: vt cesar cesaris cesarian⁹: fons fontis fontan⁹: vrbis vrbis vrbian⁹: sol solis solan⁹: ex quo subsolan⁹ ex eo. i. ex sole. est etiā solin⁹ propriū: milo milonis milionian⁹: piso pisonis pisonian⁹: q̄uis quidā pisoninus ⁊ milonin⁹ dici putauerūt. Sed a proprijs deriuata plerūq; i habēt ante a: vt iouis ionian⁹: cesaris cesarian⁹. Possum⁹ t̄n dicere qd a cesari⁹ ⁊ miloni⁹ ⁊ pisonis ⁊ iouis deriuata sunt cesarian⁹ milionian⁹ pisonian⁹ ionian⁹. lux lucis lucan⁹: ex quo cōpositū est antelucan⁹: ex eodē. i. ex luce etiā nascit lucina: vetus veteris veteranus limes limitis limitans: ancon anconis anconitan⁹. h̄ t̄n etiā pōt eē ab aconites: sic post ostēdes. gades gadis gaditan⁹. Ideoq; ante dixim⁹ pleraq; qd a neutris in e desinentib⁹ deriuata i habēt p̄ductā ante nus: vt mare marin⁹ ⁊ ab alijs q̄ pares habēt syllabas tā in ntō q̄ in gtō: vt hercules herculis herculin⁹: follis follin⁹. mensis aut mēsurus: ⁊ imber imbern⁹ facit vt infra dicet. Silr in ia desinentia n antecedente mutāt ia in us ⁊ faciūt deriuatiua a p̄mitiuis: t̄n hñtia n vt hispania hispan⁹: hircania hircanus: mauritania mauritan⁹: cāpania cāpan⁹: ⁊ p̄dicūt a penul. Dardan⁹ vō propriū nomē est p̄mitiui: ideoq; a cor. habet. abusiue t̄n poete pro dardanio ponūt dardanū. Si vō ante ia aliā nō n habuerint cōsonāte: i lōgā hñt ab eis deriuata aī nus: vt a placētia placētin⁹. Que vō apud grecos a noīb⁹ vrbū deriuata in tes desinūt: ea apud latinos in tan⁹. ⁊ plerūq; efferunt: vt anconites anconitan⁹: neapolites neapolitan⁹: tripolites tripolitan⁹: mutāt enī es in a lōgā ⁊ accipiūt nus. silr a salapia salapitan⁹: a gadi bus gaditan⁹: ⁊ a taurominio taurominiatan⁹. Inueniuntur t̄n auctoritate veterum: vel euphonie cā: ⁊ maxime in p̄prijis qdā noīa nō seruātia supradictas regulas vt ligur liguris ligurin⁹: nō ligurian⁹: censor censoris censorin⁹: nō censorian⁹. Sic ḡ vt patuit qdā possessiua desinentia in nus habētia a p̄ductā ante nus. Uide etiā infra in possessiuis desinentib⁹ in unus. Quedā etiā possessiua desinentia in nus habēt r ante nus. de quibus sic v̄l ora.

De possessiuis desinentibus in r ante nus.

Desinentia in er si sint tertie declinationis: v̄l q̄ in ius faciūt genitiuū: accepta nus ipse ntis facit deriuatiū: vt p̄r patern⁹: ver vern⁹: acer aceris pro arborē acern⁹ facit: alter alternus. Illa. s. obseruata regula de mutis aīalib⁹ q̄ faciūt in inus: vt infra dicā: ideoq; anser anserin⁹ ⁊ passer passerin⁹ dicim⁹. Ab aduerbis quoq; veniētia in ra desinentib⁹ habēt r ante nus: vt infra infern⁹: extra extern⁹. Ab alijs quoq; aduerbis t̄palib⁹ inueniunt qdā r aī nus habētia: vt noctu nocturn⁹: diu diurn⁹: heri alternitatis causa facit bestern⁹: semp sempitern⁹. In teria etiā desinentia silr faciunt deriuatiū: vt fabzateria fabzaternus. etas quoq; etern⁹ facit. Antiq̄ t̄n ciuitas euitern⁹ ab euo dicebant: vetus p̄terea veterin⁹ facit: nō solū veteran⁹: s; diuerfas hñt significatiōes. querc⁹ etiā quern⁹: colur⁹ colum⁹: tacit⁹ taciturn⁹: mēsis mēsurus. sic enī cicero posuit p mēsurum p̄mo rhetoricoz. Lepus est pars qdā eternitatis cū alicui⁹ annui: mēsurus: diurni: nocturni: vesprini: certa significatiōe. Ab hyeme quoq; vel imbre bybern⁹ fit. sic ergo vt vidim⁹ quedā possessiua desinentia in nus habent a ante nus: ⁊ etiā quedā r. Quedā etiā possessiua in nus habent i ante nus: De quibus tales dant regule.

Possessiua desinentia in i ante nus.

Desinentia in er si sint secunde declinationis: ⁊ in us cōsonāte antecedēte eiusdē declinationis ecce

pris in cus supra duas syllabas: vñ in culus: de quib⁹ pau
loante docuimus. et in um desinentia propria si faciunt deri
uatiua in nus terminatia: i longā habēt ante penul. vt au
ster austerin⁹: adulter adulterin⁹: libert⁹ libertin⁹: diuus
diuin⁹: rufus rufin⁹: mancus mancin⁹: perusiu perusinus
camisui camisin⁹. Excipiunt ab humus human⁹: a mūdo
mūdan⁹: a xpo xpian⁹: et a pagus pagan⁹: et a priscus pris
cianus: sed hoc magis a priscio videt eē deriuatum. oīs
etiā facit dominic⁹. nā q a taurominio taurominitan⁹ di
cimus: seqmur grecos q taurominites dicūt. Gentilia enī
apud grecos in tes desinentia: mutata es in a accipiūt nus
cū in hanc formā veniūt: vt taurominites taurominitan⁹
metropolitans metropolitan⁹. Itē i lōgā seruāt oīa q a no
minib⁹ mutoz aīalū cuiuscūq; sint declinatiōis deriuāt
in hanc formā: vt aper apri aprius: caper capri caprius
taurus tauri taurin⁹: ferus vel fera ferin⁹: lepus leporis le
porinus: formica formicin⁹: hirūdo hirūdin⁹: aquila aq
linus: mustela mustelin⁹: q̄uis in a desinet: tñ nō habēt a
ante nus in deriuatiuis. itē leo leonis leonin⁹: veruex ver
uecis veruecin⁹. ouinus quoq; ab oue: suinus a sue: nam
ouilla et suilla diminutiua sunt. In nus enī desinentia vel
in na vñ in nū: si faciūt diminutiua abiecta n duo assumūt
l: vt vn⁹ vllus: vna vlla: vnū vllū: vinū villū: gemin⁹ gemel
lus: gemina gemella: geminū gemellū: sic ergo suina suil
la ouina ouilla. Inueniunt qdā in tinus penul. corripien
tia. s. q a primitiuis nō habēt t: vt diu diutin⁹: cras crasti
nus: homo honorin⁹: pri⁹ priscus pristin⁹. Nā estatin⁹
et clemētin⁹ a primitiuoz ḡtis habēt t. et matutin⁹ a matu
ta q auroza intelligit. Mediestin⁹ aut a medio et stando
vel tenēdo cōponi videt. Fuscina quoq; cor. penul. quō
fuscina. Lur ergo piscina pducit: qz h sine dubio deriuat
ū est a pisce. et fuscina an a fusco: an fiscus a fuscina: an neu
trū a neutro deriuat dubiū est. nā nec fuscina a fusco: nec
pagina a pago: nec mutina a muto: nec ariminum ab aris
mo sunt deriuata: cū sint primitiua penl. cor. Si aut in er
desinentia tertie sunt declinatiōis: vel i ius faciūt genitiuū
accepta nus: ipse nūis facit deriuatiuū: vt ver vern⁹: pater
paterius: vt dixi supra. Itē desinentia in ia n antecedente:
mutāt ia in us et faciūt deriuatiua: vt hispania hispan⁹: la
uina lauinus: vt dixi supra vbi egi de possessiuis desinē
tibus in nus. Si vō ante ia aliā nō n habuerint consonantē
i lōgā habēt ab eis possessiua deriuata ante nus: vt placē
tia placēt⁹. Magnia quoq; qz g ante n habet anagnin⁹
facit: sicut alexandria alexandrin⁹: numātia numātin⁹: aris
cia aricinus. Itē vt dixi supra in cus desinentia si sunt dis
syllaba nō habēt a ante nus eoz possessiua: sed sunt sine a
vt mancus macin⁹: lacus lacuna: porcus porcin⁹. Itē pos
sessiua veniētia a noīb⁹ tertie declinatiōis desinētib⁹ in e
habēt i pductā ante nus: vt mare marin⁹: preneste prene
stinus: et ab alijs q pares habēt syllabas tā in ntō et gō: vt
hercules herculis herculin⁹: verres verris verrin⁹: follis
follis follinus. In gnus quoq; vel gna vel gnū terminan
tia lōgā habēt vocalē penul. vt a rego regnū: a bene beni
gnus: a male malign⁹: ab abiete abiegn⁹. itē a priuo priui
gnus. Inueniunt tñ vt supra etiā dixi auctoritate veterū
vel euphonie cā qdā noīa nō obseruātia p̄dictas regulas:
vt ligur ligur ligurin⁹: nō ligurian⁹: censor censoris cen
sorin⁹: nō censorian⁹. Egim⁹ de possessiuis desinētib⁹ in
nus: Nūc agamus de possessiuis desinentib⁹ in rius.

De possessiuis in ius siue in rius.

Possessiua quedā inueniunt in ius
siue in rius desinentia. Un
nota q in latino sermone nō solū vtimur p̄dictis
formis: s; etiā proprijs quibusdā latinorū: vt in us vel in a
vel in um puram antecedente ri: vt catilinari⁹: hereditari⁹:
vrosius: flataria: prisanarium. Et scias q q̄uis forma sit
possessiua hec q in rius desinit: tñ diuerse significationis
noīa in hac forma inueniunt. Nam alia ab officijs: vt ta
bernarius tabellarius hostiari⁹ erarius. Alia a dignitati
bus: vt pretorius prefectorius questorius censorius: q tñ

possessiua significationē habēt. Alia ab alijs reb⁹ in qui
bus sunt vel de quib⁹ sunt: vel q̄s habēt. In quibus sunt
dico: vt collariū quod in collo est: mensoriū quod in men
sa est: motoriū quod in motu ē: palmariū quod in palma
est: hoc est in laude. De quibus sunt: vt frumētaria lex. i.
lex de frumēto. et numularia. i. lex de numis. et agraria lex
id est lex de agris. Ex his aut q̄s continēt: vt vinaria cella
que habet vinū. et armariū locus in quo arma posita sunt
sicut violariū rosarium viridarium. Et scias q q̄uis sicut
ostendimus diueras habeant significationes supradicte
forme nomina: tamen maxima pars eorum apud latinos
possessiua habet demonstrationē: ideoq; hic inter pos
sessiuozū species posuimus. Non est autē hic ignorandū
q etiam in is et in er terminantiū deriuatiua multa in
ueniunt significationis possessiue apud nos: vt ciuilis:
hostilis: celestis: lunaris: castrensis: equester: pedester: pa
luster: quozū quia diuerse et varie sunt forme et significa
tiones: postea eas cū reliquis speciebus denominatiuoz
per ordinē tractabimus. Nūc de nomine comparatiuo vi
deamus.

De comparatiuo.

Comparatiuū nomē est illud qd
cū positiui in te lles
ctu vel cū aliquo particeps sensu positiui magis
aduerbiū significat: vt fortior magis fortis: et vltior ma
gis vltra q̄ ille qui vltra ē. Sicut aut comparatiua a noīb⁹
adiectiuis: vt ab alb⁹ albius: a v̄bis: vt a detero deterior.
a participijs noīaliter positis: vt ab indulgēs indulgētior
et ab aduerbijs siue prepositionib⁹: vt extra exterior. Et
sciēdū q sicut dicit Prisc. in. iij. li. a. Localia aduerbia siue
prepositiones ex quibus comparatiua nascuntur noīa pene
sunt h extra exterior. vltra vltior. citra citerior. supra su
perior. infra inferior. post posterior. ante anterior. prope
propior. penitus penitior. Apuleius in p̄mo hermagine:
Uisus est ei adolescens honesta forma q̄si ad nuptias ex
ornatus trahere se in penitiorē partē domus. i. secretiorē
Sunt aut q̄ comparari p̄nt noīa vel secūde vñ tertie declina
tionis. Et si sunt secūde mobilia sunt: i ante a faciūt femi
nina: et um neutra. Et vel in er vel in us desinūt: et assumē
tia genitiuo oz faciūt comparatiua: cor. tñ penul. i: vt tener
tenerior: niger nigri nigrior: clarus clari clarior.

Notandū est q sinisterior quod a genitiuo sinistri vi
deat esse factū: cū in vsu sinistri vbiq; repiat. Que aut ve
niunt a noīb⁹ tertie declinatiōis formant a datiuo addi
ta oz: vt felix felici addita oz fit felicioz: preter illa que ve
niūt ab his nominib⁹ bonus malus magnus paruus de
xter sinister magnific⁹ mult⁹ iuuenis et amicus fm quos
dam que irregulariter comparant. Itē habētia vocalem
ante alterā vocalē comparatiuū nō habēt: sed assumūt loco
ei⁹ positiuū cū magis: vt pius magis pius piissimus: et ar
duus magis arduus arduissim⁹. vñ vsus: Regula grāma
tice p̄hibet certissima lege: Ne quis ius vel nus comper
absq; magis. vt egregius pius arduus. et hoc fit de duab⁹
regulis repugnantib⁹: q̄rū vna hec est: Omne comparatiuū
debet superare suū positiuū vna syllaba: vt fortis fortior.
Alia talis est: J posita inter duas vocales vim suā seruan
tes: in simplici dictione accipiūt pro duplici consonāte: et
trāsfit ad sequentē syllabā: vt maior et peior. Si enī rema
neret vocalis: contingeret hiatū intolerabilem fieri trib⁹
vocalibus iunctis per tres syllabas cōiuncte positas nulla
consonāte media: sicut si dicamus pijoz arduoz. Et sciē
dū q oīa comparatiua desinentia in oz cōis sunt ge. et mutan
tia oz in us faciunt neutra: excepto vno quod solū cū sit a
positiuo q̄tū ad suam vocē fixo seruauit eius genus h se
nex huic seni: hic senior: q̄uis hoc quoq; vetustissimi cō
mune accipientes hic et hec senex proferebant. Pomp. in
epigramate: Tua amica senex est. Itē oīa comparatiua in
oz faciūt ablatiuū in e et in i: vt hic et hec melior et hoc me
lius: ablatiuo ab hoc meliore vel meliori. excepto senior
quod facit ablatiuū in e tñ. Inueniunt etiā a nequā quod
est indeclinabile triū generū tā comparatiuū q̄ suplatiuū:

et nequā nequior nequissim^o. Ab aduerbijs vō deriuata in ra desinētib^{us} mutāt ra in er: et accepta ior faciūt compatiuū: extra exterior: vltra vlterior: intra interior: citra citerior: infra inferior: supra superior. sicut in erior faciūt post et ante: vt posterior et anterior. Prope vō propior facit: et detero deterior. A sepe aduerbio positiuū vel compatiuū nomē non legi. suplatiuū posuit Lato: Propter diē atq; semis sepissimā discordiā fuisse. Sed qrit Pril. an prior sit compatiuū: et dicit q sic: qz in or desinens cōe in us facit neutru pzi: qd in nullis alijs nisi in compatiuis inuenit. et videt a prudē aduerbio nasci: qd abiecta dem accipit or: et facit compatiuū prior: sed i corripuit: qz in nullo compatiuo i ante or pducit pōt. In suplatiuo vō seruauit pductionē accepta mus prim^o. ex quo aliud aduerbiū nascit primo vel prime. Vñ Terenti^o in andria per cōpositionē quādā dixit Apprime in vita eē vtile. Inuenit etiā sepe prior pro melior positū: et tunc sine dubio habet vim compatiui. et prim^o pro optimus: et tūc suplatiuū significatiōē obtinet. Vñ Virgili^o in. viij. Et primos iuuentum tot miserit ordo. primos posuit pro optimos. Et scias q sicut alter de duobus: et alius de multis dicit: sic prior de duob^{us}: et prim^o de multis solet dici vt dicit Pril. in. iij. li. a. vñ vltis: De multis proprie prim^o dices aliusq; Sz por ac alter dic cōcordare duobus. Et sciēdū q apud latinos diminutiōē quoq; accipiūt qdā compatiuoz: qd apud grecos nō inuenit: vt grādusculus minuscule maiuscule meliusculus: oīa tñ bec a neutro compatiuo adiectiōe culus inuenio fieri: vt grādus grādusculus et c. Tā et q; aduerbio comparatiuo et suplatiuo adiiciunt: cū duo vel plures compatiui vel suplatiuū diuerse significatiōis positi inter se equant vel ijdē geminant: vt tā iustior q; felicitior encas hector. Min^o aut aduerbiū est qñ cū positiuo positū vel iunctū contrarie significatiōis compatiuū demonstrat: vt min^o stultus pro prudētior. Terenti^o in eunucho: Dic nemo fuit minus ineptus: pro prudētior. Est qñ pro nō aduerbio ponit: vt min^o bon^o pro mal^o. Margis quoq; aduerbiū nō solū positiuo sed etiā compatiuo iungit: qñ ipse compatiuus vel ad se vel ad aliū comparat: vt achilles enea fortior magis q; iustior. et aiay vlyxe fortior magis q; diomede. Compatiuus autē gradus ablatō casu iungitur vtriusq; numeri Interdū tñ etiā nō. qñq; aduerbiū sequit. superlatiuū autē gō plurali vel singulari iungit: qñ ipm nomē singulare multitudinē figit: vt fortissim^o sine gētis. Est etiā regula: q; quēcūq; casum regit positiuū et eundē regit compatiuū et suplatiuū preter eoz prim^o cipalē cōstructionē: vñ sicut bene dicit Sum filis petri vel petro. ita bene dicit Sū similitior tui vel tibi: et sum similitimus iohannis vel iohanni. Nota tñ q fit abusio in comparatiuo trib^{us} modis. s. significatiōe cōstructionē et officio. Significatiōe qñ nō pro positiuo compatiuū positi^o min^o eo figit: et nulli comparat: vt Tristior atq; oculos lachrymis suffusa nitētes. Tristior enim h ex parte tristis figit. Est qñ compatiuū ad contraria comparat: et min^o positiuo figit: vt mare ponticū dulcis est q; cetera maria. Dic enim nō ad dulcia s; ad amara facta compatiōe ostēdit parū aliqd dulcedinis q; cetera habere ponticū mare. Cōstructionē qñ nō construit cū ablatiuo vel cū simili casu mediante q;: vt maior iuuenū pro iuuenib^{us}. et maior hoz est charitas: pro his. Officio qñ non figit positiuū magis aduerbio. Virgili^o in. v. Lomites senoris aceste pro senis. Et in Apoc. Viginti quattuor seniores: pro viginti quattuor senes.

De superlatiuo gradu.

Superlatiuū est qd vel ad plures sui generis comparatū supraponit oibus: vel p se platiū intellectuū habet cū valde aduerbio positiui: vt fortissim^o grecoz achilles. i. fortis sup oēs grecos. Si aut dicā Fortissim^o hercules fuit nō adiciēs quoz: intelligo valde fortis. Lōstruit aut suplatiuū cū gō plurali: vel cū gō singulari nominis collectiuū: vt fortes est fortissim^o romanoz: vel for-

tes est fortissime romane gētis. Aliqñ tñ absolute ponit et equipollet suo positiuo et valde aduerbio: vt petrus est fortissim^o. i. valde fortis. Dabet tñ suplatiuū preter suam pncipalē cōstructionē sui positiui. vñ sicut bene dicit Sū filis platonis vel platonis: ita cōgrue dicitur Sū similitim^o platonis vel platonis: et Sum dignissim^o istozū laude vel laudis. Itē nota suplatiuū qñq; venit suplatiue et partitiue. et fm h incōgrue dicit Sortes ē fortissim^o asinoz. i. valde fortis sup asinos de numero asinoz. Qñq; venit suplatiue et nō partitiue. et fm h cōgrue dicit Sortes est fortissim^o asinoz. i. valde fortis sup asinos. Itē scias q suplatiuū pnt cōcordare in genere cū sequētib^{us} gētis: vt hō est dignissima creaturazū. Pnt etiā discordare. Vñ Notatius: Quid agis dulcissime rerū. Sed vide q suplatiuū sunt vere adiectiua: qz nascunt a noib^{us} adiectiuis. et ideo debēt cōcordare cū suis substantiuis in trib^{us}. s. genere: numero: et casu. vñ bene dicit: Margaritha ē pulcherrima lapidū. Itē superlatiuū habēt qndā naturā partitionis. et ideo pnt cōcordare cū sequenti gō. vñ bene dicit Margaritha est pulcherrim^o lapidū. sed cetera partitiua nō sunt vera adiectiua: et ideo tñ debent concordare in genere cū gō sequenti: et nō discordare. vñ male dicit: Nō est vñ rerū. s; hō est vna rerū bene dicit. Itē postq; de partitiuis feci mentionē: volo te scire q partitiuū tenet concordare cū genitiuo in quē partit in genere si ille genitiuus habet vtrūq; numerū: vt aliq; hō currit: vel aliq; hominū currunt. Si vō declinat tñ in plurali numero debet concordare in genere et numero: vt Nuptiarū alie bone alie male. sed Nuptiarū alia bona alia mala incōgrue dicit. Itē si fiat partitio in genitiuo singulari numeri nois collectiuū: tūc trahit genus a reb^{us} suppositis: et nō a genitiuo. vñ si fiat partitio pro mare: erit mal. ge. vt vnus istius populi est petrus. Si aut partitio fiat pro femina: tūc erit fe. ge. vt vna istius populi est berta. Si autē fiat partitio pro re in sexata: tūc erit neu. ge. vt istius acerti aliud est ferrum: aliud est lapis. Si aut ponit partitiuū cū noie ethroclito debet respicere gen^{us} qd ibi est: qz compatiōē habet ad res p genitiuū suppositas fm genus quod accidit genitiuo. et sic est dicēdū Vnus celoz: vna epularū: et nō vni celoz: nec vni epularū. Nō tñ sequit: Vnus celus: vel vna epula: quia gen^{us} plurale est fortius singulari. De h infra dicā in ca. de genere: cū de noib^{us} ethroclitis agā. Dic nota q partitiuū quinq; modis respicit vel regit genitiuū. Qñq; sine discretionē alicui^{us} accidētis: vt vbiq; terrarū. Qñq; cū discretiōe generis: vt vñ viroz. Qñq; cū discretiōe generis et numeri: sicut in cōplexiuis: vt nuptiarum alie sunt vñ alie sunt plura. Nō enī concedendo q bene dicat Nuptiarū alia est hoc alia est illud. Qñq; trahit genus a re supposita: vt hui^{us} populi alius est fortes alius est plato: vel alia berta alia maria p feminis. Qñ vō nō subest aliquis sexus debet in neutro genere sumi: vt hui^{us} acerui aliud est lignū aliud est lapis. Qñq; respicit nomen extra sumptū: vt Valde mane vna sabbatoz. Nam habetur ibi respectus ad hoc nomen die. Sit etiā qñq; tenuis partitio: vt hoc regni: et h anni et c. Scire etiā te volo qz cū dī Qd p supabundantiā dicit: vni soli ouenit. ibi vñ solū venit cōplexiue: tā pro vno q; pro pluribus: velut cū dicitur Isti sunt albissimi hominū. ecce illud quod supponit p hoc pronomen isti dicit vñ solū.

De formis superlatiuorum.

Prime superlatiuoz sunt octo. Due qdē in q; pleraq; desinunt suplatiuū rimus et simus. Sex vō in quas pauca desinunt: limus rimus timus: remus simus nim^o. et oīa superlatiuū mobilia sunt. i. mutatione us in a faciunt feminina: et a in um neutra. De singulis per ordinē videamus.

De desinentibus in rimus.

Rimus desinētia formant ab adiectiuis desinētib^{us} in er: addita in nominatiuo rimus sive sunt secūde vel ter-

tie declinationis: vt pulcher pulcherrim⁹: acer acerrim⁹: tener rimus: paup rimus: saluber salubris rim⁹. Formant etia a masculino fm analogia addita rimus: vt saluber rimus: et sic de silib⁹: preter dextim⁹ et sinistim⁹ pro dexterrimus et sinisterrimus. maturus facit maturrim⁹. Vñ dicit Prif. in. iij. Maturrim⁹ cui⁹ cu⁹ positiuus matur⁹ sit: tñ qz a noiatiuo matur q⁹ nũc in vsu nõ est nascat: in er desinentiũ regulã seruauit. i. in rimus terminat. Inuenit tñ etia maturissim⁹ fm analogia in us terminatiũ. Nuperrim⁹ etia pferebant antiquissimi. vñ aduerbiũ posuit Licero: Et qñ nuprime dictũ facile memorie madaf: q⁹ suplatiu⁹ magis ab aduerbio in er desinente videat nasci. Nomen eni⁹ positiuũ in us desinit: vt Lapro videat nuper⁹: cui⁹ aculatiuũ Plaur⁹ pfert dicẽs in captiuis: Reces captũ hominẽ nuperũ et nouiciũ. et bñ: vt sup super⁹ sic nup nuper⁹ dze. Ueterrim⁹ et cu⁹ in us desinat ei⁹ positiu⁹: tñ forma in er terminatiũ seruauit in suplatiuo veterim⁹ qñia veter positiuo. qd Lapri quoq; approbat auctas: et vsus antiquissimoz. Enim⁹: Quĩ veter occubuit priam⁹. cui⁹ etia cõparatiuũ veterioz ptulit Plautus. In rimus etia a verbo vñ inuenit: detero deterioz deterrim⁹. et vñ anormalũ pessim⁹.

De desinentib⁹ in simus.

Simus desinẽtia si veniũt ab adiectiuis secũde declinationis formant a gto addita s et sim⁹: vt alb⁹ albi: addita s et simus fit albisim⁹. Si eni⁹ veniũt a noib⁹ tertie formant a gto addita simus: vt felix felicitis felicissim⁹: locus ples locupletis locupletissim⁹: preter qdã anormala. i. in eqlia q⁹ irregulariter compant: vt malus peioz pessimus.

De desinentibus in limus.

Limus aut tñ quinq; desinũt suplatiua cu⁹ suis compositis: et formant ab adiectiuis tertie declinationis desinentibus in lis: remota is et addita limus: vt facilis facillim⁹: difficilis difficillim⁹: gracilis gracillim⁹: humilis humilissim⁹: similis simillim⁹: dissimilis dissimillim⁹: agilis agilissim⁹. Ista septẽ enumerat Prif. quoz cu⁹ in is desinat positiui abiecta is et addita lim⁹ faciũt suplatiuos fm Prif. Ex h⁹ pz q⁹ suplatiu⁹ hui⁹ dictionis utilis nõ desinit in lim⁹ s in simus: utilissim⁹. Itẽ ex h⁹ habet q⁹ positiua pdictoz scribunt p vñ l: s suplatiua p duo l. De pdictis vsus: In limus quinq; dat vagus cetera linque.

De desinentibus in ximus.

Ximus duo tñ inueniunt. vñ anormalũ: vt maxim⁹: qd fit a positiuo secũde declinationis desinẽte in us: vt magn⁹ maior maxim⁹. Alterum ab aduerbio: vt prope propior pxim⁹. qd tñ qñ pro cognato accipit e⁹ positiuũ: et bz compatiuũ: sed nõ suplatiuũ: vt proxim⁹ proximioz.

De desinentibus in timus.

Timus desinit vñ anormalum: vt optim⁹. et ab aduerbijs siue ppõnib⁹ deriuata: vt intra interior intim⁹: vltra vltior vltim⁹: citra citerior citim⁹ fm quosdã. et pterea dextim⁹ et sinistimus extim⁹ quoq; pro extrem⁹ dicebat antiqui.

De desinentibus in remus.

Remus ab aduerbijs siue ue prepositionibus veniẽtia desinũt hec: extra exterior extremus: supra superior supremus: post posterior postremus. Ex quo apparet neq; a supero neq; a postero fieri comparatiuos vel superlatiuos sicut nec ab infero infim⁹. Nam si essent a nomine supero postero infero seruarent regulam in us terminantiũ secũde declinationis: quia in simus proferrent superlatiuũ: et facerent superissimus posterissimus et inferissimus et c. Et sciendum q⁹ hec sola forma habet e⁹ productam ante mus: quĩ omnis alia forma superlatiuũ habeat i⁹ correptam ante mus: vt pulcherrim⁹ doctissimus: humillimus: maximus: optimus: minim⁹: infimus.

Infimus vñ solum desinit ab aduerbio deriuatũ: vt infra inferior infimus.

De desinentib⁹ in imus.

Imus vñ solum anormalũ desinit paruu minor minimus. Illudq; notadũ q⁹ oia cõparatiua et suplatiua duarũ excedũt syllabarũ numerũ. excepti prior et pm⁹: et anormalis his minor et maior: et peior: et plus. Nec mirũ cu⁹ positiua quoq; ex quib⁹ nascunt compatiua et suplatiua bis syllaba sint: vel eo plus p gto: et vel vñ vel duas assumẽtia syllabas faciũt supradictos gradus: vt ditis ditioz ditissim⁹: niger nigro nigerrim⁹: et utilis utilioz utilissim⁹ similis similioz simillim⁹: infra inferior infimus. Suplatiuus vñ qñq; compatiuũ superat vna syllaba: vt qñ in simus finit: vt iustior iustissim⁹. Et qñq; in rimus suplatiuus finit si positiui ntũs et gũs partes hñt syllabas: vt teter tetri tetioz teterrim⁹: acer acris acro acerrimus. Est qñ par est vt in limus terminat: agilior agilim⁹: facilior facillim⁹. Est qñ vna vincit syllaba: vt qñ in simus: vel in timus: vel in remus desinit: vt inferior infim⁹: vltior vltimus: exterior extremus vel extimus.

De diminutiuo nomine.

Diminutiũ nomẽ est illud quod diminutionẽ primitiuũ sui absolute demonstrat: vt rex regulus. i. paruus rex. Ideo antẽ positiũ est absolute vt dicit Prif. in. iij. li. qz cõparatiua quoq; nõ solũ augent: s etia aliqñ minuũt vim suoz primitiuoz: s nõ absolute. Ad aliqd eni⁹ oĩno fit cõparatio vt breuioz dicitur ad breue: et angustioz ad angustũ. vñ qñuis in his quoq; cõparatiuis inueniant quedã diminutiua apud latinos: nõ pñt tñ absoluta eẽ cu⁹ a comparatiuis sint deriuata: vt ipsa quoq; cõparationẽ significent: vt maiusculus minusculus: necesse e⁹ eni⁹ ad aliqd ea cõparari: vt Tereti⁹ in eunucho: Thais vxor mea qz ego sum maiuscula e⁹. i. paruo maior qz ego. Alia aut diminutiua. i. oia qñ nõ a cõparatiuis deriuant ex se habet diminutionẽ: et nulli comparant: vt regulus. Diminutiua aut inuẽta sunt trib⁹ de causis: vel causa necessaria significationis: vel causa vrbauitatis: vel causa adulationis. vñ dicit Prif. in. iij. li. vbi agit de diminut. Solẽt aut diminutiua vel necessarie significationis cã pferri. vt Salustius Postq; reguli in vñ ouenere. reguli. i. pami reges. Vel vrbauitatis: vt Iuena. in satirarũ. iij. vñ fit vt malim eẽ fraterculus gigantũ. Vel adulationis: et maxime pueroz: vt catulaster: antonaster: patriciolus: sergiolus. Deriuantur igit plerũq; ab appellatiuis diminutiua: pauca etiam a proprijs: et seruãt genera primitiuoz plerũq; et sepe inueniunt diminutiuoꝝ diminutiua in diuersas desinẽtia formas: vt homo homunculus: homullus homullulus. Sũt aut forme diminutiuoꝝ maf. ge. heculus vltus. absq; c. ell⁹ xillus illus. absq; x. vllus: olus: cio: aster leus.

De desinentib⁹ in culus.

Diminutiuoꝝ desinentib⁹ in cul⁹ formatio ne. sicut dicit Prif. monasyllaba in s desinentia vocali antecedente cuiuscũq; sint ge. et in er oia q⁹ sunt tertie declinationis: et in us neutra: noiatiuo assumũt in masculino culus: et in fe. ge. cula: et i neutro ge. culũ: vt h flos flosculus: mas masculus: plus plusculũ. Os osculũ quoq; qñuis sit forme diminutiue: tñ qz aliã habuerit significationẽ fecit ex se aliud diminutiũ oscillum. Sus tñ facit succula: et nõ suscula. Sũt faciũt in er terminatiua diminutiũ: vt frater fraterculus: pater paterculus: qd et propriũ inuenit. mulier muliercula: paup paupercul⁹ la lĩ: mater matercula. excipitur vter vetriculus. Sicq; faciũt in us neutra: vt munus munusculũ: opus opusculũ: corpus corpusculũ: crus crusculũ: thus thusculũ. Nec nõ etia cõparatiua in us neu. ge. sũt faciũt dimi. Sed mobilia. i. maf. fe. et neu. ge. nomina: vt maius maiusculus la lum: grandigradiusculus la lĩ: celerius celeriusculus la lĩ. vnde celeri⁹

celeriuscule aduerbiū: sicut a sepius cōparatiuo sepiuscule aduerbiū. Plus quoq; quāuis a mas. et fe. cōparatiuo nō veniat: facit tñ plusculus la lū. Vñ Tereti⁹ in p̄ormione Lū pluscula suppellectile opus est. Lepus quoq; qd̄ solū in us desinēs mas. vñ epichenū dissyllabū latinū tertie declinatiōis est assumit noiatiuo culus et facit diminutiū: vt lepus lepusculus. p̄anus etiā p̄aniculus facit. Ad hanc formā positiua in oz desinētia mutant oz in us: et accepta culus faciunt diminutiua: vt rumor rumusculus. vel assumunt culus vel cula totalit̄: vt amator amatorculus: soror sororcula. In is vō vel in e desinētia oīa vel in nus mona syllaba: vel in is datiuo corripitiua i assumūt p̄dictas syllabas. i. culus la lū: et faciūt diminutiua: vt ignis igni igni culus: testis testiculus: nauis naui nauicula: cutis cuti cuticula: auis auicula: rbete rbeti rbeticula: fons fonti fonticulus: mons monti monticulus: dulcis dulci dulcicula dulciculi: securis securi securicula. filr fidis fidi fidicula. fides enī fidecula facit. Et cū oīa huiusmodi diminutiua tā penul. q̄ antepenul. corripiant: cuticula tñ antepenul. p̄du. aliqñ necessitate metri: excipit lapis q̄ lapillus facit diminutiū. Et ā anguis anguilla: vnguis quoq; vngula facit: q̄ tñ et si formā vident̄ habere diminutiui: significatiōe tñ nō sunt diminutiua. Scdm̄ supradictā formā q̄ te quoq; declinatiōis noiā faciūt diminutiua. Us enī et u noiatiui in i ouertūt corceptā: et accipiūt culus in masculino: in feminino cula: in neutro culū: vt currus curricul⁹. dicit tñ ad h̄ curriculū: versus versiculus: artus articulus fluct⁹ flucticulus: anus auicula: cornu corniculū. excipit ab acu aculeus: et a dom⁹ domūcula. In es p̄du. desinētia feminina tertie declinatiōis vel q̄nte: abiecta s̄ assumūt cula et faciūt diminutiua: et seruāt e. p̄ductā: vt vulpes vulpecula: nubes nubecula: dies diecula: res recula: vepres veprecula. excipit merces mercedis cui⁹ is genitiui in ula cōuersa facit diminutiū mercedula. et apes cui⁹ diminutiū pro e lōga i habet apicula: ita dicit Priscian⁹ in. iij. li. de diminutiuis. In. vj. li. dicit Priscian⁹ in. xvj. methe. h̄ apes protulit dicēs Nō apes inde tulit hos carpit sedula flores. Qd̄ etiā diminutiū ostēdit apicula: quō fidicula docet primitiuū sui noiatiū fidis nō fides esse. Ex his videt̄ qd̄ et Priscian⁹ velit qd̄ apicula sit dimi. de apes: et apicula de apes: qd̄ olim in vsu fuit. et h̄ etiā vult Dug. In o desinētia si faciūt diminutiua cōuertūt o in un et accipiūt culus vel cula: vt tiro tirunculus: latro latruculus: carbo carbunculus: pedunculus: circuliō circuliūculus: virgo virguncula: ratio ratiūcula: offensio offensiuicula: loligo loligūcula: hō homūculus: dicit tñ et homūcio homūculus homullus et homullulus. Lenō lenūculus filr facit dimi. fur furūculus: rana ranūcula facit. Quedā alia desinūt in culus vel cula: de quib⁹ dicā de desinētib⁹ in ulus.

De desinentibus in ulus.

Mulus desinētia sic formant̄: In x oīa vel in us supra. vñā syllabā vlt. desinētia genitiui extremā terminationē. i. is in i ouertūt: et accepta lus vel la vel lū faciūt diminutiua: vt rex regis regulus: codex codicis codiculus: et ex eo codicill⁹: fornax fornacis fornacula: fax facis facula: ceruix ceruicis ceruicula: adolescēs adolescēt̄ adolescētulus: caput capitis capitulū. In us terminās vñū tertie declinatiōis cōe trū generū: abiecta s̄ assumit lus in dimi. vt vetus vetulus: femininū vt vetula: neutrū vetulū. lus cōe abiecta s̄ assumpta cula facit diminutiū sūcula. Paulus facit paululus: capis capidis capidula facit vt dicit Priscian⁹ in. vj. Quedā alia dimi. desinūt in ulus: de quib⁹ dicet̄ cū determinabit̄ de desinentib⁹ in olus: et de desinētib⁹ in ellus et in illus.

Mellus vel in illus vel in xillus desinentia sic formant̄: Nā vt dicit Priscian⁹ in nus siue habeant ante n aliā consonantē siue nō: et in lus si nō habeant geminatū l: et in er secūde declinatiōis noiā duplicant l ante us in diminutiuis: vt asin⁹ asellus: gemin⁹ gemellus: bon⁹ bellus: pugn⁹ pugil-

lus: agn⁹ agnellus: anulus anellus: oculus ocellus: populus popellus: catulus catellus: tener tenellus: liber libell⁹. Et sciendū qd̄ oīa e habēt penul. absq; pugillo nisi primitiua penul. habeant natura p̄ductā in omni genere: tunc enī seruant primitiuū vocalem: vt vnus vna vñū: vllus vllā vllū: vinū villū. excipit vñū in lus desinens paulus: qd̄ non geminauit l in dimi. nec mirū cum au diphthongus post se geminari consonantē p̄hibeat. Facit igit̄ paulus paululus: et ex hoc parillus et parillul⁹: quas formas seruant: et femininū et neutrum eius paula paulula: parilla parillula. in neutro paulū paululū: parillū parillulū. filr velū vexillū facit dimi. et puto ideo hoc assumpsisse et quia hec in lus vel la vel lū desinentiū primitiuoꝝ facientiu diminutiua penul. natura lōgā habēt: paulū parillū: velū vexillū: ideo mala quoq; assumpsit et maxilla et talus tarillus. Que vō gemināt l ante us vel a vel um in ulus la lū faciūt iterū diminutiua: vt homullus homūlulus: parillus parillulus: parilla parillula: parillū parillulū. Feminina quoq; in na desinentia siue habeant ante n aliam consonantē siue nō: gemināt l in dimi. ante a: vt catena catella: asina asella: gemina gemella: colūna colūnella excipit rana ranūcula. Eandē formā in la quoq; desinentia vel in ra seruant: vt fabula fabella: tabula tabella: libra libella: capra capella: vmbra vmbella. sacer sacra sacru: sacculus sacella sacellum. Puer puera anti qui dicebant: ex quo puella: tener tenera tenerū: tenellus tenella tenellum miser misera miserum: misellus misella misellum. Excipiuntur in ra desinentia: que nec a masculinis in er desinentibus fiunt: nec habent ante r aliam in eadem syllaba consonantē: vt ara arula: terra terrula: littera litterula. Neutra quoq; in um desinētia gemināt in diminutiuis l ante um. et si g habent ante n in penultima syllaba diminutiui i non e accipiūt: vt tignū tigillū: signū sigillū. alia vō e habent in penul. nisi sit vt superi⁹ docuim⁹ penul. primitiuū naturaliter longa: vt bonū bellū: geminū gemellū: scānū scannellū. Que vō in um desinūt i penul. antecedēte mutata i vltima genitiui in o: et accepta lū faciūt diminutiua vt palliū palliolū: ita dicit Priscian⁹ in. iij. li. vbi agit de diminutiuis. In. ij. vō li. vbi agit de possessiuis sic dicit: Quinuis quoq; ab oue deriuat̄: et sumus a sue. Nam ouilla et suilla diminutiua sunt. In nus enī desinētia vel in na vel in nū: si faciunt diminutiua abiecta n duas assumunt l: vt vnus vllus: vna vlla: vñū vllū: bonus bellus: bona bella: bonū bellum: geminus gemellus: gemina gemella: geminū gemellum: vinū villum. Sic ergo suna suilla: ouina ouilla: ita dicit Priscian⁹ in. ij. li. de possessiuis. Deinde subdit Priscian⁹ in. iij. li. Similiter in illum et ellum faciunt diminutiua in lum vel rum desinētia: vt tantulum tantillum: lucrū lucellū: cerebrū cerebellū: flabrū flabellū: flagrū flagellū: castrū castellū: sacrum sacellū. Et scire debem⁹ qd̄ in ellus vel in illus desinētia diminutiua si a dissyllabis deriuantur assumunt vnam syllabam: vt agnus agnellus: liber libellus: culter cultellus: paulus parillus. Similiter feminina in ella vel in illa terminātia: vt capra capella: libra libella: paula parilla. Sic etiā neutra in ellum vel in illum existētia: vt tignū tigillū: signū sigillum lucrum lucellum. Excipiuntur venientia a desinentibus in nus vel na vel nū: que nullam habent consonantē antecedentē in eadem syllaba ante n: vt a bono vno vino deriuata: et merito excipiunt. hec enī pares habēt syllabas primitiuis: vt bonus bona bonū: bellus bella bellum: vnus vna vñū: vllus vlla vllū: vinū villū. Notandū etiā qd̄ p̄an⁹ panniculus facit. A trissyllabis quoq; venientia diminutiua sunt q̄ gemināt l: et pares habēt syllabas primitiuis: vt oculus ocellus: catulus catellus: gemin⁹ gemellus: fabula fabella: tabula tabella. Excipiuntur que in primitiuis ante n aliam in eadē syllaba consonantē habent. hec enī addūt vnam syllabam diminutiuis: sicut et dissyllaba eiusdem terminationis: vt columna columnella: sicut agna agnella: tignum tigillum.

De desinentibus in ullus.

Diminutiuis desinentibus in ullus per geminū dicitur est supra. ubi determinati de formatione desinentibus in ellus vel in illus vel in xill.

De desinentibus in olus.

Formatione desinentiū in um in olus ita teneas. In

us desinentia scde declinatiōis noia e vl i ancedē tibus mutāt us in o: z accepta lus faciunt diminutiua: vt vrcens vrcolus: alue⁹ alueolus: lute⁹ luteol⁹: malle⁹ mal leolus: aureus aureol⁹. Capreolus quoq; videt a ntō ca preus esse: cui⁹ femininū est in vsu caprea. Nā capra a ca pro fit: ex qb⁹ capell⁹ z capella fiūt diminutiua. I quoq; ancedēte: vt filius filiulus: gladius gladiol⁹. A pprijs vt sergius sergiolus: tullius tulliolus: patricius patriciol⁹: ex cipit anthoniū qd anthoniaster facit dimi. Feminina quoq; e vel i añ a hñtia i ola faciūt diminutiua: vt laurea laureola: vncia vnciola: filia filiola: tullia tulliola: lutea lu teola: etiā neutra e vel i hñtia añ u m in diminutis o hñt añ lū vt luteū luteolū: palliū palliolū: laureū laureolū. z q in um desinunt i penl. ancedēte mutata i vltia gñ in o: z accepta lū faciunt diminutiua: vt palliū palliolū vt supra dixi in desinentibus in ellus z i illus. Et scias q in oibus di minutiuis pdictis coz. o añ lus vel la vel lū. Alia vō oia i us terminātia scde declinatiōis noia abiecta s accipiunt lus: z faciūt dimiutiua. vt tant⁹ tantul⁹: ventus ventul⁹ seruus seruulus: pius puul⁹: paucus paucul⁹: grecus gre culus: primus primul⁹. Feminina quoq; in a desinentia cō sonāte añposita ēt in um neutra z i ula faciūt diminutiua: vt filua filuula: luna lunula: rubicūda rubicūdula: lingua lingula: z p scisionē lingula: puella puellula: serra ferrula aqua aquula: silr aia animula: silr equa equula: arca arcu la: mensa mēsula. In ulū primū primulū: tantū tātulū. Et hñ in olus desinentia vna syllaba vincūt sua primitiua z corripit penul. vt tantiolus primiolus.

De desinentibus in aster.

Master z cio z leus: satis pauca in vsu inueniunt diminutiua z fere

h in aster: vt anthoniū anthoniaster: surdus sur daster: catulus catulaster: pasitū pasitaster. In cio: vt hō homicio: z senex senecio. In leus equus equuleus: hec acus hic aculeus: oculus oculeus.

De exceptionibus diminutiuoꝝ.

Inueniuntur etiā multa ppria si ue appellatiua q qu

nō sint diminutiua: formā tñ hñt diminutiuoꝝ: vt cunicul⁹ aniculus metellus canullus tribul⁹ friuol⁹ la lū canuula tabula vinculū piculū. Et sciēdū q pauca inue niūt diminutiua q nō seruāt genera primitiuoꝝ: vt h rana h raniculus: canis canicula: scutū vel scuta. i. rotūda for ma scutula z scutella: h qlus h qfilliū: pistrinū pistrilla: h acus h acule⁹. Et pterea anguis anguilla: vnguis vngula nubes nubilū: q magis denoiatiua sūt estimāda q dimi nutiua. Quippe nō hñt diminutiuoꝝ significatiōē sed formā tñ. Pretera pānus pānicula. Probus ēt ponit h glandiū: h glandula: ps est intestinoꝝ: ensis ensiculus en sicula. Pretera h beta malua: h betacus maluaceus.

De denominatiuis.

Denominatiuū est illud nomē qd a noie deriuat: vt

iusticia ab h noie iustus. sed qz multe inueniunt forme cōes tā in denoiatiuis qz verbalibus: necnō etiam participialibus z aduerbialibus: nō incōgruū esse existi mo. de his quoq; in hoc loco simul tractare.

De denominatiuis in a.

A desinentia denoiatiua i breuē hñt añ a vel e vel i vel u longā hñt añ l vel n vñ r: vt sapia acrimonia tutela cautela: suadela ton strina armatura. Inueniunt tñ in verbalibus ēt alias cō sonātes añ a hñtia. sed qz a verbis accipiūt: vt scribo scri

ba: cōuiuio uiuua: collego ga. Scde igit declinatōis noia in us desinentia cancedēte quocūq; sūt syllabarū nisi sint regionū noia q deriuant ex his. Alia vō qz cōsonante añ us posita tñ dissyllaba. z q in is desinentia tertie decli natiōis silem hñt ntō gñ: q scde qdē sūt gtō: q vō tertie sūt otō assumūt cia: vt amicus ci amicitia: pudicus ci pu dicitia: letus ti leticia: durus ri duricia: mestus sti mestia: stultus ti stulticia: segnis gni segnicia: tristis sti tristi cia i tā in penl. qz añpenl. vbiq; correpta. Et scribunt oia pdicta z filia p c in penul. q formant a gtō vel otō addita cia. Alia vō a supradictis casibus assumūt a penl. i in his vbiq; correpta: vt cōtrouersus si cōtrouersia: ignauus in ignauia: violētus ti violētia: supbus bi supbia: modestus sti modestia. Miser quoq; qzuis i er desinat a miseri mi seria facit: astutus ti astutia. Silr faciūt regionū noia ple raq;: vt italus li italia: gallus li gallia: hispanus ni hispan ia: scotus ti scotia: dardan⁹ ni dardania: tuscus sci tuscia grecus ci grecia. Silr faciūt tertie declinatiōis noia siue picipia q vna syllaba vincunt in gtō nñ. assumūt enī in otō a penul. i vbiq; sicut supradictū est correpta: vt negli gens ti negligētia: prudēs ti prudentia: misericors di misericordia: iners ti inertia: inops pi inopia: ius ri iniuria: nomen mini ignominia: cesar sari cesaria. Inueniunt tñ qdā q in monia desinūt a noibus siue a verbis deriuata: castius sti castimonia: pco pfi psumonia: queroz queri q rimonia: acer acri acrimonia. pdicta hñt i ante a.

Denonante vō antecedente in a de finentia denoiatiua: si

ue verbalia formas habent tres. s. la na ra. La e longa antecedente: vt cautus cauti cautela: tutus tuti tutela: acutus acuti acutela: custos custodi custodela: mans datū ti mandatela: cliens tis clietela. Et nota q oia extres mā gñi vocalē si sint scde declinatiōis: si tertie sint otō in e longā ouertentia assumūt la. Que vō a verbis fiunt scde coniugationis a scda psona abiiciūt s z assumūt la: vt can deo des candela: suadeo des suadela. Doza. in pmo epis. Ac bene numatū decorat suadela venulq;.

De denominatiuis in na.

Nna vō desinentia denoiatiua siue ver

balia oimode longā habēt penul. nā vel positione: vt officiū officina: tonstrix ton strina: lux cis lucina: lateo latrina. Nā mutina sagina pa gina nō vident esse deriuatiua. In ra aut terminātia oia participijs femininis futuri tps similit hñt formā: vnde penul. u sine dubio pducit: vt tritura litura. Et sciendū q supradicte oēs forme z in a desinentes pprie sunt fe. ge. Inueniunt tñ pauca verbalia masculina siue cōia cō sonantes verboꝝ seruantia: vt scribo h scriba: lego h colle ga: fugio h z h pfuga: assequor assecla: aduenio aduena: cōuenio cōuena: cōuiuio cōuiuia.

De desinentibus in io.

Io terminātia plerūq; a participijs fiūt

preteriti tps: quoꝝ gtūs assumpta o z correpta i: facit hñt noia: vt oratus ta tū orati oratio: accusatus ti accusatio: status ti statio: datus ti das tio: cōnexus ri cōnexio: oblitus ti oblitio: auct⁹ cti auctio pfectus cti pfectio: munit⁹ ti munitio: haustus sti hastio internectus cti internectio facit euphonie causa: abiecta t primitiui. Ex hoc patet q oia pdicta scribunt p: qd tñ accipit sonū de c.

De desinentibus in go.

Go desinentia siue sint deriuatiua siue

pruatiua siue cōposita penul. pdu cunt: vel nā vel positione: vt virago cōpago. Exci pitur vñ ligo cuius penul. corripit. Nec mirū qd sit ma sculinū z solū dissyllabū vocalē i ante go habens.

De desinentibus in do.

Do desinentia deriuatiua. tā a noibus

qz a verbis vel participijs veniūt.

Dec: qñq; mō e longā: mō i mō tu habent añ do.

Et sciendū q̄ e p̄ductā añ do habentia: z si a noībus deri-
uant extreme syllabe terminatiōz in e ouertūt z accipiūt
do: vt dulcis dulcedo: acris acredo. Si a verbis secundarū
terminatiōes p̄sonarū in e p̄ductā silr ouertūt: z accepta
do faciant supradicte forme deriuatiōes: vt intercapio
pis: intercapedo: turpeo pes torpedo. I silr añ do hñtia
extremas syllabas sc̄de vl̄ tertie p̄sone in i longā ouertūt
z accipiūt do: vt cupio pis cupido: libz libido: excipit for-
mido dinis: a formido das: q̄d iō facit verbale nomē sile
primitiuo verbo: qz ipsa positio verbi talē habuit formā.

De desinentibus in tudo.

Tudo vō desinentia si a noībus veni-
unt sc̄de declinatiōis: nō a pri-
cipijs vel p̄cipialib? ḡtō singulari. tertie vō otō
assumūt tudo i antepenul. cor. vt amplius pli amplitudo
firmus firmi firmitudo: solus soli solitudo: suavis suau-
suauitudo. Debes autē cā euphoniae facit hebetudo vel he-
betudo p̄ i sm quosdā. Si autē a participijs vel a p̄cipia-
libus in tus desinētib? deriuant abiecta s assumūt do: vt
habitus ti habitudo. a testa quoqz siue testu. testudo q̄d
est corpale. Et scias q̄ nō solū deriuata sed oīa in do des-
nencia q̄uis nō sint deriuatiua penul. u habētia p̄ducūt
eā nā vel positione: vt hirudo hirundo arundo.

De desinentibus in u.

U denotiatiua pauca inuenio: vt spectus
specu: pecus pecu: test? testu: tonitrus
tonitru: cornus cornu. Nec interest aliqd̄ inter
primitiuoz z deriuatiuoz significationē. Jōqz dubiū est
an sint deriuatiua dicenda.

De desinentibus in il.

Il vel in ul desinētia siue a noībus siue a
verbis deriuata sint fiūt abiectiōe ex-
tremarū vocalū siue syllabaz primitiuū: vt pugil
lus pugil: vigil: vigil: exulo exul: psulo psul.

De desinentibus in ur.

Ur desinētia a verbis inuenio fieri ab-
iectionē o: vt murmuro murmur:
auguro augur: saturo satur: hoc tñ facit z femini-
nū satura: z neutru futurum.

De desinentibus in alis.

Alis desinentia vel ale: si sint a noībus
p̄me declinatiōis: assumūt ntō
primitiuoz lis vel le: z p̄ducūt a penul. vt curia
curialis: memoria memorialis: pluuia pluuiialis: mensa
mēsalis: via vialis. Si sc̄de: tūc extremā i ḡtō singulari. Si
tertie is mutāt in a longā z assumūt lis: vt mercuri? mer-
curij mercurialis: fluuius uij fluuiialis: neuter tri neutra-
lis: liber bzi bzalis: theatrū tri tralis: iudiciū cij cialis: mar-
tius tij talis: fatū ti talis: genitus ti talis: caput tis talis:
virgo nis nalis: cardo nis nalis: hospes tis hospitalis: na-
uis uis naualis: dos tis dotalis: flos oris flozalis: corpus
corpis corpalis: celebs bis celibalis: mors tis talis: iuue-
nis iuuenalis: inuenit z iuuenlis: princeps pis palis: mu-
niceps cipis cipalis: crinis crinalis: vox vocis vocalis. Si
a q̄rte declinatiōis noībus deriuant abiecta s. Si a q̄rte
remota s: ex ntō assumūt alis: vt manus manualis: cēsus
censualis: spēs spālis: res realis. Verbalia quoqz a p̄ma
iungatiōe inueniunt in alis: vt a penetro penetralis.

De desinentibus in elis.

Elis pauca inueniunt denotiatiua: vt
fidus di fidelis: crudus di crude-
lis: patruus trui patruelis: frat̄ tris fratruelis. Et
nota q̄ oīa extrema i ḡtō in e p̄ductā mutātia assūperūt
lis. Frater vō fratris in is u uersa assumpfit elis.

De desinentibus in aris.

Aris desinētia deriuant a noīb? siue
v̄bis quoqz extrema syllaba inci-
pit ab l vel ab alia consonante vel vocali aliq̄ pura.
fiūt autē a ḡtō noīuz siue a positione verborū sic: Quēcūqz
lra siue lre sequant l vel aliā cōsonantē ex q̄ extrema inci-

piat syllaba ḡtō transeūt in a longā z assumūt ris: vel si a
vocali incipiat ipsa extrema mutat in a longā: z etiā assu-
mit ris: vt ppl̄s li ppl̄aris: singulis li laris: apollo linis li-
naris: sil̄ lis laris: miles tis taris: schola schole scholar̄:
peculiū peculij peculiaris: familia lie familiar̄: mola mo-
lis vel mola mole molaris. Sic etiā neutra in are finita:
vt velum veli velare.

De desinentibus in ensis.

Ensis desinentia si sint a noībus pri-
me vl̄ sc̄de declinatiōis mutāt
extremā ptē ntī singularis vel pluralis in en assu-
mūt sis: vt olbia olbientis: sardinia sardiniensis: hispania
hispaniensis: vtica vticensis: castrū castrens: forū forēsis
iliū iliensis: ostia ciuitas est ostiensis: ianua ianuēsis: cre-
mona cremonensis. Athene vō atheniensis euphoniae cā
i hz in antepenul. z chalice chaliciens. Si vō tertie sint de-
clinationis abiectiūt extremā s ḡtō z assumūt ensis: pistoz
oris pistoziensis: carthago ginis carthaginensis.

De desinentibus in bris.

Bris vel stris vel stis desinētia sic for-
mant. Que enī duas consonantes
hñt añ is: vel a ntō fiūt primitiuoz vel a ḡtō. z a
ntō quidē deriuata abiectiūt extremā lraz z assumūt bris:
vt salus salubris: mulier muliebris: a ḡtō vō mutata eius
extrema pte in e: z assūpta stis vel stris: ager agri agrestis
celū celi celestis: terra terre terrestis.

De desinentibus in tis.

Tis quoqz inueniunt denotiatiua: sed
antiq̄ plata: penul. nā vel positioe
longā hñtia: vt samnitis p̄ samnis: sicut lauretis
p̄ laurens: tiburtis p̄ tiburs: teste capro. Sic q̄ritis p̄ q̄-
ris: z ceritis vel ceretis p̄ ceres: q̄ tñ ntī nūc in vsu nō sūt.
vñ Virgi. in. x. Qui cerete domo q̄ sūt minionis in aruis.
Inueniunt tñ z correpta i: hñs penul. apud eundē Vir-
giliū: Est ingens gelidū lucus p̄pe ceritis ammen.

De desinentibus in ius.

Ius desinētia siue a noībus siue a ver-
bis deriuata seruāt añ ius primi-
tiuoz suoz cōsonantes: ex quibus incipiunt vlti-
me vel penul. syl. sed tunc penul. qum z ipsa penul. in vo-
calē desinit: z vltima a vocali incipit: vt seru? serui serui?
seruilis seruilis: agellus agelli agellius: filius filius: vir-
gula virgilius: mars tis martius: nuncio nuncius: faucio
faucius: scio sciis: vñ nescio quoqz nescius facit. Excepti
in eius desinentibus: que formant sic.

De desinentibus in cius.

Cius desinentia si sint noīa ex quib?
derinant vel p̄cipia sc̄de decli-
nationis: assumūt ḡtō singulari: si tertie otō eius
i: tñ penul. q̄ antepenul. cor. vt aduectus cti: aduectitius: cō-
mēdatus ti cōmendatitius: faber fabri fabricius: pigne-
ratus ti pigneraticus: tribunus ni tribunicius: p̄ tri pa-
tricius: edilis edili edilicius: gentilis li gentilicius. Inue-
niunt tñ qdā a p̄me quoqz declinatiōis noībus eiusdem
forme q̄ hñt a añ cius: vt gallina gallinacius: sic mēbrana
mēbracius: z cartina cartinacius format.

De desinentibus in uus.

Uus diuisas tam a noībus q̄ a v̄bis
deriuata fm q̄ i ius terminatoz
rū regulā mutatiōe extremarū litteraz vel lre in
uus solent fieri: vt p̄ patri patruus: annus anni annuus:
p̄spicio p̄spicius: ambigo ambiguus: pigo pigu?: ardeo
arduus: vaco vacuus: rigo riguus. Notandū inter h̄ mē-
struus: q̄d euphoniae cā assumpfit z r.

De desinentibus in quus.

Quus quoqz desinentia silr fiūt: vt
equo equus: obliquo obli-
quus: sed magis ab his noībus verba quā a ver-
bis noīa sunt deriuata. Longus longinquus: iō assūptū
ante quus: qz aliter euphoniae satisfacere nō poterat.